

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av sjukförsäkringslagen och till vissa andra lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det ändringar i sjukförsäkringslagen, lagen om garantipension, lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner, den temporära lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete och lagen om allmänt bostadsbidrag. Genom propositionen genomförs de förbättringar i fråga om olika inkomstöverföringar som fastställdes i planen för de offentliga finanserna för 2019—2022 och ökas jämlikheten för dem som mellan föräldradagpenning.

Garantipensionens belopp höjs. För att trygga genomförandet av rehabilitering höjs minimibeloppet av rehabiliteringspenningen för unga och för yrkesinriktad rehabilitering från ingången av 2019 så att det motsvarar garantipensionen. Dessutom höjs minimiinkomstgränsen för att invalidpension ska lämnas vilande till att motsvara garantipensionen.

Även de dagpenningar enligt sjukförsäkringslagen som betalas ut till minimibelopp höjs. Enligt hänvisningsbestämmelsen i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner gäller höjningen även rehabiliteringspenningens minimibelopp. Vidare föreslås att väntetiden på 55 dagar för dagpenning till minimibelopp slopas. Dessutom föreslås ändringar i bestämmelserna om arbetsplatskassor.

I föräldradagpenningarna enligt sjukförsäkringslagen föreslås ändringar för att förbättra barnfamiljernas ställning. Föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar förlängs. Dessutom föreslås att alla som adopterar barn utanför sin egen familj ska ha rätt till föräldrapenning. Flerlingsfamiljers fäder beviljas i fortsättningen förlängd faderskapspenning. En mamma som sköter sitt barn ensam får rätt till förlängd föräldrapenningsperiod. I lagen preciseras också att skötsel av ett kommunalt förtroendeuppdrag inte ska betraktas som förvärvsarbete som påverkar utbetalningen av föräldradagpenning.

Den årliga självrisikandelen för läkemedelsersättningar enligt sjukförsäkringslagen sänks. Dessutom ska den temporära lagändring om betalning av sjukvårdsersättning för privata hälso- och sjukvårdsvårdstjänster som tillhandahålls i offentliga lokaler som varit i kraft sedan mars 2011 fortsätta att vara i kraft till utgången av år 2022. Dessutom föreslås att de temporära bestämmelserna om maximipriset och ersättningsgrunden för taxiresor som ersätts av sjukförsäkringen ska fortsätta gälla till utgången av 2021.

I propositionen föreslås också ändringar och korrigeringar av teknisk natur i vissa förmånslagar.

Propositionen hänför sig till statens budgetproposition för 2019 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2019. De ändringar i sjukförsäkringslagen som gäller föräldradagpenningar ska träda i kraft den 1 april 2019. Bestämmelsen om betalning av sjukvårdsersättning för privata hälso- och sjukvårdsvårdstjänster som tillhandahålls i offentliga lokaler avses vara i kraft till och med den 31 december 2022. Lagen om ändring av ikraftträdanbestämmelsen i lagen om temporär ändring av 4 kap. i sjukförsäkringslagen föreslås gälla till och med den 31 december 2021.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING.....	4
2 NULÄGE OCH BEDÖMNING AV NULÄGET	4
2.1 Garantipension, rehabiliteringspenning och vilande invalid- eller sjukpension	4
2.2 Dagpenningar enligt sjukförsäkringslagen.....	5
2.2.1 Hur dagpenningsförmåner och rehabiliteringspenning enligt sjukförsäkringslagen bestäms samt minimidagpenningar	6
2.2.2 Föräldradagpenningar.....	8
2.2.3 Dagpenning som betalas ut till arbetsgivaren.....	13
2.3 Arbetsplatskassor	13
2.4 Läkemedelsersättningar	15
2.5 Ersättningar för sjukvård som tillhandahålls i offentliga lokaler	17
2.6 Taxiresor som ersätts av sjukförsäkringen.....	19
3 DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	20
3.1 Höjd garantipension och rehabiliteringspenning	20
3.2 Höjning av minimidagpenningarna enligt sjukförsäkringslagen och avskaffande av väntetiden på 55 dagar vid minimisjukdagpenning	21
3.3 Ändringar i föräldradagpenningarna.....	21
3.4 Ändringar i bestämmelserna om dagpenningsförmån som betalas ut till arbetsgivaren.....	22
3.5 Ändringar i bestämmelserna om arbetsplatskassor	23
3.6 Sänkning av den årliga självriskandelen för läkemedelskostnader.....	23
3.7 Ersättningar för sjukvård som tillhandahålls i offentliga lokaler.....	23
3.8 Maximipris och ersättningsgrund för användning av taxi som ersätts från sjukförsäkringen.....	23
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	23
4.1 Ekonomiska konsekvenser	23
4.1.1 Höjning av garantipensionen och rehabiliteringspenningen	23
4.1.2 Ändringar i minimibeloppet av dagpenningar och föräldradagpenningar enligt sjukförsäkringslagen.....	24
4.1.3 Ändringar i bestämmelserna om arbetsplatskassor	25
4.1.4 Sänkning av självriskandelen för läkemedel, ersättningar för privat vård som tillhandahålls i offentliga lokaler och maximipris och ersättningsgrund för taxianvändning som ersätts från sjukförsäkringen	26
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	26
4.3 Samhälleliga konsekvenser	26
4.3.1 Höjning av garantipensionen och rehabiliteringspenningen samt vilande pension	26
4.3.2 Höjning av minimidagpenningarna enligt sjukförsäkringslagen.....	27
4.3.3 Ändringar i föräldradagpenningarna	28
4.3.4 Sänkt årlig självriskandel för läkemedel	29
5 BEREDNING AV PROPOSITIONEN	30
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	30
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	30
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	31
DETALJMOTIVERING	32
1 LAGFÖRSLAG	32

RP 206/2018 rd

1.1	Sjukförsäkringslagen.....	32
	2 kap. Gemensamma bestämmelser om sjukvårdsersättningar.....	32
	5 kap. Läkemedelsersättningar	32
	7 kap. Allmänna förutsättningar för erhållande av dagpenningförmåner.....	32
	8 kap. Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning	32
	9 kap. Föräldradagpenningar	32
	11 kap. Beloppet av dagpenningförmånerna.....	36
	15 kap. Verkställighet.....	37
	16 kap. Arbetsplatskassor	37
	19 kap. Bestämmelser om erhållande och utlämnande av uppgifter.....	37
1.2	Lagen om garantipension.....	38
1.3	Lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.....	38
1.4	Lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete	38
1.5	Lagen om allmänt bostadsbidrag	38
1.6	Lagen om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i lagen om temporär ändring av 4 kap. i sjukförsäkringslagen	39
1.7	Lagen om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av sjukförsäkringslagen	39
2	IKRAFTTRÄDANDE	39
3	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	40
	LAGFÖRSLAG	43
	1. Lag om ändring och temporär ändring av sjukförsäkringslagen	43
	2. Lag om ändring av 8 § i lagen om garantipension.....	51
	3. Lag om ändring av 35 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner	52
	4. Lag om ändring av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete..	53
	5. Lag om ändring av 51 § i lagen om allmänt bostadsbidrag.....	55
	6. Lag om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om temporär ändring av 4 kap. i sjukförsäkringslagen.....	56
	7. Lag om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av sjukförsäkringslagen.....	57
	BILAGA	58
	PARALLELLEXTER	58
	1. Lag om ändring och temporär ändring av sjukförsäkringslagen	58
	2. Lag om ändring av 8 § i lagen om garantipension.....	72
	3. Lag om ändring av 35 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner	73
	4. Lag om ändring av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete..	74
	5. Lag om ändring av 51 § i lagen om allmänt bostadsbidrag.....	77
	6. Lag om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om temporär ändring av 4 kap. i sjukförsäkringslagen.....	78
	7. Lag om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av sjukförsäkringslagen.....	79

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Den 11 april 2018 enades regeringen Sipilä om planen för de offentliga finanserna 2019—2022 och i planen ingår ett beslut om att utöka de sociala förmånerna i syfte att stärka den sociala rättvisan. Regeringen ansåg det viktigt att minska ojämlikheten via olika typer av transfereringar. Vidare var det enligt regeringen viktigt att satsa på de primära förmånerna och att rikta in dem på de människor som har det svårast ställt, exempelvis sjuka.

För att minska ojämlikheten och lyfta fram de primära förmånerna beslutade regeringen höja minimidagpenningarna enligt sjukförsäkringslagen till samma nivå som arbetsmarknadsstödet. Vidare beslutade regeringen avsätta 10 miljoner euro till att höja garantipensionen för pensionärerna med den allra lägsta inkomsten. Dessutom avsatte regeringen 5 miljoner euro till att sänka den årliga självriskan för läkemedel. I budgetpropositionen för 2019 avskaffade regeringen väntetiden på 55 dagar för minimisjukdagpenningarna.

I planen för de offentliga finanserna 2019—2022 stärker regeringen likabehandlingen vad beträffar familjeledigheter. Småbarnsfamiljerna med de allra lägsta inkomsterna får bättre grundtrygghet när föräldradagpenningen stiger och minimidagpenningarna samtidigt höjs. Vidare beslutade regeringen förlänga föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar till 233 vardagar från och med den dag barnet har tagits i vård. Rätten till föräldrapenning ska gälla alla föräldrar som adopterar barn utanför familjen. Också mödrar som ensam tar hand om barn får rätt till längre föräldrapenningsperiod. Dessutom förlängdes faderskapspenningsperioden för fäder i flerlingsfamiljer, när familjen får flera barn samtidigt. Vidare ändrades sjukförsäkringslagen så att förtroendeuppdrag i kommun och landskap inte betraktas som förvärvsarbete som leder till att föräldrapenning betalas ut till minimibelopp.

Syftet med denna proposition är att genomföra de ändringar i garantipensionen samt i minimidagpenningarna, föräldradagpenningarna och läkemedelsersättningarna enligt sjukförsäkringslagen som ingår i regeringen Sipiläs plan för de offentliga finanserna 2019—2022. Dessutom ingår det en del tekniska ändringar och justeringar i flera förmånslagar.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Garantipension, rehabiliteringspenning och vilande invalid- eller sjukpension

Bestämmelser om garantipension ingår i lagen om garantipension (703/2010). Syftet med garantipensionen är att garantera försörjningen för pensionstagare som är bosatta i Finland genom att de beviljas pension av statliga medel, om deras pension inte annars räcker till för en skälig försörjning. Garantipensionen tillförsäkrar personer bosatta i Finland en minimipension på 775,27 euro i månaden 2018, om samtliga pensioner före skatt uppgår till högst 768,59 i månaden. Pensionen minskar av alla andra pensioner som personen får från Finland eller utlandet. De dras av till fullt belopp på garantipensionen till fullt belopp. Garantipension infördes 2011 och beloppen justeras enligt folkpensionsindex. Garantipensionen har höjts genom en separat höjning utöver indexjustering och den trädde i kraft från början av 2018.

Lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005, nedan rehabiliteringslagen) har bestämmelser om bland annat minimibelopp för rehabiliteringspenning för unga och för rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering. Bestämmelserna tillämpas om personen inte har rätt att få en högre rehabiliteringspenning med stöd av andra bestämmelser i rehabiliteringslagen. Rehabiliteringspenningen för unga och

rehabiliteringspenningen för yrkesinriktad rehabilitering bestäms på samma sätt som övriga rehabiliteringspenningar, det vill säga utifrån arbetsinkomster eller en föregående förmån. Minimibeloppet av rehabiliteringspenning ges ut om den inte kan bestämmas till ett högre belopp på dessa grunder. Unga får praktiskt taget alltid rehabiliteringspenning till minimibelopp eftersom de saknar arbetsinkomster. På grundval av 67 § i rehabiliteringslagen justeras en pågående rehabiliteringspenning som fastställts enligt 35 § och minimibeloppet enligt samma paragraf kalenderårsvis i enlighet med lagen om folkpensionsindex.

Minimibeloppet för rehabiliteringspenningen för unga och rehabiliteringspenningen för yrkesinriktad rehabilitering har höjts till samma nivå som garantipensionen genom en lag (990/2017) som trädde i kraft den 1 januari 2017. Syftet med lagändringen var att motivera partiellt arbetsförmögna unga och partiellt arbetsförmögna vuxna utan fast anknytning till arbetslivet att söka till yrkesinriktad rehabilitering i stället för att leva på invalid- eller sjukpension och att stödja dem i att satsa på yrkesinriktad rehabilitering, studier och sysselsättning och att förebygga att de sjukpensionerar sig. Lagändringen avsåg också att göra systemet mer överskådligt och motiverande. I år uppgår rehabiliteringspenningen enligt 35 § för unga och för yrkesinriktad rehabilitering till 31,02 euro per vardag.

Sedan 1999 har det i folkpensionssystemet varit möjligt att lämna sjukpension vilande när förvärvsinkomsterna överstiger en viss nivå. Den 1 januari 2010 trädde en temporär lag om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009). Den utvidgade möjligheten att lämna sjuk- och invalidpension vilande utvidgades till invalidpensioner enligt arbetspensionslagarna och sjukpension för viss tid enligt folkpensionslagen (568/2007). Den temporära lagen gäller till och med 2020. Enligt lagen avbryts utbetalningen av sjuk- och invalidpension och pensionen lämnas vilande om pensionstagarens arbetsinkomster är större än det högsta belopp som anges i lagen. Utbetalningen av en vilande sjuk- eller invalidpension återupptas utan bedömning av arbetsförmågan när pensionstagaren har anmält till pensionsanstalten att han eller hon har slutat arbeta eller att arbetsinkomsterna har minskat och uppgår högst till det lagstadgade högsta tillåtna beloppet. Lagen tillämpas också på garantipensioner som beviljats i form av invalid- eller sjukpension. För närvarande går gränsen för det fasta lägsta beloppet för arbetsinkomster som är tillåtna vid sidan om invalid- eller sjukpension till 737,45 euro (2018 års indexnivå). Inkomstgränsen tillämpas också på arbetslivspension och rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna.

Lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete ger personer med invalid- eller sjukpension möjligheter att testa återgång i arbete utan att de behöver vara rädda för att pensionen dras in. Dessutom ger den dessa personer större förutsättningar att delta i arbetslivet med sin återstående arbetsförmåga och möjligheter att exempelvis ta tillfälliga och kortvariga jobb.

Det fasta beloppet för inkomstgränsen höjdes till samma nivå som garantipensionen när garantipension infördes 2011. Samtidigt bands inkomstgränsen vid index för att beloppet årligen skulle stiga på samma sätt som garantipensionen. Inkomstgränsen har emellertid inte höjts samtidigt som garantipensionen har höjts utöver indexjusteringarna och den har därför blivit kvar på en lägre nivå än garantipensionen. När invalid- eller sjukpension lämnas vilande kan personer som får garantipension följaktligen ha lägre inkomster än beloppet för garantipension, om de testat att ta ett arbete.

2.2 Dagpenningar enligt sjukförsäkringslagen

2.2.1 Hur dagpenningsförmåner och rehabiliteringspenning enligt sjukförsäkringslagen bestäms samt minimidagpenningar

Dagpenningsförmånerna enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), det vill säga sjukdagpenning, föräldradagpenning och specialvårdspenning, bestäms som regel på grundval av arbetsinkomsterna vid den beskattning som verkställts för det år som föregår det år när arbetslösheten, rätten till föräldradagpenning eller rätten till specialvårdspenning började, om årsarbetsinkomsten eller den uppskattade årsarbetsinkomsten uppgår till minst 1 428 euro 2018.

I vissa situationer har den försäkrade möjlighet att utöver arbetsinkomsterna vid beskattningen lägga fram arbetsinkomster som han eller hon har haft under en period av sex månader innan arbetsoförmågan, perioden med föräldradagpenning eller rätten till specialvårdspenning började. De arbetsinkomsterna kan tas som kriterium för dagpenning, om de multiplicerade med två fortlöpande har varit minst 20 procent större än arbetsinkomsterna i den verkställda beskattningen.

Beloppet för dagpenningsförmånerna enligt sjukförsäkringslagen kan också fastställas enligt en föregående förmån, om den försäkrade före arbetsoförmågan, rätten till föräldradagpenning eller rätten till specialvårdspenning fick arbetslöshetsförmån, studiepenning eller rehabiliteringspenning.

Om den försäkrade under fyra månader innan rätten till sjukdagpenning, föräldradagpenning eller specialvårdspenning började fått arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), är sjukdagpenningen, föräldradagpenningen eller specialvårdspenningen minst 86 procent av förmånsbeloppet. Sjukdagpenning, föräldradagpenning och specialvårdspenning är minst en tjugofemtedel av det månatliga beloppet för studiepenningen om den försäkrade fick studiepenning enligt lagen om studiestöd (65/1994) under de fyra månader som föregick förmånsperioden.

Sjukdagpenning, föräldradagpenning och specialvårdspenning är minst lika stora som rehabiliteringspenningen om den försäkrade under en period av sex månader innan förmånsperioden började fick rehabiliteringspenning enligt rehabiliteringslagen. Om den försäkrade under samma tid får rehabiliteringspenning, partiell rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning i form av rehabiliteringsunderstöd enligt arbetspensionslagarna, utgör sjukdagpenningen, föräldradagpenningen och specialvårdspenningen minst en tjugofemtedel av månadsbeloppet för rehabiliteringspenningen till den försäkrade. I sådana fall beaktas emellertid inte höjningen med 10 procent enligt rehabiliteringslagen eller höjningen med 33 procent enligt arbetspensionslagarna. Om den försäkrade under tiden innan sjukdagpenningsperioden, föräldradagpenningsperioden eller specialvårdspenningsperioden började fick fler än en av dessa förmåner, tas den förmån som den försäkrade senast har fått som grund för sjukdagpenningen, föräldradagpenningen och specialvårdspenningen. Enligt sjukförsäkringslagen har den försäkrade rätt att få föräldradagpenning och specialvårdspenning på grundval av den föregående förmånen, förutsatt att den föregående förmånen ger personen rätt att få en förmån som är större än minimibeloppet för dagpenningsförmånen. Den försäkrade har rätt att få föräldradagpenning och specialvårdspenning till samma belopp som minimidagpenningen, om förmånen är mindre än minimidagpenningen till följd av arbetsinkomsten eller den föregående förmånen.

Rehabiliteringspenningen enligt rehabiliteringslagen räknas ut på samma sätt som sjukdagpenningen. Vid yrkesinriktad rehabilitering är emellertid beloppet per dag 75 procent av en trehundrededel av den arbetsinkomst som baserar sig på den verkställda beskattningen enligt sjukförsäkringslagen eller av den arbetsinkomst som den försäkrade uppger. Om en rehabiliteringsklient under fyra månader innan rehabiliteringspenning börjar betalas ut har fått arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller studiepenning enligt lagen

om studiestöd, ska rehabiliteringspenning som uppgår till minst det belopp som i sjukförsäkringslagen ökat med tio procent betalas ut när rehabiliteringen börjar. Om rehabiliteringsklienten under de föregående fyra månaderna har fått flera sådana förmåner, ska rehabiliteringspenningen beräknas på det största av förmånsbeloppen. Om en rehabiliteringsklient åter under sex månader före rehabiliteringens början har fått rehabiliteringspenning enligt rehabiliteringslagen eller arbetspensionslagarna, uppgår rehabiliteringspenningen till minst den tidigare rehabiliteringspenningens belopp. I sådana fall beaktas emellertid inte förhöjningen på tio procent enligt rehabiliteringslagen, och inte heller den förhöjning på 33 procent som ingår i arbetspensionslagarna.

Om dagpenningen till följd av arbetsinkomsterna eller den föregående förmånen skulle vara lägre än minimidagpenningen, betalas dagpenningen ut till samma belopp som minimidagpenningen. För i år uppgår minimidagpenningen enligt sjukförsäkringslagen till 24,64 euro per dag. Moderskapspenning och föräldrapenning ges ut till föräldrar till minimibelopp, om de samtidigt förvärvsarbetar, arbetar i eget arbete eller studerar på heltid och får studiepenning enligt lagen om studiestöd. Faderskapspenning ges ut till minimibelopp till en person som fullgör beväringstjänst i aktiv tjänst eller i vapenfri tjänst eller i egenskap av reservist eller lantvärnsman är i försvarsmaktens tjänst eller som fullgör civiltjänst samt till en person som får studiepenning enligt lagen om studiestöd. Minimibeloppet av föräldradagpenning betalas också ut om den försäkrade får ålderspension, partiell förtida ålderspension, förtida ålderspension eller full sjukpension eller full invalidpension enligt 12 § 1 mom. i folkpensionslagen, arbetspensionslagarna, trafikförsäkringslagen (460/2016), lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015), lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (873/2015), lagen om ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom (1521/2016), lagen om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämfällbara med arbete (460/2015) eller lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009) eller arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna.

Minimibeloppet av sjukdagpenning ges ut först efter att arbetsförmågan har pågått utan avbrott i minst 55 dagar. Om det emellertid när arbetsförmågan börjar är uppenbart att den kommer att fortsätta minst den maximala tiden för sjukdagpenning, ges sjukdagpenning ut till minimibelopp redan under självrisktiden, det vill säga själv efter dagen då arbetsförmågan inträffade och nio vardagar efter det. Däremot ges övriga dagpenningsförmåner enligt sjukförsäkringslagen och rehabiliteringspenning ut till minimibelopp utan väntetid. Sjukdagpenning representerar den typ av skydd för grundläggande försörjning som avses i 19 § 2 mom. i grundlagen och som är det primära skyddet vid sjukdom. Behovet av social trygghet i sista hand, det vill säga utkomststöd, ökar av att den försäkrade inte alls får sjukdagpenning eller sjukdagpenning till ett mindre belopp än minimibeloppet de 55 första dagarna av arbetsförmåga. Dessutom är tillämpningen av bestämmelsen förknippad med prövning och godtycke när det bedöms om arbetsförmågan eventuellt kommer att pågå under den maximala utbetalningstiden för sjukdagpenning.

Minimidagpenningarna enligt sjukförsäkringslagen ses över årligen enligt lagen om folkpensionsindex. I planen för de offentliga finanserna ingår ett regeringsbeslut om att 2017—2019 inte indexjustera de förmåner som är bundna till folkpensionsindex. Indexfrysningen avser dock inte utkomststöd utan grunddelen stiger permanent i överensstämmelse med lagstadgade indexjusteringar tack vare en nivåhöjning av stödet.

Minimibeloppet för sjukdagpenning, föräldradagpenning, specialvårdspenning och rehabiliteringspenning har senast höjts med 23,73 euro i månaden, från 593,25 till 616 euro i månaden genom en lagändring (1135/2017) som trädde i kraft den 1 januari 2018. Höjningen gjordes i stället för en indexjustering. Syftet var att höja nettobeloppet för minimiförmånen så att det

ligger över grunddelen till utkomststödet. Därmed inordnas de som har rätt att få minimibeloppet i rätt förmånssystem. I år ligger nettobeloppet 492,80 euro för minimidagpenning knappt över grunddelen till utkomststöd som är 491,21 euro, om man räknar med en skattesats på 20 procent. I fjol var nettobeloppet för minimidagpenning ungefär 13 euro lägre än utkomststödet.

I fjol fick 4 procent av de som hade sjukdagpenning förmånen till minimibelopp. Största delen av dem var studerande eller personer med hushållsarbete, och i båda grupperna fick ungefär hälften minimibeloppet. Av dem som beviljades föräldradagpenning fick 11,7 procent av mammorna och 2,8 procent av papporna minimibeloppet av andra skäl än arbete.

Utbetalningen av utkomststöd till personer som lever på sjukdagpenning till minimibelopp minskade inte mellan 2017 och 2018. Över en tredjedel av de som fick minimibeloppet i april 2018 fick samtidigt också utkomststöd. Andelen ökade med tre procentenheter jämfört med 2017. Ökningen skedde i synnerhet i åldersgruppen personer under 40 år och bland personer som fick dagpenning på grundval av psykisk ohälsa. I denna grupp ökade antalet personer som fick utkomststöd till drygt 40 procent. Den höjda minimidagpenningen förefaller alltså inte ha resulterat i ett minskat antal personer som får utkomststöd. Höjningen var relativt liten och det bör noteras att det inte uteslutande är storleken på en grundtrygghetsförmån i relation till utkomststödet som styr behovet av utkomststöd.

Minimibeloppet av sjukdagpenningen har tydligt blivit efter i utvecklingen jämfört med arbetslöshetsförmånerna till minimibelopp. I år uppgår grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet till 697 euro i månaden. Grundtryggheten vid arbetslöshet drog ifrån minimidagpenningarna 2012 när det infördes stora höjningar i utkomstskyddet för arbetslösa och minimidagpenningarna däremot stannade kvar på tidigare nivå.

I planen för de offentliga finanserna 2019—2022 ingår det ett regeringsbeslut om att höja minimidagpenningarna till samma nivå som arbetsmarknadsstödet från och med 2019. Det jämnar ut skillnaderna mellan stödtagarna i olika stödsystem och samordnar tillika stödsystemen. Tack vare höjningen minskar behovet av utkomststöd bland en del hushåll där klienterna får minimidagpenning.

2.2.2 Föräldradagpenningar

Rätt att få föräldradagpenning och föräldraledighet

Föräldradagpenningarna avser att ersätta föräldrar som avstår från förvärvsarbete till följd av graviditet, förlösning eller vård av barn för inkomstförlusten och att garantera personer utan inkomst en grundtrygghet. Föräldradagpenningarna består av moderskapspenning, specialvårdpenning, faderskapspenning och föräldrapenning. Ett villkor för att få föräldrapenning är att personen i överensstämmelse med sjukförsäkringslagen har varit försäkrad i Finland i minst 180 dagar omedelbart före den beräknade tidpunkten för nedkomsten eller tagande i vård av ett adoptivbarn. Försäkringstid i en medlemsstat i Europeiska unionen eller i en stat som tillämpar unionslagstiftningen jämställs med försäkringstid i Finland.

Enligt sjukförsäkringslagen ska bestämmelserna om föräldradagpenning tillämpas på en far eller en annan försäkrad som är gift med barnets mor och inte lever åtskild från henne på grund av söndring i äktenskapet. Bestämmelserna om föräldradagpenning tillämpas dessutom på en försäkrad som fortlöpande lever tillsammans med barnets mor i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden. Däremot tillämpas de inte på en försäkrad som fortlöpande lever tillsammans med en adoptivförälder i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden. Ett undantag från huvudregeln är att barnets far, när han svarar för vården av bar-

net, har rätt att få faderskapspenning och föräldrapenning trots att barnets mor och far inte lever i samma hushåll i äktenskap eller under äktenskapsliknande förhållanden.

Bestämmelser om arbetstagares rätt att vara lediga från arbetet vid graviditet, förlossning och vård av barn finns i arbetsavtalslagen (55/2001, 4 kap.). Rätten till föräldradagpenningförmåner enligt sjukförsäkringslagen kvarstår dock oberoende av om arbetsavtalslagen tillämpas på personen eller inte eller om personen har anställning eller inte.

Moderskapspenningsperiod

Moderskapspenning ges ut till kvinnor för 105 vardagar på grundval av graviditet och förlossning. Perioden med moderskapspenning börjar tidigast 50 och senast 30 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten. För att få moderskapspenning i förväg för 31—50 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten får den försäkrade inte ha haft förvärvsarbete under den tiden. I övrigt kan den försäkrade enligt sjukförsäkringslagen ha förvärvsarbete eller annat eget arbete under perioden med moderskapspenning. I sådana fall ges moderskapspenningen ut till minimibelopp.

En kvinna vars graviditet har pågått i minst 154 dagar har rätt att få moderskapspenning. Den betalas dock inte ut om graviditeten har avbrutits med stöd av lagen om avbrytande av havandeskap (239/1970).

Diskrimineringsombudsmannen och jämställdhetsombudsmannen har ansett det vara problematiskt ur ett likabehandlingsperspektiv att moderskapspenning kan ges ut när fostret avlider i livmodern eller dör vid förlossningen om graviditeten avbryts spontant efter 154 dagar, men inte i situationer när graviditeten måste avbrytas efter 154 dagar till följd av fostrets hälsotillstånd. Om en kvinna får moderskapspenning eller inte beror således på om graviditeten har avbrutits eller inte. Ombudsmännen har framhållit att också kvinnor som har avbrutit graviditeten har ett behov av moderskapsledighet och att det är orimligt att frånta dem rätten till moderskapspenning, i synnerhet som förmånen ges ut i jämförbara situationer.

Faderskapspenningsperiod

Rätten till faderskapspenning börjar från den dag när barnet föds eller ett adoptivbarn tas i vård. Faderskapspenning betalas ut för högst 54 vardagar, men så att den under perioden med moderskapspenning och föräldrapenning ges ut för högst 18 vardagar. Resten av faderskapspenningsdagarna måste användas efter perioden med moderskapspenning eller föräldrapenning och senast när barnet fyller två år eller det har gått två år sedan adoptivbarnet togs i vård. Antalet dagar med faderskapspenning är detsamma oberoende av om ett eller flera barn föds eller adopteras på samma gång.

En far har rätt att få faderskapspenning om han deltar i vården av barnet och inte samtidigt har förvärvsarbete eller något annat eget arbete med undantag för arbete som han utför i hushållet. Den faderskapspenning som ges ut under en period med moderskapspenning eller föräldrapenning kan delas upp på högst fyra avsnitt, och faderskapspenning som ges ut efter dessa avsnitt får delas på högst två avsnitt.

Om en ny föräldrapenningsperiod börjar i familjen till följd av ett nytt barn, går fadern inte miste om de faderskapspenningsdagar som han inte tog ut i samband med det tidigare barnet. Fadern kan alltså ha rätt att samtidigt få faderskapspenning på grundval av ett tidigare och ett nytt barn. Faderskapspenning betalas dock ut bara för ett barn för samma tid.

Om familjen får eller adopterar ett barn innan det tidigare barnet har fyllt två år, kan fadern ta ut de faderskapspenningssdagarna som han hade rätt till på grund av det tidigare barnet samtidigt som modern får moderskapspenning eller föräldrapenning på grundval av det nya barnet. I sådana fall får fadern ta ut högst 24 av de tidigare faderskapspenningssdagarna samtidigt som modern får moderskapspenning eller föräldrapenning. Dagarna måste tas ut i en sammanhängande period. Dessutom kan fadern ta ut högst 18 faderskapspenningssdagarna på grundval av att ett nytt barn har fötts eller adopterats samtidigt som modern får moderskapspenning och föräldrapenning.

Också en förälder som inte lever i samma hushåll tillsammans med barnets moder i äktenskap eller under äktenskapsliknande förhållanden och som svarar för vården av barnet har rätt att få faderskapspenning från och med den dag när barnet togs i vård. Dessutom har äkta make eller sambo till den biologiska modern rätt att få faderskapspenning trots att han inte är juridisk förälder till barnet.

Föräldrapenning

Omedelbart efter att moderskapspenningssperioden har gått ut har någondera föräldern eller äkta maken eller sambon till den biologiska modern rätt att få föräldrapenning utifrån en överenskommelse mellan föräldrarna.

Föräldrapenning ges ut för högst 158 vardagar på grundval av att ett barn har fötts. Om det föds flera barn samtidigt, förlängs utbetalningstiden med 60 vardagar per barn räknat från och med det andra barnet. Den förlängda utbetalningstiden får utnyttjas antingen under moderskapspenningssperioden eller föräldrapenningssperioden så att båda föräldrarna samtidigt tar hand om barnen alternativt så att tiden är en förlängning på föräldrapenningssperioden.

Om barnet föds i förtid och moderskapspenningssperioden därför börjar tidigare än 30 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten, förlängs föräldrapenningssperioden med lika många dagar som moderskapspenningssperioden har tidigare lagts.

Föräldrarna kan dela upp föräldrapenningssperioden på så sätt att båda får föräldrapenning för högst två föräldrapenningssavsnitt. Det finns inga begränsningar i avsnittens längd. Enligt arbetsavtalslagen har en arbetstagare rätt att ta ut föräldraledighet i högst två delar och de måste vara minst tolv vardagar långa.

Föräldrapenning kan betalats ut partiellt till båda föräldrarna samtidigt. Ett villkor för att få partiell föräldrapenning är att båda har kommit överens med sin arbetsgivare om deltidsarbete under föräldrapenningssperioden, vilket innebär att bådaderas arbetstid och lön är minst 40 och högst 60 procent av den längsta arbetstiden respektive lönen för heltidsarbete som branschen tillämpar på heltidsanställda arbetstagare.

Ett villkor för att få föräldrapenning är att barnets moder har varit på efterkontroll för att utreda sitt hälsotillstånd tidigast fem och senast tolv veckor efter förlossningen. Ett intyg över efterkontroll är också ett villkor för att fadern eller moderns make eller sambo ska få föräldrapenning.

Barnets far som inte lever tillsammans med barnets mor i samma hushåll i äktenskap eller under äktenskapsliknande förhållanden och som svarar för vården av barnet har rätt att få föräldrapenning från den dag när barnet togs i vård. Om faderns rätt att få föräldrapenning börjar redan under moderskapspenningssperioden, förlängs föräldrapenningssperioden med lika många vardagar som det är från att barnet togs i vård till att moderskapspenningssperioden tar slut.

Föräldradagpenningar för flerlingsfamiljer

Med flerlingsfamilj avses en familj där det samtidigt föds fler än ett barn. Samma bestämmelser om föräldrapenning gäller också adoptivfamiljer som samma gång adopterar fler än ett barn, även om barnen är i olika åldrar.

Allt oftare har det i längden på föräldrapenningsperioden tagits hänsyn till att fler än ett barn föds eller adopteras på samma gång. Det vill säga att föräldrapenningsperioden är längre i flerlingsfamiljer än i familjer där det föds eller adopteras ett barn. Däremot ges faderskapspenningen inte ut per barn. Enligt den gällande lagstiftningen får därför föräldrar vars barn föds eller adopteras på samma gång färre faderskapspenningss dagar än föräldrar vars barn föds eller adopteras vid olika tidpunkter. När familjen får eller adopterar fler än ett barn samtidigt, kan det vara en arbetsam och belastande situation för familjen, och det vore viktigt att båda föräldrarna kunde vara hemma samtidigt så länge som möjligt för att ta hand om barnen. Sett ur ett likabehandlingsperspektiv vore det motiverat att säkerställa att flerlingsfamiljer också har rätt till förlängd period med faderskapspenning. Likaså är det motiverat med hänvisning till principen om likabehandling att den biologiska modern garanteras en dagpenningssperiod som är lika lång som faderskapspenningssperioden, när hon på en gång föder fler barn och svarar ensam för vården av dem.

Moderskapspenningssperioden är lika lång oberoende av om det föds ett eller flera barn på samma gång. Det ska inte anses motiverat att förlänga perioden med avseende på principen om likabehandling eftersom moderskapspenning ges ut på grundval av graviditet och förlossning. I sådana fall spelar det ingen roll om graviditeten består av ett eller flera foster.

Föräldradagpenning för adoptivfamiljer

Ett villkor för att föräldrapenning och faderskapspenning för adoptivföräldrar ska ges ut är att adoptivföräldrarna visar upp ett intyg över att barnet har tagits i vård som utställts av adoptionsrådgivningen eller ett internationellt adoptionstjänstorgan enligt vad som föreskrivs i adoptionslagen (22/2012). Vid internationell adoption är det ett villkor för att föräldrapenning ska ges ut till adoptivföräldrar eller adoptanter att de har fått tillstånd från adoptionsnämnden enligt vad som föreskrivs i 41 § i adoptionslagen.

Faderskapspenning och föräldrapenning till adoptivföräldrar ges ut vid adoptioner av främmande barn (adoption utanför familjen). Adoptivföräldrar har rätt att få föräldrapenning och faderskapspenning om barnet vid tidpunkten för tagande i vård är under sju år. Adoptivföräldrar kan däremot inte få moderskapspenning, men de har rätt att få en längre föräldrapenningsperiod än biologiska föräldrar. Adoptivföräldrar får föräldrapenning till dess att det har gått 234 vardagar sedan barnet föddes, men alltid minst för 200 vardagar. Om familjen samtidigt har adopterat flera barn, förlängs utbetalningstiden med 60 vardagar per barn från och med det andra barnet. Rätt att få föräldrapenning för adoptivföräldrar har någondera föräldern enligt vad föräldrarna kommer överens om. Alternativt kan de dela på föräldrapenningsperioden. Också äkta makar till adoptivföräldrar har rätt att få faderskapspenning och föräldrapenning. Rätten gäller dock inte sambor.

En adoptivfar med rätt att få föräldrapenning för adoptivföräldrar har också rätt att få faderskapspenning på samma villkor som biologiska fäder. Föräldrapenningsperioden omfattar sammanlagt 54 dagar och högst 18 dagar får tas ut under föräldrapenningsperioden. Resten av föräldrapenningsdagarna kan tas ut fram till dess att det har gått två år sedan barnets togs i vård.

Om två personer av samma kön tillsammans adopterar ett barn (barnet har två adoptivfäder eller två adoptivmödrar), har bara den ena adoptivföräldern rätt att få faderskapspenning enligt vad föräldrarna kommer överens om.

Om någon adopterar sin äkta makes biologiska barn (adoption inom familjen) tillämpas inte bestämmelserna om föräldrapenning för adoptivföräldrar. I sådana fall kan adoptivföräldrarna emellertid ha rätt att få faderskapspenning och föräldrapenning i egenskap av äkta make till den biologiska föräldern.

En adoptivförälder har rätt att få föräldrapenning bara om han eller hon deltar i vården av barnet och inte förvärvsarbetar eller har annat eget arbete. Vid deltidsarbete kan föräldrapenning ges ut partiellt på samma villkor som föräldrapenning till biologiska föräldrar. Adoptivföräldrar får inte föräldrapenning till minimibelopp för den tid de är i arbete eller studerar på heltid. Vid arbete eller studier avbryts föräldrapenningsperioden och föräldrapenning kan bara betalas ut för högst två avsnitt. Om föräldrarna har fler än två perioder i arbete eller studier, betalas ingen föräldrapenning ut, även om en del av föräldrapenningsperioden återstår. Sett ur ett likabehandlingsperspektiv vore det befogat att ge ut föräldrapenning till adoptivföräldrar också för tid i arbete eller studier.

För adoptivföräldrar är föräldrapenningsperioden så gott som alltid högst 200 vardagar från det att barnet har tagits i vård. Därmed är föräldrapenningsperioden kortare än moderskapspenningsperioden och föräldrapenningsperioden för biologiska föräldrar för tiden efter barnets födelse. Om ett adoptivbarn är sju år eller äldre vid tidpunkten för tagandet i vård, får adoptivföräldrarna ingen föräldrapenning och inget annat ekonomiskt stöd heller, även om de stannar hemma för att ta hand om barnet.

Oberoende av ålder har adoptivbarn ett mer uttalat behov av omvårdnad och närvaro. Deras tidiga interaktionsförmåga kan vara mycket störd och de har ofta en otrygg anknytningsmodell eller outvecklad anknytning till vuxna personer. Dessutom kan barnen ha många andra traumatiska upplevelser. Följaktligen kan också ett adoptivbarn över sju år ha ett behov av intensiv föräldranärvaro i sin nya familj.

I Finland har vi inte haft särskilt många internationella adoptioner av barn över sju år. Efter 2012 har det kommit tre adoptivbarn som varit över tio år.

Föräldrapenning vid förtroendeuppdrag

Sjukförsäkringslagen har ingen definition av begreppet förvärvsarbete. I tillämpningen av lagen har förtroendeuppdrag jämförts med förvärvsarbete om personen har fått arvode för uppdraget eller om uppdraget har samband med personens huvudsakliga förvärvsarbete. Följaktligen har exempelvis kommunala förtroendeuppdrag ansetts vara jämförbara med förvärvsarbete och föräldrapenning har getts ut till minimibelopp för den tid eller de dagar som föräldern sköter sitt förtroendeuppdrag. Samtidigt har förtroendeuppdrag helt och hållet varit ett hinder för att betala ut faderskapspenning. Inte heller adoptivföräldrar får föräldrapenning för den tid de är verksamma som förtroendevalda. Också besvärsinstanserna har ansett att kommunala förtroendeuppdrag kan jämföras med förvärvsarbete när bestämmelserna om föräldradagpenning tillämpas.

Den nuvarande tillämpningen har ansetts vara problematisk med avseende på förtroendeuppdrag och småbarnsföräldrars deltagande i politisk verksamhet. Dessutom är avsikten med förvärvsinkomst att ge personen försörjning, medan arvodet för ett kommunalt förtroendeuppdrag avser att vara en ersättning för den tid som går åt till att sköta uppdraget och göra det möjligt för var och en att vara aktiva i beslutsfattande.

2.2.3 Dagpenning som betalas ut till arbetsgivaren

Enligt sjukförsäkringslagen betalas en dagpenningsförmån ut till arbetsgivaren om den försäkrade på grundval av anställningsförhållandet har rätt att få lön eller motsvarande ersättning vid sjukfrånvaro, moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet eller partiell föräldraledighet eller när det i anställningsvillkoren ingår att en dagpenningsförmån eller en del av den betalas ut till arbetsgivaren i stället för till den försäkrade. Likaså betalas en dagpenningsförmån till arbetsgivaren, om denne har betalat ut lön till den försäkrade på grundval av anställningsförhållandet under tiden för arbetsförmåga, och arbetsförmågan beror på en donation för transplantation av organ, vävnader eller celler enligt lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål (101/2001).

Dagpenningsförmån enligt sjukförsäkringslagen kan bara ges ut till arbetsgivaren om den försäkrade har ett anställningsförhållande och om den försäkrade är frånvarande från arbetet på grundval av sjukfrånvaro eller moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet enligt arbetsavtalslagen och arbetsgivaren betalar ut lön för tiden för frånvaro. Ett annat villkor är att man i anställningsvillkoren har kommit överens om att dagpenningsförmånen betalas ut till arbetsgivaren. I de flesta fall ingår det dock redan i kollektivavtalen bestämmelser om att dagpenningsförmåner ska ges ut till arbetsgivaren.

På grund av formuleringen i lagen gäller detta inte försäkrade som innehar förtroendeuppdrag, eftersom de inte är i anställningsförhållande och inte har någon arbetsgivare. Arbetsavtalslagens bestämmelser om familjeledighet tillämpas inte heller på dem om det inte har föreskrivits särskilt. Som regel kan man således inte vara föräldraledig med lön från ett förtroendeuppdrag eller få arvode för ett förtroendeuppdrag under sjukfrånvaro. Det finns emellertid vissa situationer när förtroendeuppdrag i själva verket jämställs med anställnings- eller tjänsteförhållande. Det kan exempelvis vara riksdagsledamöters och statsrådsmedlemmars uppdrag som kan avbrytas på grundval av arbetsförmåga, graviditet och förlossning eller vård av barn. För frånvarotiden betalar riksdagen respektive statsrådets kansli ut arvode trots att riksdagsledamoten eller statsrådsmedlemmen inte utövar sitt förtroendeuppdrag.

Enligt 2 § i lagen om arvoden och ersättningar som betalas till medlemmar av statsrådet (1096/2006), betalas en dagpenningsförmån till statsrådets kansli, till den del en medlem av statsrådet utöver arvodet för samma tid har rätt att få dagpenningsförmån på grund av sjukledighet eller moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet eller partiell föräldraledighet. Dagpenningsförmån betalas inte ut till medlemmen av statsrådet för samma tid till den del den motsvarar arvodet. Det finns inga liknande bestämmelser om riksdagsledamöter. I 80 § i kommunallagen (410/2015) sägs det däremot att förtroendevalda på hel- eller deltid har rätt till semester, sjukledighet och familjeledighet samt företagshälsovård på samma grunder som kommunala tjänsteinnehavare.

Det har förekommit en del oklarheter i tillämpningspraxis, i synnerhet när det gäller utbetalning av dagpenningsförmåner till riksdagen i dessa situationer. Formuleringen av bestämmelsen om utbetalning till arbetsgivaren passar inte in på riksdagen, men å andra sidan motsvarar det inte syftet med lagen att betala arvode och dagpenning för riksdagsledamöter till ledamöterna själva eftersom en riksdagsledamot inte lider någon inkomstförlust vid frånvaro.

2.3 Arbetsplatskassor

En arbetsplatskassa är en försäkringskassa enligt lagen om försäkringskassor (1164/1992), där verksamhetsområdet är arbetstagare hos samma arbetsgivare och där det också kan ingå pensionerade arbetstagare hos samma arbetsgivare om de får en tilläggsförmån. Med samtycke från Folkpensionsanstalten får en arbetsplatskassa bevilja sina medlemmar eller dem och med-

lemmar deras familjer ersättningar och förmåner som regleras i sjukförsäkringslagen utom när det gäller ersättningar för semesterkostnader.

De förmåner enligt sjukförsäkringslagen som arbetsplatskassorna verkställer är sjukvårdser-sättningar, läkemedelsersättningar och dagpenningförmåner, det vill säga sjukdagpenning, föräldradagpenning och specialvårdspenning. Kassorna betalade ut sammanlagt 88,6 miljoner euro i ersättningar enligt sjukförsäkringslagen 2017.

Av medlen i sjukförsäkringsfonden ska Folkpensionsanstalten i förskott betala ut till arbets-platskassorna det belopp som de beräknas behöva för att betala ut ersättningar och dagpen-ningsförmåner enligt sjukförsäkringslagen ökat med ett belopp för administrativa kostnader som motsvarar det belopp som Folkpensionsanstalten enligt beräkning åsamkas i sådana kost-nader. Förskottsbeloppet betalas ut till kassorna en gång i månaden. I januari betalas dessutom ett likviditetsbelopp ut. Arbetsplatskassorna är skyldiga att årligen redovisa för hur de har använt de förmånsmedel som Folkpensionsanstalten har ställt till deras förfogande.

Folkpensionsanstalten har rätt att övervaka och kontrollera arbetsplatskassornas verksamhet till den del som tillsynen och kontrollen hänför sig till verksamhet enligt sjukförsäkringslagen. Folkpensionsanstalten ska ge kassan en anmärkning och lämna anvisningar för hur kassan kan undanröja olägenheter i situationer när verksamheten inte är ändamålsenlig i synnerhet med avseende på de försäkrades förmåner. Följer kassan inte anvisningarna, kan Finansinspektion-en på förslag från Folkpensionsanstalten frånta kassan rätten att bevilja försäkringar enligt la-gen om försäkringskassor och ange en tidpunkt från och med vilken kassans verksamhet enligt den lagen upphör.

Arbetsplatskassorna har tillgång till Folkpensionsanstaltens förmånssystem och anvisningar utöver förvaltningsanvisningarna för arbetsplatskassor. Enligt sina stadgar ska kassorna hand-lägga tilläggsförmåner i sina egna system eller manuellt. Handläggarna har begränsad åt-komst- och handläggningsbehörighet och i Folkpensionsanstaltens system ser de bara sina egna försäkrades förmåner enligt sjukförsäkringslagen. Kassorna ingår inte i Folkpensionsan-staltens system för centraliserad utbetalning utan de betalar ut förmånerna med sina egna bankprogram. Därför överlämnar Folkpensionsanstalten elektroniskt uppgifter om de sjuk-vårds- och läkemedelsersättningar som kassorna har handlagt till kassorna själva. I överens-stämmelse med sina stadgar använder arbetsplatskassorna dessa data till att handlägga till-äggsförmåner. Vanligen betalar kassorna ut förmåner och tilläggsförmåner enligt sjukförsäk-ringslagen på en och samma gång.

I början av i år fanns det sammanlagt 57 arbetsplatskassor. De ansvarade för ungefär 100 000 person som var försäkrade enligt sjukförsäkringslagen och antalet medlemmar varierar stort mellan kassorna, från 205 till 14 204 medlemmar.

I 19 kap. 5 i sjukförsäkringslagen ingår det bestämmelser om Folkpensionsanstaltens rätt att lämna ut uppgifter utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få uppgifter. Tillsammans med arbetsplatskassorna har Folkpensionsanstalten sett över tek-niken för att lämna ut uppgifter. I detta sammanhang har de lyft fram att det inte nödvändigt-vis finns några kriterier i lagstiftningen för hur uppgifter får lämnas ut. De uppgifter som Folkpensionsanstalten lämnar ut till arbetsplatskassorna är information som behövs för att be-vilja och betala ut förmåner eller ersättningar och som de sökande enligt 15 kap. 2 § 1 mom. i sjukförsäkringslagen ska lämna till Folkpensionsanstalten. Enligt 16 kap. 1 § 1 mom. i sjukför-säkringslagen gäller i fråga om arbetsplatskassorna i tillämpliga delar vad som i den lagen el-ler i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) bestäms om Folkpensionsanstalten. På grundval av uttrycket ”i tillämpliga delar” ska kassamedlemmarna därför lämna och arbets-platskassan följaktligen ha rätt att få de uppgifter av sina medlemmar som den behöver för att

bevilja och betala ut förmåner och ersättningar. Det är dock en tolkningsfråga om Folkpensionsanstalten har rätt eller inte har rätt att lämna ut uppgifter om kassamedlemmar till en arbetsplatskassa utan uttryckligt samtycke av medlemmarna. Det är dock av stor betydelse för verkställigheten av förmånerna att uppgifter kan lämnas ut på ett smidigt sätt.

Folkpensionsanstalten håller på att byta ut sina informationssystem för förmåner. Tack vare ny teknik kan förmånshandläggningen delvis automatiseras, uppgifter överförs elektroniskt och flera olika register utnyttjas. Utöver informationssystemen ser Folkpensionsanstalten också över de stödsystem som behövs för att handlägga förmåner, och ett av dem är systemet för hantering av utbetalningar. Utbetalningsförfarandet skulle förenklas och behovet av att skräddarsy informationssystem för arbetsplatskassorna minska, om utbetalningen av dagpenningförmåner flyttades över centralt från arbetsplatskassorna till Folkpensionsanstalten. Merparten av arbetsplatskassorna ställer sig bakom förslaget att flytta över utbetalningen av dagpenningförmåner till Folkpensionsanstalten. De har bland annat ansett att handläggningsprocessen förenklas och att deras arbete därmed blir smidigare. Också förmånstagarnas intressen talar för automatiserade lösningar eftersom handläggningstiderna förkortas.

2.4 Läkemedelsersättningar

I Finland ingår läkemedelsersättningarna i den lagstadgade sjukförsäkringen. Ett av de primära målen med läkemedelsersättningssystemet inom sjukförsäkringen är att ge patienterna ekonomisk trygghet vid sjukdom. Systemet ska vid behandling av sjukdomar garantera att de som ingår i vårt finländska sociala trygghetssystem får nödvändiga läkemedel inom öppenvården och till skäliga kostnader. Via ersättningssystemet läggs också samhällets andel av kostnaderna för nödvändig läkemedelsbehandling fast.

Med stöd av sjukförsäkringslagen kan en försäkrad få ersättning för kostnaderna för läkemedel som en läkare, tandläkare eller en sjukskötare med begränsad eller tidsbegränsad förskrivningsrätt har förskrivit för behandlingen av en sjukdom. En förutsättning för att få ersättning är att det är fråga om ett receptbelagt läkemedel som är avsett att vid invärtes eller utvärtes bruk bota eller lindra en sjukdom eller sjukdomssymtom. Rätten att få ersättning gäller bara kostnader för nödvändig sjukvård. Vård eller behandling som uppfyller kriterierna för god och godkänd medicinsk praxis betraktas som nödvändig.

Ett villkor för att ett läkemedel ska ersättas är att läkemedelsprismyndigheten har godkänt det för ersättning och fastställt ett partipris som grund för ersättningen. Ersättning kan fastställas högst till en omfattning som motsvarar det preparatsammandrag som försäljningstillståndsmyndigheten fastställt för läkemedelspreparatet och de indikationer som godkänts i preparatsammandraget. Detta gäller också i tillämpliga delar kliniska näringspreparat och salvbaser. Läkemedel som ska ersättas är dessutom nödvändiga egenvårdsläkemedel som förskrivits på medicinska grunder och som är ersättningsgilla enligt ett gällande beslut. De försäkrade har också rätt att få ersättning för utbytbara läkemedel som de har förskrivits och som bytts ut på apoteket.

Ersättning enligt sjukförsäkringslagen betalas ut först när den försäkrade har betalat den initiala självriskens på 50 euro, men självriskens gäller inte barn. Självriskens börjar tillämpas från början av det år när den försäkrade fyller 19 år.

Läkemedelsersättningar ges ut i tre ersättningskategorier. Det kan vara antingen grundersättning eller specialersättning och ersättningen utgör en fast procentsats av den läkemedelskostnad som ligger till grund för ersättningen. Grundersättningen är 40 procent av kostnaderna för läkemedel, kliniska näringspreparat och salvbaser som är godkända för denna kategori. Den lägre specialersättningen är 65 procent av kostnaderna för läkemedel och kliniska näringspre-

parat i denna kategori och den högre specialersättningen är 100 procent av de kostnader för läkemedel i denna kategori som överstiger den läkemedelsspecifika självriskan på 4,50 euro. För att få lägre specialersättning måste det vara ett läkemedel som är nödvändigt för att behandla en svår och långvarig sjukdom. För att få den högre specialersättningen måste läkemedlet vara nödvändigt för att behandla en svår och långvarig sjukdom och ha ersättande eller korrigerande verkan.

Bestämmelser om vilka sjukdomar som berättigar till specialersättning ingår i statsrådets förordning om sjukdomar som på medicinska grunder bedöms som svåra och långvariga och i fråga om vilka kostnader för behandling med läkemedel med stöd av 5 kap. 5 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen ersätts med 65 eller 100 procent (25/2013). Bestämmelser om sjukdomar som berättigar till ersättning för kliniska näringspreparat finns i statsrådets förordning om sjukdomar som på medicinska grunder bedöms som svåra och i fråga om vilka kostnaderna för kliniska näringspreparat som används vid behandling med stöd av sjukförsäkringslagen ersätts med 65 eller 35 procent (27/2013). Folkpensionsanstalten beslutar om vilka utredningar som är nödvändiga och om de medicinska villkor som måste uppfyllas för att det ska vara medicinskt motiverat att ersätta den försäkrade för kostnaderna för läkemedel och kliniska näringspreparat. För att få specialersättning måste den försäkrade intyga sjukdomens existens och behovet av läkemedel med ett läkarutlåtande eller i vissa fall med någon annan utredning som är tillräcklig. Rätten att få specialersättning beviljas av Folkpensionsanstalten.

Ersättning enligt sjukförsäkringslagen betalas ut för den mängd läkemedel som den försäkrade köper på en och samma gång och som motsvarar en behandlingstid på högst tre månader, om ingenting annat följer av särskilda skäl. En läkemedelsspecifik självrisk tas ut för läkemedel som köps på samma gång för motsvarande en behandlingstid på högst tre månader. Den läkemedelsspecifika självriskan kan i undantagsfall tas ut för varje påbörjad behandlingsvecka, om ett läkemedel av medicinska eller terapeutiska skäl eller på grund av sina farmaceutiska egenskaper måste köpas i flera expedierade satsar eller om det är ett dosdispenserat läkemedel. Bestämmelser om uttag av avvikande läkemedelsspecifik självrisk finns i en förordning av statsrådet (337/2015).

Grunden för ersättning av de kostnader som en försäkrad har för att köpa läkemedel, kliniska näringspreparat och salvbaser är högst det skäliga partipris som fastställts för preparaten, förhöjt med högst apotekets försäljningsbidrag inklusive expeditionsavgift och mervärdesskatt enligt läkemedelstaxan. Om ett preparat ingår i en referensprisgrupp, grundar sig ersättningen på det referenspris som fastställts för referensprisgruppen, förhöjt med apotekets mervärdesskattebelagda expeditionsavgift. Den försäkrade ska betala den andel som är större än referenspriset helt och hållet själv, om läkemedlet är dyrare än referenspriset och den försäkrade har förbjudit att läkemedlet byts ut mot ett motsvarande, men billigare preparat. Den andel som är högre än referenspriset räknas inte in i årssjälvriskan. Den försäkrade får ersättning för priset på det köpta läkemedlet även om det är högre än referenspriset, om den behandlande läkaren har förbjudit utbyte av läkemedlet på medicinska eller terapeutiska grunder.

Med skäligt partipris avses det högsta pris till vilket ett preparat får säljas till apoteken. Läkemedelsprismyndigheten fastställer ett skäligt partipris på ansökan av den som ansöker om försäljningstillstånd. Bestämmelser om kriterierna för att bedöma skäligt partipris finns i sjukförsäkringslagen. De gäller alla ersättningsgilla preparat och bedömningen bygger på dessa samordnade kriterier oberoende av exempelvis för vilket syfte ett läkemedel används. Skäligt partipris och rätt till ersättning fastställs alltid särskilt för varje förpackningsstorlek, styrka och läkemedelsform. Vid bedömningen av om ett föreslaget partipris är en skälig grund för ersättning ska läkemedelsprismyndigheten ta hänsyn till priset på läkemedel som i Finland används för att behandla samma sjukdom, priset på läkemedlet i andra länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, de behandlingens kostnader som användning av läkemedlet för med sig

och den nytta som kan uppnås för patienten och de totala kostnaderna inom hälso- och socialvården, nytta och kostnader med avseende på andra tillgängliga behandlingsalternativ och de anslag som finns tillgängliga för ersättningar. Vidare kan nämnden ta hänsyn till kostnaderna för tillverkning, forskning och produktutveckling beträffande läkemedlet, om den sökande har lagt fram tillräckligt specificerade, jämförbara och tillförlitliga uppgifter om kostnaderna för varje enskilt preparat.

Den del av kostnaderna för ett läkemedel som ingår i ersättningssystemet och som den försäkrade betalar själv räknas in i årssjälvrisk, det vill säga i läkemedelstaket. Självrisk är bunden till levnadskostnadsindexet, vilket innebär att den ändras samtidigt och i samma relation som folkpensionernas ändras enligt lagen om folkpensionsindex. I år uppgår årssjälvrisk till 605,18 euro. De kostnader som överstiger årssjälvrisk ersätts via en tilläggsersättning. När årssjälvrisk har nåtts betalar den försäkrade 2,50 euro i läkemedelsspecifik självrisk för de läkemedel som ersätts via tilläggsersättning.

År 2017 betalades det ut läkemedelsersättningar till inemot tre miljoner försäkrade. Deras andel av kostnaderna var 764 miljoner euro.

Med självriskandel avses den del av läkemedelspriset som de försäkrade betalar. Hur stor självriskandelen är beror på om ett preparat är ersättningsgillt, i vilken ersättningskategori det ingår, om den försäkrade har beviljats rätt till specialersättning och om preparatet ingår i referensprissystemet. Storleken på självrisk beror också på om den försäkrades årliga självrisk har överskridits och om han eller hon har rätt att få tilläggsersättning. Syftet med självriskandelarna är dels att fördela läkemedelskostnaderna mellan samhället och den som använder läkemedlen, dels att styra de försäkrade till att bara skaffa läkemedel som är nödvändiga. Vidare är avsikten med självriskerna att öka den försäkrades motivation att använda de inköpta läkemedlen och minska mängden oanvända läkemedel som samlas i hemmet. Självrisk bör dock vara skäligen för att garantera de försäkrade rätt att få nödvändig läkemedelsbehandling. Syftet med ersättningssystemet är att ett högt läkemedelspris inte ska hindra de försäkrade att skaffa nödvändig läkemedelsbehandling. I en internationell jämförelse betalar de försäkrade i Finland i snitt högre självrisk för läkemedelskostnader än andra.

Särskilt låginkomsttagare och personer som använder många läkemedel kan ha svårigheter med att köpa läkemedel innan årssjälvrisk är nådd. Inte minst vid dyrare läkemedel kan takbeloppet nås och överskridas redan vid det första läkemedelsköpet under året, vilket betyder att den försäkrade måste betala 605,13 euro i årssjälvrisk på en gång. Statistik visar att ungefär 239 000 personer fick tilläggsersättningar 2017 efter att de överskridit självriskbeloppet. I planen för de offentliga finanserna 2018—2021 frös regeringen folkpensionsindex för 2017—2019 och detta resulterade i att takbeloppet för läkemedel kommer att ligga kvar på 605,13 euro också 2019. En lägre årssjälvrisk för läkemedel skulle minska självrisk för personer som använder mycket läkemedel.

2.5 Ersättningar för sjukvård som tillhandahålls i offentliga lokaler

I sjukförsäkringslagen har 2 kap. 3 § 1 mom. 3 punkten ändrats temporärt och ändringen gäller till och med slutet av 2018. Ändringen innebär att sjukvårdskostnader inte ersätts från sjukförsäkringen när privat hälso- och sjukvård tillhandahålls i lokaler som hör till kommunal social- och hälsovård. Ersättning ges inte ut om den som producerar privata tjänster har fått lokaler som hör till kommunal social- och hälsovård till sitt förfogande eller har hyrt lokalerna, det vill säga lokaler som ägs eller förvaltas av den kommunala social- och hälsovården. Syftet med bestämmelsen är att relationerna mellan den offentliga hälso- och sjukvården och privat hälso- och sjukvård som ersätts från sjukförsäkringen ska vara tydliga vad beträffar reglering, arbetsfördelning och finansiering.

För närvarande kan privat hälso- och sjukvård som tillhandahålls i offentliga lokaler ersättas från sjukförsäkringen via en temporär lagändring som först gällde från och med mars 2011 till och med april 2015. Giltighetstiden har förlängts fram till utgången av 2018 genom två lagändringar. Den temporära lagändringen grundar sig ursprungligen på en skrivning i regeringsprogrammet för regeringen Vanhanen. I programmet sades det att användningen av offentliga lokaler ska effektiviseras utan att det inverkar på sjukförsäkringsersättningarna till patienterna. Målet med ändringen var att möjliggöra att ersättningar enligt sjukförsäkringslagen betalas ut för privat sjukvård oberoende av var vården ges. Tanken var att lokalerna skulle användas effektivare och ge privata producenter av hälso- och sjukvård möjligheter att vara verksamma på orter där utbudet på lämpliga lokaler för privat hälso- och sjukvård är litet. Samtidigt utgick man från att tillgången till vård skulle förbättras och patienterna få större valmöjligheter. Å andra sidan bedömdes det att reformen inte skulle ha särskilt stora effekter på utbudet av hälso- och sjukvård, åtminstone inte till en början. Samtidigt uttrycktes det en viss oro för hur reformen skulle påverka gränsdragningen mellan offentlig och privat hälso- och sjukvård.

Enligt den temporära lagändringen krävs det för ersättning av kostnader för privat hälso- och sjukvård som ordnas i lokaler som hör till kommunal social- och hälsovård att hyresvärden har meddelat Folkpensionsanstalten identifieringsuppgifter, verksamhetsställe och hyresavtalets giltighetstid i fråga om den serviceproducent som denne har ingått hyresavtal med. Hyresvärden är skyldig att se till att uthyrningen inte äventyrar den lagstadgade verksamheten inom den kommunala social- och hälsovården. Om den privata serviceproducenten är ett aktiebolag där majoritetsägaren är en eller flera kommuner eller samkommuner, krävs det för att ersättningar ska ges ut också att någon annan än en kommun eller en samkommun tillsammans äger minst 25 procent av aktiekapitalet i bolaget. Detta ägande krävs dock inte om verksamheten har bolagiserats för att uppfylla bolagiseringsskyldigheten enligt kommunallagen.

Bestämmelser om ersättningar för privat hälso- och sjukvård som tillhandahålls i offentliga lokaler infördes i en temporär lagändring eftersom det inte gick att förutse vilka funktionella ändringar kommunerna och samkommunerna skulle komma göra till följd av lagändringen. Det gick inte heller att förutse vilka konsekvenserna skulle vara för privata serviceproducenters verksamhetsförutsättningar eller för utvecklingen av tjänstemarknaden. Dessutom var det en öppen fråga hur den offentliga finansieringen av hälso- och sjukvården skulle revideras. Riksdagens social- och hälsovårdsutskott förutsatte att den temporära lagändringen skulle kombineras med en uppföljnings- och utvärderingsstudie för att möjliggöra att det görs en heltäckande utredning av effekterna av försöket och för att erfarenheterna skulle kunna utnyttjas vid kommande reformer. Utskottet ansåg det viktigt att man utifrån uppföljningen gör en bedömning av hur patientens ställning, den kommunala servicen och privata aktörers konkurrensställning påverkas av lagändringen.

Åren 2016 och 2017 arbetade 43 privata serviceproducenter och 48 självständiga yrkesutövare i offentliga lokaler, enligt statistik från Folkpensionsanstalten. För vård som 2017 gavs i offentliga lokaler betalades det ut ersättningar till cirka 4 800 försäkrade till ett sammanlagt belopp på knappa 126 000 euro. Största delen av ersättningarna gällde läkararvoden. Den privata hälso- och sjukvården i offentliga lokaler var således relativt liten till sin omfattning.

Giltighetstiden för den temporära ändringen har förlängts till och med slutet av i år eftersom arbetet med att utreda alternativen för att avveckla den mångförgrenade finansieringen av social- och hälsovården och konsekvenserna av en avveckling fortfarande pågår. För närvarande behandlar riksdagen förslagen till landskapslag, lag om ordnande av social- och hälsovården och lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården. Ersättningarna till privat sjukvård upphör enligt riktlinjerna från regeringen när de social- och hälsocentraler som ska tillhandahålla direktvalstjänster inom valfrihetssystemet har startat fullskalig verksamhet. I re-

geringens bemötande till social- och hälsovårdsutskottet från den 19 juni 2018 föreslår social- och hälsovårdsministeriet att bestämmelserna om direktvalstjänster genomförs i sin helhet från och med den 1 januari 2022. Landskapen ska dock kunna ansöka om tillstånd att införa tjänsterna tidigare eller att förlänga fristen fram till den 1 januari 2023. Följaktligen kommer direktvalstjänsterna att fungera i full skala över hela landet senast den 1 januari 2023. Det vore lämpligt att ge ut ersättningar från sjukförsäkringen för kostnader för privat hälso- och sjukvård som tillhandahålls i offentliga lokaler fram till dess att ersättningarna avvecklas. Därför bör de temporära bestämmelserna gälla fram till utgången av 2022.

2.6 Taxiresor som ersätts av sjukförsäkringen

I 4 kap. 7 a § i sjukförsäkringslagen ingår det bestämmelser om maximipriset för taxiresor som ersätts från sjukförsäkringen. Enligt paragrafen ska bestämmelser om det maximipris för en taxiresa som ersätts av sjukförsäkringen och som tas ut hos den försäkrade utfärdas genom förordning av statsrådet. En färdtjänstproducent som kör taxiresor som förmedlas av en beställningscentral som ingått avtal om direktersättningsförfarande med Folkpensionsanstalten får för resor som förmedlats av beställningscentralen debitera högst det maximipris som avses förordningen. På ett område där det inte finns någon beställningscentral gäller maximipriset taxiresor i fråga om vilka färdtjänstproducenten har ingått avtal med Folkpensionsanstalten om att köra taxiresor som ersätts av sjukförsäkringen.

Enligt 4 kap. 8 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen är maximipriset grunden för ersättning för användning av taxi, om inte Folkpensionsanstalten har kommit överens om en lägre prissättning än maximipriset med tjänsteproducenten.

I våras upphandlade Folkpensionsanstalten tjänsteproducenter för taxiresor som ersätts från sjukförsäkringen. Därför har det maximipris som ingår i förordningen från statsrådet inte tillämpats som ersättningsgrund för de försäkrades taxiresor. I stället har Folkpensionsanstalten ersatt kostnaderna utifrån de upphandlade priserna. De upphandlade beställningscentralerna inledde sin verksamhet den 1 juli 2018. Elva tjänsteproducenter som valts inom 17 landskap tillhandahåller över hela linjen taxiresor som ersätts från sjukförsäkringen, vilket betyder att det i servicen ingår att ta emot beställningar, kombinera och förmedla taxiresor, övervaka transporterna, ordna färdtjänst, stå för betalningar och rapportera kvaliteten på tjänsterna. Den tjänsteproducent som valts för respektive områden svarar för att verksamheten genomförs på det sätt som den har upphandlats. Folkpensionsanstalten har ingått avtal med tjänsteproducenterna fram till utgången av 2021. Dessutom har parterna möjlighet att förhandla om ett antal optionsår.

Bestämmelserna om maximipriser för taxiresor som ersätts från sjukförsäkringen gäller temporärt fram till utgången av 2018. De infördes temporärt för att säkerställa kontinuitet i en övergångssituation när ersättningarna enligt sjukförsäkringslagen reviderades eftersom priserna i taxitrafiken avreglerades. Före juli 2018 tillämpades de maximipriset som fick tas ut av konsumenterna enligt lagen om taxitrafik (217/2007) som kriterium för högsta ersättning för användning av taxi enligt sjukförsäkringslagen. När lagen om transportservice (320/2017) trädde i kraft den 1 juli 2018 upphävdes lagen om taxitrafik och kravet på allmän reglering av maximipriser för taxi och på stationsplats försvann.

Sedan den temporära regleringen av maximipriset försvunnit används det maximipris som Folkpensionsanstalten kommer överens om med tjänsteproducenten som ersättningsgrund enligt lagen om ändring av sjukförsäkringslagen (1145/2017) från och med den 1 januari 2019. När en försäkrad använder en taxi som Folkpensionsanstalten inte har kommit överens om ett maximipris med får han eller hon ersättning för skäliga kostnader för resan. Vid en lagtolkning som bättre följer de grundläggande fri- och rättigheterna innebär detta att ersättning ges

ut till fullt belopp för taxiresan. På grundval av 4 kap. 7 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen är det ett villkor för att kostnaderna för användning av taxi ska ersättas att taxiresan har beställts via en beställningscentral som har ingått avtal om dirketersättning med Folkpensionsanstalten. Villkoret tillämpas inte om taxiresan har beställts på ett område där det inte finns någon beställningscentral.

De tjänsteproducenter som Folkpensionsanstalten konkurrensutsatt är aktörer i form av aktiebolag vars existens är kopplad till att deras ekonomiska aktivitet är lönsam. Deras huvudsakliga bransch är taxitrafik som till följd av lagstiftningen om transportservice är stadd i stora omvälvningar. Det gör det svårare att förutse tjänsteproducenternas verksamhet och det kan därför återverka på tillgången till underleverantörer. Även om de tjänsteproducenter som Folkpensionsanstalten har konkurrensutsatt i de flesta fall trots vissa brister har kunnat tillhandahålla de taxiresor som ersätts från sjukförsäkringen, kan det inte anses uteslutet att någon tjänsteproducent förr eller senare drabbas av konkurs eller i övrigt hamnar i en situation som innebär att han eller hon inte kan tillhandahålla den upphandlade servicen.

Det är mycket viktigt att det går att beställa och anlita taxiresor som ersätts från sjukförsäkringen på behörigt sätt och på lika villkor i hela landet och att varje försäkrad i tid får en taxi som berättigar till ersättning. Folkpensionsanstalten har möjligheter att konkurrensutsätta beställningscentralerna på nytt om det går så att någon av centralerna slutar med sin verksamhet. Det kan hända att det i ett sådant läge uppstår ett avbrott på flera månader och att det i området inte finns någon beställningscentral som har upphandlats av Folkpensionsanstalten. Om Folkpensionsanstalten i ett sådant läge ingår avtal med enskilda taxibilister om taxiresor som ersätts från sjukförsäkringen, är det nödvändigt att maximipriset för resorna är reglerat i lagstiftningen för att de medel som är avsatta för taxiresorna ska räcka till.

Reformministergruppen i regeringen Sipilä har bestämt att ansvaret för resor som ersätts från sjukförsäkringen flyttas över till landskapen, som ska stå för ordnandet och finansieringen. För närvarande bereder social- och hälsovårdsministeriet bestämmelser om detta.

3 De viktigaste förslagen

3.1 Höjd garantipension och rehabiliteringspenning

Försörjningen för de som lever på de allra minsta pensionsinkomsterna föreslås bli förbättrad genom en höjning av garantipensionen. Pensionsbeloppet föreslås bli höjt så att pensionen är 784,52 euro i månaden 2019. Samtidigt stiger också pensionsstödet till äldre långtidsarbetslösa i en särskilt svår arbetsmarknadsställning eftersom stödet är bundet till beloppet för garantipension.

Minimibeloppet av rehabiliteringspenningen för unga och för yrkesinriktad rehabilitering föreslås bli höjd från och med 2019 för att säkerställa att de genomgår rehabiliteringen. Därmed kommer penningen fortfarande att ligga på samma nivå som garantipensionen. Syftet är att motivera partiellt arbetsförmögna unga och partiellt arbetsförmögna vuxna utan anslutning till arbetslivet att söka till yrkesinriktad rehabilitering i stället för att anhålla om sjukpension.

Rehabiliteringspenning ges ut i medeltal för 25 vardagar i månaden. Efter höjningen kommer minimibeloppet för rehabiliteringspenningen enligt 35 § i rehabiliteringslagen att vara 784,75 euro i månaden räknat enligt indexnivån för 2019.

Den fasta inkomstgränsen i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete föreslås bli ersatt med en hänvisning till lagen om garantipension och det belopp som föreskrivs där. Då kan den fasta nedre inkomstgränsen vara lika stor som för garantipensionen utan att det in-

förs särskilda bestämmelser om det. Syftet är att undanröja den marginaleffekt som kommer sig av två olika inkomstgränser, att göra det mer förutsägbart att låta invalid- eller sjukpension bli vilande och att förtydliga systemet genom att exempelvis informera mer om inkomstgränserna.

3.2 Höjning av minimidagpenningarna enligt sjukförsäkringslagen och avskaffande av väntetiden på 55 dagar vid minimisjukdagpenning

För att minska ojämlikheten och lyfta fram det primära förmånssystemet föreslås minimidagpenningarna enligt sjukförsäkringslagen, det vill säga sjukdagpenning, föräldradagpenning och specialvårdspenning, bli höjda till samma nivå som arbetsmarknadsstödet. Enligt en hänvisning i rehabiliteringslagen gäller höjningen också rehabiliteringspenningen. Minimibeloppet av dagpenningförmånerna föreslås bli höjda från 24,64 euro enligt indexet 2018 till 27,86 euro. En månad anses bestå av 25 vardagar och beloppet blir då 696,50 euro per månad.

Vidare föreslås det att väntetiden på 55 dagar vid sjukdagpenning till minimibelopp slopas. Efter ändringen kan en försäkrad få sjukdagpenning till minimibelopp genast efter självrisktiden, som omfattar den dag när arbetsoförmågan inträdde och de därpå följande nio vardagarna. Ändringen ska också gälla partiell sjukdagpenning.

3.3 Ändringar i föräldradagpenningarna

Bestämmelserna om föräldradagpenningar i sjukförsäkringslagen föreslås bli ändrade för att de som får dagpenningarna ska behandlas mer lika.

Vidare föreslås bestämmelsen om moderskapspenning bli ändrad så att den försäkrade i fortsättningen har rätt att få moderskapspenning också när graviditeten har avbrutits, förutsatt att graviditeten har pågått i minst 154 dagar innan den avbryts. I och med lagändringen av moderskapspenningen får också fadern rätt att få faderskapspenning enligt vad som föreskrivs i 9 kap. 14 § i sjukförsäkringslagen om faderskapspenning när ett barn är dödfött eller dör.

Bestämmelsen om moderskapspenning ändras också i terminologiskt hänseende. Enligt den gällande lagen har en kvinna rätt att få moderskapspenning. En person som juridiskt bytt kön till man kan bli gravid och föda barn och bör därför kunna vara moderskapsledig och få moderskapspenning. Efter den terminologiska ändringen kan moderskapspenning också beviljas en person som korrigerat sitt kön från man till kvinna.

Föräldradagpenningsperioden för föräldrar som tar hand om sitt barn ensamma föreslås bli förlängd och i fortsättningen motsvara den sammanlagda föräldradagpenningsperioden för två föräldrar, det vill säga moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningensperioden. Rätten till förlängd föräldrapenning ska inträda bara när det inte finns någon annan utom modern som bestämmelserna om föräldradagpenning enligt sjukförsäkringen är tillämpliga på och som därmed skulle kunna få faderskapspenning.

Föräldradagpenningsperioden för modern förlängs genom att föräldradagpenningens dagarna utökas med 54 vardagar. På grundval av den gällande lagstiftningen består föräldrapenningensperioden av 158 vardagar. Eftersom moderns och barnets familjesituation kan ändras under tiden med moderskaps- och föräldrapenning, kontrolleras moderns rätt att få förlängd föräldrapenningensperiod vid den tidpunkt när rätten till förlängd tid med föräldradagpenning skulle börja. Moderns rätt till förlängd tid tar slut om någon annan får rätt att få faderskapspenning. Förlängningen gäller föräldrapenningens dagar och därför kommer samma bestämmelser att tillämpas på den som på föräldrapenning i övrigt.

Tanken med ändringen är inte att det totala antalet föräldradagpenningss dagar som ges ut för samma barn ska bli fler. Följaktligen har moderns make eller sambo ingen rätt att få faderskapspenning om modern har hunnit få betalt för förlängd föräldrapenningsperiod och efter det gifter sig eller blir sambo. Däremot har fadern rätt att få faderskapspenning om faderskapet fastställs först efter att modern har fått betalt för förlängningen av föräldrapenningsperioden. Processen för att fastställa faderskap kan dra ut på tiden, framför allt om frågan måste behandlas i domstol. I sådana fall vore det skäligt att fadern efter fastställt faderskap kan vara pappaledig och få faderskapspenning vid vård av ett barn under två år, trots att modern har hunnit ta ut förlängd föräldrapenningsperiod.

Vidare föreslås det att flerlingsfamiljer får större rätt till föräldradagpenning. Faderns rätt till pappaledighet och faderskapspenningssperiod förlängs från nuvarande 54 faderskapspenningssdagar med 18 vardagar för varje barn utöver ett som föds eller adopteras samtidigt. Det maximala antalet faderskapspenningssdagar är dock alltid 105 vardagar, vilka är lika många dagar som moderskapspenningssperioden för modern. Fadern får ta ut förlängningen av faderskapspenningssperioden antingen helt och hållet eller delvis under samma tid som modern får moderskaps- och föräldrapenning eller efter föräldrapenningsperioden. Inga ändringar föreslås i antalet avsnitt med faderskapspenning eller i kriterierna för faderskapspenning.

Också mödrar som tar hand om sina barn ensamma föreslås få föräldradagpenningssperioden förlängd med 18 vardagar för varje barn utöver ett som föds eller adopteras samtidigt. Om en mamma som har rätt att få förlängd föräldrapenningsperiod föder exempelvis tvillingar, förlängs hennes föräldrapenningsperiod på samma sätt som pappans faderskapspenningssperiod. Med andra ord har en mamma som får tvillingar rätt att få föräldrapenningsperioden förlängd med sammanlagt 72 vardagar.

Adoptivföräldrar föreslås få större rätt till föräldrapenning genom att alla som tagit ett barn i vård i adoptionssyfte ska ha rätt att få föräldrapenning avsedd för adoptivföräldrar. Dessutom har en adoptivfar eller någon annan person som bestämmelserna om faderskapspenning tillämpas på rätt att få faderskapspenning. Däremot ska adoption inom familjen fortfarande inte berättiga till föräldradagpenning för adoptivföräldrar.

Föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar förlängs så att perioden är lika lång som moderskaps- och föräldrapenningsperioden för biologiska föräldrar för tiden efter att ett barn har fötts. Föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar kommer därmed att innefatta högst 233 vardagar räknat från det att barnet togs i vård oberoende av hur gammalt barnet var vid den tidpunkten.

Föräldrapenningsperioden för kvinnor som adopterar barn ensamma förlängs och föreslås vara lika lång som föräldrapenningsperioden föreslås vara för biologiska mödrar. Med andra ord har en mamma som har adopterat ett barn ensam rätt att få föräldrapenningsperioden förlängd med 54 vardagar, om hon när föräldrapenningsperioden tar slut inte har någon äkta make som bestämmelserna om faderskapspenning är tillämpliga på. Villkoren för förlängd föräldrapenningsperiod är desamma som för föräldrapenningsperioden för biologiska mödrar.

Dessutom preciseras bestämmelserna om grunderna för föräldradagpenningar i sjukförsäkringslagen. Enligt förslaget betraktas inte förtroendeuppdrag som förvärvsarbete. Följaktligen kan föräldradagpenning betalas ut till fullt belopp för de dagar som en förälder sköter ett förtroendeuppdrag.

3.4 Ändringar i bestämmelserna om dagpenningssförmån som betalas ut till arbetsgivaren

Bestämmelsen om dagpenningförmån som betalas ut till arbetsgivaren kompletteras så att den också är tillämplig, när en försäkrad har ett förtroendeuppdrag som han eller hon kan avbryta tillfälligt på grundval av sjukdom, graviditet, förlossning eller vård av barn och få arvode under frånvaron. I sådana fall ges dagpenningförmånen inte ut till den förtroendevalda själv utan till den som betalar arvode. Ändringen förtydligar nuvarande tillämpningspraxis.

3.5 Ändringar i bestämmelserna om arbetsplatskassor

Sjukförsäkringslagen föreslås få en ny bestämmelse som föreskriver att Folkpensionsanstalten kan lämna ut de uppgifter till arbetsplatskassor som är nödvändiga när kassorna avgör ansökningar om förmåner eller ersättningar.

Vidare överförs utbetalningen av dagpenningförmåner enligt sjukförsäkringslagen från arbetsplatskassorna till Folkpensionsanstalten. Arbetsplatskassorna ska fortfarande besluta om dagpenningförmåner och bara utbetalningen av dem kommer att ske centralt via Folkpensionsanstalten. Ändringen gäller inga andra av de ersättningar eller tilläggsförmåner enligt sjukförsäkringslagen som arbetsplatskassorna beviljar.

3.6 Sänkning av den årliga självriskandelen för läkemedelskostnader

Självrisken för läkemedelskostnader sänks för personer som använder mycket läkemedel. Årssjälvrisk, det vill säga läkemedelstaket, föreslås därför bli sänkt från 605,13 till 572 euro.

3.7 Ersättningar för sjukvård som tillhandahålls i offentliga lokaler

Giltighetstiden för bestämmelserna om privat hälso- och sjukvård som tillhandahålls i offentliga lokaler föreslås bli förlängd fram till slutet av 2022, när direktvalstjänsterna enligt valfrihetssystemet ska vara införda i hela landet.

3.8 Maximipris och ersättningsgrund för användning av taxi som ersätts från sjukförsäkringen

Giltighetstiden för bestämmelserna om maximipriset och ersättningsgrunden för användning av taxi som ersätts från sjukförsäkringen föreslås bli förlängd fram till utgången av 2021. Närmare bestämmelser om det maximipris som får tas ut av de försäkrade för ersättningsgilla taxiresor får utfärdas genom förordning av statsrådet. Avsikten är att Folkpensionsanstalten ska ha upphandlat avtal med beställningscentralerna och att det upphandlade priset ska användas som ersättningsgrund. Den maximala ersättningsgrund som ska föreskrivas genom förordning av statsrådet är tänkt att säkerställa att de anslag som har avsatts för reseersättningar från sjukförsäkringen räcker till, om det går så att någon av de beställningscentraler som har ingått avtal med Folkpensionsanstalten om direktersättningsförfarande slutar med sin verksamhet. I sådana fall hindrar den maximala ersättningsgrunden att priset på ersättningsgilla taxiresor stiger oförutsett när Folkpensionsanstalten i stället ingår avtal med en tjänsteproducent om att köra ersättningsgilla taxiresor.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

4.1.1 Höjning av garantipensionen och rehabiliteringspenningen

RP 206/2018 rd

Den föreslagna höjningen av garantipensionen och rehabiliteringspenningen beräknas totalt öka utgifterna inom de offentliga finanserna med omkring 10 miljoner euro. Kostnadskalkylen tar hänsyn till att utgifterna för garantipension ökar med 11,3 miljoner euro, utgifterna för pensionsstöd med 0,3 miljoner euro och utgifterna för rehabiliteringspenning med 1,1 miljoner euro. Samtidigt räknas det in att utgifterna för bostadsbidrag till pensionstagare minskar med 2 miljoner euro och utgifterna för grundläggande utkomststöd med 0,7 miljoner euro.

Utgifterna för rehabiliteringspenning finansieras från arbetsinkomstförsäkringen inom sjukförsäkringen. Minimibeloppen av rehabiliteringspenningen enligt 35 § i rehabiliteringslagen finansieras med statliga medel på grundval av 18 kap. 13 § i sjukförsäkringslagen (1224/2004). Utgiftsökningen för rehabiliteringspenning berör därför statens andel av utgifterna för rehabiliteringspenning.

Efter ändringen kommer utgifterna för garantipension att 2019 uppgå till sammanlagt 228 miljoner euro: statens utgifter för rehabiliteringspenning uppgår till sammanlagt 102 miljoner euro och för pensionsstöd till sammanlagt 25 miljoner euro.

Tack vare ändringarna kommer kostnaderna för social marginalisering bland unga och för invalid- och sjukpensioner att minska långsiktigt.

4.1.2 Ändringar i minimibeloppet av dagpenningar och föräldradagpenningar enligt sjukförsäkringslagen

Dagpenningar inklusive föräldradagpenningar enligt sjukförsäkringslagen och rehabiliteringslagen finansieras via arbetsinkomstförsäkringen enligt sjukförsäkringslagen. Också ersättningar för semesterkostnader och ersättningar för familjeledighetskostnader på grundval av föräldraskap och utgifter för företagshälsovård utom ersättningar till Studenternas hälsovårdsstiftelse finansieras via arbetsinkomstförsäkringen.

Inom arbetsinkomstförsäkringen är finansieringen av förmåner uppdelad på två delar. Inkomstrelaterade förmåner finansieras med försäkringsavgifter och försäkringspremier som tas ut av arbetsgivare och de försäkrade (löntagare och företagare). Minimiförmåner finansieras med statliga medel, utom den typen av inkomstrelaterade förmåner som till följd av samordning betalas ut till minimibelopp. De finansieras i sin tur med försäkringsavgifter och försäkringspremier. Dessutom finansierar staten 3,4 procent av andra föräldradagpenningar än de som ges ut till minimibelopp.

Den sjukförsäkringsavgift som tas ut av arbetsgivare för att finansiera arbetsinkomstförsäkringen är i år 0,86 procent av lönesumman (löner som arbetsinkomstförsäkringen grundar sig på). Dagpenningsavgiften för löntagare och företagare är 1,53 procent av lönen eller arbetsinkomsten om den årliga löne- eller arbetsinkomsten sammanlagt är minst 14 020 euro. Om den är lägre tas ingen dagpenningsavgift ut. I överensstämmelse med lagen om pension för företagare betalar försäkrade företagare en tilläggsfinansieringsandel på 0,17 procent 2018.

Procentsatsen för arbetsgivares sjukförsäkringsavgift och dagpenningsavgift inom sjukförsäkringen ses över årligen för att arbetsinkomstförsäkringen ska kunna finansieras med intäkterna från avgifterna och med de statliga anslagen.

Av kostnaderna för arbetsinkomstförsäkringen finansieras 95 procent med arbetsgivares sjukförsäkringsavgifter och med en dagpenningsavgift inom sjukförsäkringen som tas ut av lönta-

RP 206/2018 rd

gare och företagare. Staten finansierar dagpenningarna till minimibelopp samt 3,4 procent av de inkomstrelaterade föräldradagpenningarna. De inkomstrelaterade dagpenningarna finansierades 2017 till 41,3 procent av arbetsgivarna, till 55,3 procent av löntagarna och företagarna och till 3,4 procent av staten.

När dagpenningarna till minimibelopp, det vill säga sjukdagpenning, föräldradagpenning, rehabiliteringspenning och specialvårdspenning, höjs till samma nivå som arbetsmarknadsstödet stiger dagpenningen med 3,22 euro om dagen och med 80,50 euro i månaden. Statens utgifter för dagpenningar till minimibelopp stiger därmed med 20,4 miljoner euro. När dagpenningarna till minimibelopp höjs, minskar den andel som finansieras med försäkringsavgifter eller försäkringspremier till 9,7 miljoner euro. Dessutom uppskattas utgifterna för utkomststöd minska med cirka 1,5 miljoner euro, varav hälften är statens andel. Utgifterna inom de offentliga finanserna stiger alltså med sammanlagt 18,9 miljoner euro när dagpenningarna till minimibelopp höjs till samma nivå som arbetsmarknadsstödet.

När väntetiden på 55 dagar slopas för sjukdagpenningen stiger utgifterna för dagpenningar till minimibelopp med uppskattningsvis 8,1 miljoner euro. Vidare räknar man med att utgifterna för det allmänna bostadsbidraget minskar med 0,4 miljoner euro och utgifterna för utkomststöd med 3,3 miljoner euro, varav hälften är statens andel. Utgifterna inom de offentliga finanserna stiger alltså med sammanlagt 4,4 miljoner euro när väntetiden för sjukdagpenning slopas.

När föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar förlängs, stiger arbetsinkomstförsäkringens utgifter med 0,65 miljoner euro. Enligt uppskattning adopteras årligen 150 barn under 18 år utanför familjen.

Förlängningen av föräldrapenningsperioden för mödrar som vårdar sina barn ensamma gör att utgifterna i arbetsinkomstförsäkringen stiger med uppskattningsvis 3,3 miljoner euro, varav staten finansierar dagpenningarna till minimibelopp, det vill säga ungefär 0,3 miljoner euro. Kostnadseffekten bygger på uppskattningen att det finns 1 000 mödrar med rätt att få sådana dagar och att de alla kommer att utnyttja alla dagar.

Förlängningen av faderskapspenningsperioden för fäder i flerlingsfamiljer höjer utgifterna i arbetsinkomstförsäkringen med uppskattningsvis 1 miljon euro. Kostnadseffekten bygger på uppskattningen att 76 procent, 800 personer, av fäderna kommer att utnyttja förlängningsdagarna och att alla utnyttjar alla förlängningsdagar.

Kostnadseffekterna av ändringarna i föräldradagpenningarna uppgår till totalt cirka 5 miljoner euro. Personerna antas få inkomstrelaterad föräldradagpenning, och de finansieras således huvudsakligen av löntagarna och arbetsgivarna. Till följd av förslaget beräknas både dagpenningsavgiften för löntagare och sjukförsäkringsavgiften för arbetsgivare stiga med mindre än 0,01 procentenhet. Staten finansierar föräldradagpenningarna till minimibelopp med 0,3 miljoner euro och dessutom inkomstrelaterade föräldradagpenningar med 3,4 procent, vilket är 0,2 miljoner euro. Staten står därmed för sammanlagt 0,5 miljoner av kostnadseffekterna.

4.1.3 Ändringar i bestämmelserna om arbetsplatskassor

Ändringarna i bestämmelserna om utlämnande av uppgifter till arbetsplatskassor beror på de nationella åtgärder som EU:s allmänna dataskyddsförordning (2016/679) kräver av medlemsstaterna. På nationell nivå har Finland redan tidigare följt den praxis som revideringen innebär och ändringen har därför inga utgiftsökande konsekvenser.

4.1.4 Sänkning av självriskandelen för läkemedel, ersättningar för privat vård som tillhandahålls i offentliga lokaler och maximipris och ersättningsgrund för taxianvändning som ersätts från sjukförsäkringen

Läkemedelsersättningar och ersättningar för privat hälso- och sjukvård finansieras från sjukvårdsförsäkringen inom sjukförsäkringen. Sjukvårdsförsäkringen finansieras med intäkterna från de försäkrades, det vill säga löntagares, företagares och förmånstagares, sjukförsäkringspremier och med en statlig andel. De försäkrade finansierar sjukvårdsförsäkringen med 55,1 procent och staten med 44,9 procent.

När självriskandelen av läkemedelskostnaderna sänks, stiger utgifterna för ersättningar från sjukförsäkringen direkt och via beteendeeffekter. Direkt effekt innebär extra kostnader som uppkommer av att sjukförsäkringen ersätter en större del av kostnaderna för läkemedel när självriskandelen har överskridits. Samtidigt sjunker patientens självrisk i samma grad. Beteendeeffekter innebär extra kostnader som kommer sig av att patienterna efter att självriskandelen har överskridits kan öka sin läkemedelskonsumtion, exempelvis köpa flera olika läkemedel eller köpa större mängder per gång. Den direkta effekten av sänkt självriskandel uppskattas vara 7 miljoner euro (63 procent) och av beteendeeffekten 4 miljoner euro (37 procent). Följaktligen ökar utgifterna i sjukvårdsförsäkringen inom sjukförsäkringen med totalt 11 miljoner euro, varav staten står för 5 miljoner euro, när den årliga självriskandelen för läkemedel sänks från 605,13 till 572 euro.

Fortsatt ersättning för privat hälso- och sjukvård som tillhandahålls i offentliga lokaler uppskattas uppgå till cirka 200 000 euro på årsbasis, varav staten står för cirka 100 000 euro.

Den temporärt förlängda giltighetstiden för bestämmelserna om maximipris och ersättningsgrund för taxianvändning som ersätts från sjukförsäkringen medför inga utgiftsökningar.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Den föreslagna ändringen i minimiinkomstgränsen för att lämna invalid- eller sjukpension vilande kan medföra en del utgifter eftersom pensionsanstaltens måste ändra sina informationssystem. Vidare uppkommer det en del kostnader för att informera om den nya inkomstgränsen. Gränsen har emellertid ändrats redan med den gällande lagen eftersom indexhöjningen justeras så gott som årligen. I fortsättningen är det enklare att gå ut med information eftersom den fasta inkomstgränsen fortlöpande kommer att vara lika stor som garantipensionen.

De föreslagna ändringarna i beloppen för minimidagpenningar och garantipension och i års-självrisken för läkemedel har ingen större inverkan på Folkpensionsanstaltens arbetsmängd för att verkställa förmånerna och ersättningarna. Förslagen kräver heller inga stora omställningar i informationssystemen.

Överföringen av utbetalningen av dagpenningförmåner som beviljas av arbetsplatskassorna medför en del engångskostnader för Folkpensionsanstalten eftersom informationssystemen måste ställas om. Å andra sidan ingår överföringen i en större reform av förmånssystemen och den är inkluderad i reformkostnaderna. I fortsättningen kommer verkställighetskostnaderna sannolikt att minska, bland annat genom att arbetet med förhandsutbetalningar av dagpenningförmåner till arbetskassorna minskar, funktionerna kan automatiseras och kostnaderna för skräddarsydda informationssystem för arbetsplatskassorna faller bort.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

4.3.1 Höjning av garantipensionen och rehabiliteringspenningen samt vilande pension

En höjning av garantipensionen förbättrar situationen för de pensionärer som har det allra sämst ställt eftersom pensionen ges ut till personer som bara får folkpension eller folkpension i kombination med en liten arbetspension. Den föreslagna höjningen betyder att garantipensionen stiger med 9,25 euro i månaden, om man räknar in den indexjustering som införs undantagsvis 2019. Efter höjningen är garantipensionen 784,52 euro i månaden. Samtidigt stiger också pensionsstödet, som ges ut till äldre långtidsarbetslösa i en mycket svår arbetsmarknadsställning och är bundet till garantipensionen.

Höjningen av minimibeloppet av rehabiliteringspenningen för unga och för yrkesinriktad rehabilitering bedöms hjälpa unga i behov av rehabilitering och vuxna utan anknytning till arbetslivet att söka in till utbildning och annan yrkesinriktad rehabilitering. Det förbättrar deras chanser att få anställning på den öppna arbetsmarknaden. Utan höjningen skulle rehabiliteringspenningen vara lägre än garantipensionen och därmed utgöra en marginaleffekt som ökar risken för att partiellt arbetsföra unga utestängs helt och hållet från arbetslivet. Räknat enligt indexnivån 2019 kommer minimibeloppet av rehabiliteringspenningen enligt 35 § i rehabiliteringslagen att vara 31,39 euro per dag och 784,75 euro i månaden efter höjningen.

Tack vare att miniminivån för inkomstgränsen för att lämna pensionen vilande föreslås vara lika stor som garantipensionen kan personerna ha lite större extra inkomster vid sidan av invalid- eller sjukpensionen. Via möjligheten att ta ett arbete kan personer med invalid- eller sjukpension vara mer delaktiga i samhället. Samtidigt bedöms det att de har bättre möjligheter att återhämta sig. När inkomstgränsen höjs till samma nivå som garantipensionen och alltså är något högre än för närvarande, är sannolikt något fler personer motiverade att pröva på att arbeta vid sidan av invalidpensionen.

4.3.2 Höjning av minimidagpenningarna enligt sjukförsäkringslagen

När minimidagpenningarna enligt sjukförsäkringslagen höjs till samma nivå som arbetsmarknadsstödet kommer dagpenningen att höjas med 3,22 euro per dag och med 80,50 euro i månaden. Förslaget medverkar till att uppfylla målet att minska ojämlikheten. I dagsläget är dagpenningarna enligt sjukförsäkringslagen lägre än arbetsmarknadsstödet. För att förhindra att personer med arbetsmarknadsstöd ska flyttas ner till sjuk- eller föräldradagpenning, specialvårdspenning eller rehabiliteringspenning som alla är lägre än arbetsmarknadsstödet föreslås dessa ligga på samma nivå som arbetsmarknadsstödet, om stötagarna har fått arbetslöshetsförmån under de fyra månader som föregår den tidpunkt när rätten till arbetsmarknadsstöd eller rehabiliteringen började. I annat fall skiljer sig nivån för grundtrygghetsförmånerna från varandra beroende på vad förmånen grundar sig på. Med den föreslagna ändringen kan förmånssystemet samordnas och fokus förflyttas från utkomststöd, som är en sista utväg, till de primära förmånerna. När minimidagpenningarna höjs, har de hushåll där någon får minimidagpenning mindre behov av utkomststöd. Förslaget är könsneutralt, vilket betyder att effekten inte är bunden till kön. Ambitionen är att de som behöver förmåner ska få sin försörjning via den primära förmån som är avsedd för hans eller hennes aktuella livssituation.

I dagsläget betalas sjukdagpenning till minimibelopp ut till cirka 22 000 personer för i snitt 65 dagar, föräldradagpenning till minimibelopp till omkring 17 000 personer för i snitt 98 dagar och rehabiliteringspenning till minimibelopp till 800 personer för i snitt 42 dagar. När minimidagpenningarna höjs kommer det till ytterligare 7 400 personer som får sjukdagpenning till minimibelopp och 1 700 personer som får föräldradagpenningar till minimibelopp. Ändringen är obetydlig vad beträffar personer som får rehabiliteringspenning.

När väntetiden på 55 dagar för sjukdagpenning slopas, får den sökande sin försörjning av den primära förmån som är avsedd för hans eller hennes aktuella livssituation. Ändringen förbättrar låginkomsttagares situation och minskar behovet av utkomststöd. Den slopade väntetiden

gäller i synnerhet unga som ansöker om dagpenning och som saknar arbetsinkomst eller föregående förmån som dagpenningen kan grunda sig på. Ändringen förbättrar också situationen för de som söker partiell sjukdagpenning eftersom väntetiden på 55 dagar har kunnat vara ett hinder för att söka partiell sjukdagpenning. Dessutom gör ändringen att alla som söker sjukdagpenning behandlas enligt samma villkor som de som får andra dagpenningsförmåner och rehabiliteringspenning.

Det finns uppskattningsvis omkring 14 000 personer som får en sjukdagpenning som är lägre än minimibeloppet. Antalet sjukdagpenningss dagar uppskattas vara i snitt 22 per stödtagare och höjningen beräknas vara cirka 11 euro per dag. Vidare antas det finnas omkring 5 900 personer som inte får någon dagpenning alls för väntetiden på 55 dagar. Av dem kommer 2 400 att i fortsättningen få dagpenning för hela väntetiden och 3 500 personer dagpenning för i snitt 14 dagar.

4.3.3 Ändringar i föräldradagpenningarna

Inkomstskillnaderna mellan barnfamiljerna sjunker och ojämlikheten minskar när minimidagpenningarna enligt sjukförsäkringslagen höjs till samma nivå som arbetsmarknadsstödet.

Förslagen att förbättra systemet med föräldradagpenningar gör föräldrar och barn mer jämlika oberoende av i vilken typ av familj de lever.

Tack vare att föräldrapenningsperioden förlängs för familjer där barnen lever med bara en förälder kan familjen ha lika lång föräldrapenningsperiod som i familjer med två föräldrar. Med reformen blir således familjer med en förälder och så kallade kärnfamiljer mer jämlika. Dessutom främjar reformen jämställdheten mellan kvinnor och män. På grundval av den gällande lagstiftningen har en pappa som ensam svarar för ett barn rätt att få förlängd föräldrapenningsperiod för mammans moderskapspenningssperiod i situationer som anges särskilt i lagen. Däremot har mammor som svarar för vården av ett barn inte haft rätt att få faderskapspenning eller förlängd föräldrapenningsperiod.

När mammor som ensamma svarar för vården av ett barn får förlängd föräldrapenningsperiod finns det en risk för att de stannar borta längre från arbetsmarknaden. Å andra sidan kan extra föräldrapenningsdagar ha den effekten att perioden med hemvårdsstöd förkortas. Slutresultatet är då att tiden utanför arbetsmarknaden inte ändras jämfört med nuläget. Eventuella förkortningar av perioderna med hemvårdsstöd kan i viss mån minska utgifterna för hemvårdsstöd och därmed också sänka kommunernas utgifter.

Barnen behandlas mer lika när familjen får rätt till en föräldradagpenningssperiod när den adopterar ett barn över sju år. Adoptivföräldrars möjlighet att vårda barnen i hemmet är viktig med tanke på att barnet behöver ges tid att anpassa sig till den nya familjen och omgivningen och överlag lära känna det nya språket och den nya kulturen. Ju bättre föräldrarna kan tillgoda barnets behov desto snabbare anpassar sig adoptivbarnet till den nya miljön.

Den nya kommunallagen (410/2015) som trädde i kraft den 1 maj 2015 avser att bland annat främja självstyrelsen för kommuninvånarna och förbättra deras möjligheter att delta och påverka. Sjukförsäkringslagen är problematisk bland annat med avseende på dessa mål med kommunallagen, eftersom tillämpningen beträffande förtroendeuppdrag har påverkat föräldradagpenningarna på det sättet att moderskaps- och föräldrapenning har getts ut till minimibelopp eller att faderskapspenning eller föräldrapenning till adoptivföräldrar inte alls har getts ut.

Lagförslaget föreskriver att förtroendeuppdrag enligt 69 § i kommunallagen inte längre ska inverka på dagpenningen. Detta ger personer som får föräldradagpenning större rätt att delta och påverka enligt vad som föreskrivs i kommunallagen. Dessutom medverkar ändringen till att öka jämställdheten mellan kvinnor och män eftersom det är i synnerhet kvinnor som tar ut föräldraledighet och dagpenningar.

4.3.4 Sänkt årlig självriskandel för läkemedel

Statistiken visar att omkring 239 000 personer fick tilläggsersättning 2017 för att de överskred årssjälvriskens för läkemedel, det vill säga läkemedelstaket. En mikrosimulering som gjorts av Folkpensionsanstalten visar att antalet personer som överskrider läkemedelstaket ökar med 12 procent, 26 910 personer, när talet sänkts till 572 euro. Den genomsnittliga självriskens sjönk från 169 till 168 euro bland alla som använde läkemedel.

De som drar nytta av ändringen är de försäkrade som på grund av den gällande lagstiftningen betalar mer än det nya takbeloppet för läkemedel, 572 euro, om året för sina läkemedel. Takbeloppet sjunker med 33,13 euro och självriskens sjunker således också med högst 33,13 euro. Allt som allt kommer 7 procent av alla som får läkemedelsersättningar, 253 750 personer, att dra nytta av revideringen, visar simuleringen. För 50 procent av dem sjunker självriskens med minst 30 euro om året, för 46 procent med 10—30 euro om året och för 4 procent med 10 euro om året.

Höga läkemedelskostnader är vanligare i de äldre åldersgrupperna än i de yngre. Följaktligen är det framför allt pensionärer som drar nytta av ändringen. Sammanlagt 11 procent av alla i åldrarna 65—74 år och 17 procent av gruppen personer 75 år och äldre som använder ersättningsgilla läkemedel kommer att ha nytta av det sänkta läkemedelstaket. I åldersgruppen 55—64 år drar 7 procent nytta av reformen, i de yngre åldersgrupperna är procentsatsen 1—4 procent. Effekterna av ändringen är lika för både kvinnor och män eftersom ungefär 7 procent av både kvinnor och män som använt ersättningsgilla läkemedel har nytta av det sänkta takbeloppet för läkemedel.

Bland personer i pensionsålder finns det fler med låga inkomster än bland personer i arbetsför ålder. I de två lägsta kvintilerna drar 12 procent nytta av ändringen och i de två högsta kvintilerna är andelen 5 procent. Här bör det dock noteras att kvinnor och män är ojämnt fördelade över kvintilerna: i den högsta kvintilen är 36 procent kvinnor och i den lägsta kvintilen 62 procent. Om man ser till antalet personer fördelas ändringen betydligt jämnare bland män i olika inkomstgruppen än bland kvinnor. I kvintilen med de högsta inkomsterna finns det 19 920 män och 8 490 kvinnor som har nytta av ändringen. I kvintilen med de lägsta inkomsterna är fördelningen 25 400 män och 42 280 kvinnor.

Av de som drar nytta av det sänkta takbeloppet för läkemedel har 86 procent rätt att få läkemedelsersättning på grundval av någon svår och långvarig sjukdom eller dyr läkemedelsbehandling. Vidare har 51 procent någon sjukdom som berättigar till högre specialersättning och 75 procent åtminstone en sjukdom som berättigar till lägre specialersättning. Av dem som får specialersättning på grundval av någon svår och långvarig sjukdom och drar nytta av ändringen har 33 procent diabetes (84 040 personer), 31 procent kronisk hypertoni (79 840 personer), 21 procent någon astmasjukdom (53 180 personer), 16 procent kronisk hjärtarytmi (41 020 personer), 15 procent kronisk kranskärlssjukdom (38 900 personer) och 11 procent någon reumatisk sjukdom (27 960 personer). Sjukdomar som berättigar till specialersättning eller ersättning för kliniska näringspreparat där andelen som har nytta av ändringen är störst bland alla som har rätt att få ersättning är följande: tillstånd som kräver daglig sondmatning (53 procent har nytta av ändringen), medfödda metabola störningar (52 procent), narkolepsi (52 pro-

cent), kronisk hjärtarytmi (46 procent), komjölksallergi och känslighet för sedvanliga specialpreparat (45 procent) och generell erytrodermi (34 procent).

Av de försäkrade som har nytta av det sänkta takbeloppet för läkemedel har 36 procent minst en rätt att få begränsad grundersättning för dyr läkemedelsbehandling. I vissa grupper med begränsat ersättningsgilla mycket dyra läkemedel drar 100 procent nytta av ändringen (exempelvis omalizumab vid allergisk astma och urtikaria, ponatinib vid leukemi och vismodegib vid basalcellscancer).

5 Beredning av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Folkpensionsanstalten. De viktigaste av arbetsmarknadens parter har hörts om förslaget.

Inom social- och hälsovårdsministeriet verkade arbetsgruppen Stjärnfamiljer mellan den 1 februari och den 31 oktober 2015. Den hade till uppgift att bland annat närmare studera bestämmelserna om föräldradagpenning i sjukförsäkringslagen, med särskild hänsyn till familjer med ensamföräldrar, umgängesföräldrar, adoptivföräldrar, regnbågsföräldrar och fosterföräldrar, och göra en bedömning av eventuella ändringsbehov. Också riksdagens social- och hälsovårdsutskott har ansett det viktigt att lagstiftningen om familjeledighet ses över för att behoven i olika typer av familjer ska beaktas bättre (ShUB 21/2012 rd).

Arbetsgruppen Stjärnfamiljer lämnade en slutrapport där den lade fram ett flertal utvecklingsförslag för att öka jämlikheten bland familjerna. Riksdagen godkände 2016 ett uttalande (RSv 242/2016 rd) där den förutsatte att riksdagen utifrån slutrapporten fortsätter att utveckla familjeledighetssystemen för olika typer av familjer och den anknypande lagstiftningen för att familjernas varierande livssituationer ska beaktas på ett jämlikt sätt.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Yttrande begärdes av följande: Adoptionsnämnden, Adoptivfamiljer rf, Akava, Apoteksvarugrossisterna rf, Arbets- och näringsministeriet, Barnombudsmannen, Diskrimineringsombudsmannen, Finlands fackförbunds centralorganisation FFC, Finlands kommunförbund rf, Finlands näringsliv rf, Finlands Patientförbund rf, Folkpensionsanstalten, Förbundet för Ensamstående Föräldrar rf, Förbundet för Familjevård i Finland rf, Företagarna i Finland rf, Institutet för hälsa och välfärd, Hyvinvointialan liitto, Justitieministeriet, Jämställdhetsombudsmannen, KÄPY — Barndödsfamiljerna rf, Läkarföretagen rf, Läkemedelsindustrin rf, Pensionsskyddscentralen, Rinnakkaislääketeollisuus ry, Sateenkaariperheet — Regnbågsfamiljer ry, Suomen apteekkariliitto — Finlands apotekareförbund r.y., Suomen Hammaslääkäriliitto — Finlands Tandläkarförbund ry, Suomen Lääkäriliitto — Finlands Läkarförbund ry, Suomen Monikkoperheet ry, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf och SÖSTE Finlands social och hälsa rf. Det kom in totalt 27 yttranden.

I yttrandena ansågs det att höjningarna av minimidagpenningarna och garantipensionen och sänkningen av den årliga självriskan för läkemedel är ett steg i rätt riktning och det mest lämpliga sättet att minska ojämlikheten och förbättra situationen för de som har det allra sämst

ställt. Höjningarna av de primära förmånerna välkomnas också, eftersom de riktas in på låginkomsttagare och minskar behovet av att ansöka om utkomststöd. Det framhålls dock att propositionen sammantaget sett gäller mycket små förändringar.

Förslagen om föräldradagpenningarna anses uppfylla sitt syfte för att förbättra situationen för barnfamiljer och öka jämlikheten mellan barn. Det understryks dock att det behövs en mer omfattande reform av familjeledigheterna. Vidare påpekas det i en del yttranden att bestämmelserna om föräldrapenning till adoptivföräldrar bör preciseras för att säkerställa att alla adoptivföräldrar behandlas lika. Efter remissen preciserades ändringen av 9 kap. 11 § i sjukförsäkringslagen så att adoptivföräldrar har lika rätt att få föräldrapenning oberoende av vilken typ av adoption det är fråga om.

Företrädarna för företag inom privat hälso- och sjukvård anser det inte ändamålsenligt att ha kvar bestämmelserna om ersättning för privat sjukvård som tillhandahålls i offentliga lokaler eftersom de eventuellt kan leda till konkurrensnedvridning. De påpekar samtidigt att lagen och dess möjligheter har utnyttjats i liten omfattning och att eventuella marknadsstörningar därför inte har haft några större konsekvenser. Om giltighetstiden för de temporära bestämmelser trots allt förlängs, bör den enligt yttrandena gå ut senast vid ingången av 2021, när landskapen tar över ansvaret för att ordna social- och hälsovård.

Efter remissen har propositionen kompletterats med ett förslag om att slopa väntetiden på 55 dagar för sjukdagpenning, en teknisk ändring i lagen om allmänt bostadsbidrag och förslag till maximipris och ersättningsgrunder för taxiresor som ersätts från sjukförsäkringen.

6 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2019 och avses bli behandlad i samband med den.

Regeringen har lämnat en proposition till riksdagen med förslag till lag om landskapslag (Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om inrättande av landskap och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lämnande av underrättelse enligt artikel 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse, RP 15/2017). I propositionen föreslår regeringen att förtroendevalda i landskapen från och med 2019 ska vara de ledamöter och ersättare i fullmäktige som väljs genom val och de förtroendevalda som avses i 58 § i landskapslagen. Om landskapslagen antas av riksdagen hösten 2018 och kan träda i kraft i slutet av 2018 eller senast samtidigt med de nu föreslagna ändringarna, måste de nya bestämmelserna ta hänsyn till 9 kap. 3 och 6 § och 11 kap. 8 § i sjukförsäkringslagen, som föreskriver att en förälders verksamhet som förtroendevald inte betraktas som förvärvsarbete.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Sjukförsäkringslagen

2 kap. **Gemensamma bestämmelser om sjukvårdsersättningar**

3 §. Begränsningar i fråga om erhållande av ersättning. Paragrafen har ändrats temporärt och ändringarna gäller till och med 2018. Om den temporära ändringen inte förlängs, slutar sjukvårdskostnaderna att ersättas på grundval av 1 mom. 3 punkten från och med 2019, när privata hälso- och sjukvårdstjänster har ordnats i lokaler som hör till den kommunala social- och hälsovården. Vidare föreslås 1 mom. 3 punkten bli slopad. Ändringen tillåter att sjukvårdsersättningar betalas ut också när privat hälso- och sjukvård ordnas i lokaler som ägs av kommunen.

I paragrafen har 2 mom. ändrats temporärt och ändringen gäller till och med 2018. Momentet föreslås ytterligare bli ändrat för att motsvara ändringen i 1 mom., det vill säga att momentet ska hänvisa till 1 mom. 4 och 5 punkten i stället för till 5 och 6 punkten.

Paragrafen föreslås få nya 3 och 4 mom. med samma innehåll som i 3 och 4 mom. i den temporära ändringen, som gäller till och med 2018.

5 kap. **Läkemedelsersättningar**

8 §. Årssjälvrisk och rätt till tilläggsersättning. Paragrafen föreskriver om årssjälvrisk för läkemedel och den försäkrades rätt att få tilläggsersättning när årssjälvriskens överskrids. På grundval av det gällande 1 mom. är årssjälvriskens 610 euro och den justeras årligen i överensstämmelse med förändringen i folkpensionsindex. Momentet ändras nu och årssjälvriskens föreslås sjunka från 610 till 576,60 euro, varvid årssjälvriskens justerad med folkpensionsindex kommer att vara 572 euro 2019.

7 kap. **Allmänna förutsättningar för erhållande av dagpenningförmåner**

4 §. Arbetsgivares rätt till dagpenningförmån. Paragrafen föreslås få ett nytt 5 mom., som föreskriver att den också tillämpas när den försäkrade har rätt att avbryta skötseln av ett förtroendeuppdrag på grund av arbetsoförmåga, graviditet eller förlossning eller vård av barn och få arvode för förtroendeuppdraget för denna tid. I dessa fall betalas dagpenningförmånen ut till den som betalar arvode för förtroendeuppdraget och inte till den försäkrade själv. Om den försäkrade fortsätter att handha förtroendeuppdraget, exempelvis under en moderskaps- och föräldrapenningstid, ges föräldrapenning till minimibelopp ut till den försäkrade själv.

8 kap. **Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning**

7 §. Självrisktid. Paragrafen förskriver om karenstiden, självrisktiden, för sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning. På grundval av 4 mom. ges sjukdagpenning till minimibelopp ut först efter att arbetsförmågan på grund av sjukdom har pågått utan avbrott i minst 55 dagar. Denna väntetid 55 dagar föreslås bli slopad, och 4 mom. upphävs därför eftersom det inte längre behövs.

9 kap. **Föräldradagpenningar**

2 §. Moderskapspenning. Paragrafen föreskriver om rätt till moderskapspenning. En kvinna vars graviditet har pågått i minst 154 dagar har rätt att få moderskapspenning på grundval av graviditet och förlossning. Bestämmelsen förtydligas och könsneutral terminologi införs därför. Paragrafen ska tala om försäkrad i stället för om kvinna.

Ingen rätt till moderskapspenning uppkommer, om graviditeten har avbrutits med stöd av lagen om avbrytande av havandeskap (239/1970). Paragrafen föreslås bli ändrad så att rätt till moderskapspenning uppkommer trots att graviditeten avbryts. Ett villkor för att få moderskapspenning är dock att graviditeten har pågått i minst 154 dagar innan den avbryts. På grund av ändringen föreslås 2 mom. bli slopad.

I överensstämmelse med 3 mom. ska rätten till moderskapspenning börja den första vardagen efter att graviditeten har avbrutits och upphöra när förmånen har betalats ut för 105 vardagar.

3 §. Moderskapspenningsperiod. Paragrafen innehåller bestämmelser om moderskapspenningsperioden. Rätten till moderskapspenning börjar tidigast 50 och senast 30 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten. På grundval av 2 mom. har den försäkrade inte rätt att få ut förtida moderskapspenning för 31—50 vardagar för den beräknade tidpunkten för nedkomsten, om personen förvärvsarbetar eller har annat eget arbete under den tiden, med undantag för arbete som utförs i eget hushåll. I momentet föreslås en precisering som innebär att ett kommunalt förtroendeuppdrag som föräldern sköter inte betraktas som förvärvsarbete.

Bestämmelser om kommunala förtroendevalda finns i 69 § i kommunallagen (410/2015). Enligt paragrafen är ledamöterna och ersättarna i fullmäktige, personer som har valts till ledamöter i kommunens organ, personer som kommunen har valt till ledamöter i en samkommuns organ samt andra personer som har valts att sköta kommunala förtroendeuppdrag förtroendevalda i kommunen. Enligt 30 § i samma lag betraktas fullmäktige, kommunstyrelsen, nämnder, utskott och direktioner och deras sektioner samt kommittéer som kommunala organ. Bestämmelser om samkommunernas organ finns i 58 § i kommunallagen. Andra som valts till kommunala förtroendeuppdrag kan exempelvis vara ledamöterna i ett gemensamt organ som ingår i den ansvariga kommunen organisation. Bestämmelser om detta finns i 51 § i kommunallagen.

En kommunal tjänsteinnehavare eller arbetstagare som valts in i ett kommunalt organ på grund av sin arbetsuppgift betraktas inte som kommunal förtroendevald. Inte heller personer som utsetts till bolagsstämman eller styrelsen i ett aktiebolag, styrelsen i en stiftelse, styrelsen, stämman eller något liknande organ i en förening eller styrelsen eller stämman i ett andelslag betraktas som kommunala förtroendevalda trots att sammanslutningen eller stiftelsen kan vara ett dotterbolag till kommunen. Den föreslagna inskränkningen i begreppet förvärvsarbete gäller således inte dessa personer. Inskränkningen gäller inte heller förtroendevalda på hel- och deltid enligt 80 § i kommunallagen. Ett förtroendeuppdrag på hel- eller deltid enligt 80 § i kommunallagen kan alltså jämföras med förvärvsarbete.

I fortsättningen ska en förälder som sköter ett kommunalt förtroendeuppdrag få moderskapspenning till fullt belopp.

6 §. Faderskapspenning. Paragrafen innehåller villkoren för att få faderskapspenning. Ett villkor är att fadern deltar i vården av barnet och inte samtidigt förvärvsarbetar eller har något annat eget arbete, med undantag för arbete i eget hushåll. I 1 mom. föreslås en precisering som motsvarar ändringen i 9 kap. 3 §, det vill säga att ett kommunalt förtroendeuppdrag som föräldern sköter inte betraktas som förvärvsarbete. I fortsättningen kommer faderskapspenning att ges ut till fullt belopp när en förälder sköter ett kommunalt förtroendeuppdrag.

7 §. *Faderskapspenningsperiod.* Paragrafen reglerar längden på faderskapspenningsperioden och uttaget av faderskapspenningsdagar. Bestämmelserna i 1 mom. motsvarar den gällande lagstiftningen. Paragrafen föreslås få ett nytt 2 mom. om att fadern i en flerlingsfamilj har rätt att få förlängd faderskapspenningsperiod. Perioden förlängs med 18 vardagar för varje barn utöver ett som föds eller adopteras samtidigt. Med andra ord är faderskapspenningsperioden 72 vardagar när tvillingar föds och 90 vardagar när trillingar föds. Faderskapspenningen betalas emellertid alltid ut för högst 105 vardagar, vilket är lika många dagar som för moderskapspenningsperioden. Om familjen alltså får eller adopterar fyra eller fler barn på samma gång, är faderskapspenningsperioden högst 105 vardagar.

Förlängningen av faderskapspenningsperioden kan tas ut under moderskapspenningsperioden eller föräldrapenningsperioden eller efter föräldrapenningsperioden till dess att barnen fyller två år eller det har gått två år sedan adoptivbarnen togs i vård. När det föds tvillingar, kan faderskapspenningen alltså betalas ut samtidigt med moderns moderskaps- eller föräldrapenning för sammanlagt 36 vardagar och när det föds trillingar för sammanlagt 54 vardagar. Antalet avsnitt med faderskapspenning ändras inte.

Bestämmelsen ska tillämpas dels på fäder, dels på de försäkrade som avses i 1 § 2 mom., 6 § 2 mom. och 11 § och som bestämmelserna om faderskapspenning tillämpas på. Bestämmelsen avser därmed också äkta make eller sambo till den biologiska modern eller äkta make till adoptivmodern oberoende av kön.

Bestämmelserna i 3 mom. motsvarar innehållsligt det gällande 2 mom. Inga materiella ändringar föreslås i momentet, men det förtydligas. Under den moderskaps- och föräldrapenningsperiod som baserar sig på födelsen eller adoptionen av ett nytt barn ska faderskapspenning betalas ut på grundval av ett eller flera tidigare barn för högst 24 vardagar under ett avsnitt. Det skrivs in i momentet att bestämmelsen också gäller en föräldrapenningsperiod som börjar på grundval av att ett nytt barn adopteras. Detta stämmer överens med syftet och nuvarande tillämpning av bestämmelsen. Faderskapspenning ska ges ut för ett eller flera nya barn under moderskaps- eller föräldrapenningsperioden enligt vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. Med andra ord har fadern rätt till sammanlagt högst 42 faderskapspenningsdagar under moderskapspennings- och föräldrapenningsperioden på grund av det nya barnet, om familjen får ett barn och det redan finns ett barn under två år i familjen. Om familjen får tvillingar, har fadern rätt att få sammanlagt högst 60 faderskapspenningsdagar under den nya moderskaps- och föräldrapenningsperioden.

Paragrafen föreslås få ett nytt 4 mom., som föreskriver att rätt till faderskapspenning föreligger endast till den del som det återstår föräldrapenningsdagar, om föräldrapenning har betalats ut till barnets moder på grundval av 10 § 5 mom. En sådan situation kan uppstå om modern gifter sig eller blir sambo med någon efter föräldrapenningsperioden. Då får moderns äkta make eller sambo rätt att få faderskapspenning. Om modern bara har fått ut en del av de 54 föräldrapenningsdagarna, avser rätten till faderskapspenning de föräldrapenningsdagar som fortfarande återstår. Ingen rätt till faderskapspenning uppkommer om modern har hunnit ta ut alla 54 föräldrapenningsdagar. Ett undantag i detta fall är dock om faderskapet fastställs först efter att modern har hunnit ta ut den förlängda delen av föräldrapenningsperioden. I vissa fall kan det dra ut så mycket på tiden att få faderskapet fastställt att modern hinner få betalt för den förlängda delen av föräldrapenningsperioden eftersom det inte funnits någon som haft rätt att få faderskapspenning. Om fadern inte har varit äkta make eller sambo till modern, har fadern inte haft någon möjlighet att få ut faderskapspenning innan faderskapet har fastställts. I sådana situationer vore det skäligt att fadern har rätt att få faderskapspenning oberoende av om modern har fått den förlängda delen av föräldrapenningen utbetald eller inte.

10 §. Föräldrapenningsperiod. Paragrafen föreskriver om längden på föräldrapenningsperioden. Det läggs till ett nytt 5 mom. om att moderns föräldrapenningsperiod kan förlängas med 54 vardagar. Modern ska ha rätt att få föräldrapenning för än längre period än vad som föreskrivs i 1—3 mom., om det inte finns någon försäkrad som bestämmelserna om faderskapspenning är tillämpliga på. Det kan vara fallet när faderskapet inte har fastställts och modern inte har någon äkta make eller sambo som bestämmelserna om faderskapspenning enligt 1 § 2 mom. är tillämpliga på. Med andra ord har modern ingen rätt att få föräldrapenningsperioden förlängd om faderskapet till barnet har fastställts eller modern har en äkta make eller sambo. Ingen rätt föreligger heller om barnet har en umgängesförälder har rätt att få faderskapspenning enligt 6 § 2 mom. Det spelar ingen roll om den försäkrade som har rätt till faderskapspenning anhåller om faderskapspenning eller om personen i övrigt uppfyller villkoren för faderskapspenning, exempelvis vad beträffar att vara ledig från förvärvsarbete.

Moderns rätt till förlängd föräldrapenningsperiod bestäms enligt hur föräldrapenningsperioden i 1—3 mom. går ut. I vanliga fall ses rätten alltså över när föräldrapenningsperioden på 158 vardagar går ut. Om barnet vid den tidpunkten har en juridisk far eller mor, har modern ingen rätt att få förlängning på föräldrapenningsperioden. Förändras däremot läget under den förlängda delen av föräldrapenningsperioden så att faderskapet fastställs eller modern får en äkta make eller sambo, upphör moderns rätt att få förlängd föräldrapenningsperiod från och med den tidpunkt när det finns en försäkrad som bestämmelserna om faderskapspenning är tillämpliga på.

Om modern på en och samma gång föder fler än ett barn, har hon rätt att få förlängd föräldrapenningsperiod på samma sätt som det föreslås beträffande faderskapspenning i 7 § 2 mom. Med andra ord har modern exempelvis när hon föder tvillingar rätt att få föräldrapenningsperioden förlängd med 72 vardagar.

Förlängning av föräldrapenningsperioden ska beviljas på ansökan på samma sätt som faderskapspenning. Den räknas därmed inte in i den så kallade kalkylerade föräldrapenningsperioden, det vill säga i den tid under vilken modern anses ha rätt att få föräldrapenning. Om modern inte ansöker om förlängning av föräldrapenningsperioden, kan hon ha rätt att få arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa när hon är arbetslös arbetssökande.

11 §. Föräldra- och faderskapspenning för adoptivföräldrar. Paragrafen har bestämmelser om villkoren för att få föräldrapenning och faderskapspenning för adoptivföräldrar. Paragrafens 1 mom. ändras så att en försäkrad som har tagit ett barn i sin vård i avsikt att adoptera barnet har rätt till föräldrapenning och partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar. Enligt den gällande lagen har bara föräldrar som adopterar ett barn under sju år rätt att få föräldrapenning. I och med att en adoptivfar som har rätt att få föräldrapenning enligt 2 mom. också har rätt att få faderskapspenning gäller rätten till faderskapspenning i fortsättningen också fäder som adopterar barn.

Vidare föreslås den bestämmelse i 1 mom. slopas som föreskriver att en adoptivförälder för att få föräldrapenning måste delta i vården av barnet och vara frånvarande från förvärvsarbete eller något annat eget arbete med undantag för arbete som utförs i eget hushåll. Följaktligen är eventuellt arbete under föräldrapenningsperioden inget hinder för att ge ut föräldrapenning till adoptivföräldrar. För tiden i arbete eller vid studier på heltid kommer föräldrapenning att betalas ut till minimibelopp i enlighet med 11 kap. 8 § på samma sätt som till biologiska föräldrar.

På grundval av 4 mom. är det ett villkor för föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar att adoptivföräldern visar upp ett intyg över att barnet har tagits i vård som utställts av den som tillhandahåller adoptionsrådgivning eller ett internationellt adoptions-

tjänstorgan och som avses i adoptionslagen (22/2012). Ett villkor för intyget är att den sökande har det adoptionstillstånd som krävs för inhemska adoptioner och för internationella adoptioner som förmedlas till Finland från en främmande stat via ett adoptionstjänstorgan. Kravet på inhemska adoptionstillstånd gäller dock bara adoptivföräldrar som har fått tillstånd från adoptionsnämnden efter att adoptionslagen trädde i kraft den 1 juli 2012. I dessa fall ersätts adoptionstillståndet med ett intyg över adoptionsrådgivning. Paragrafen föreslås bli ändrad så att ett villkor för rätt att få föräldradagpenning vid adoption från en främmande stat till Finland utan adoptionstjänstorgan enligt 42 § i adoptionslagen är det finns ett tillstånd enligt 42 § i adoptionslagen och annan information om adoption och tagande i vård av barnet. Vid adoption från utlandet utan adoptionstjänstorgan ges inget intyg över att barnet har tagits i vård. Därmed kan ett sådant intyg inte ställas som krav för att få rätt till föräldradagpenning.

I paragrafen motsvarar 2 och 3 mom. den gällande lagstiftningen.

12 §. Föräldrapenningsperiod för adoptivföräldrar. Paragrafen föreskriver om längden på föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar. Enligt den gällande paragrafen ges föräldrapenning eller partiell föräldrapenning ut för den tid som vården av barnet fortsätter tills det har gått 234 vardagar sedan barnet föddes. Föräldrapenning ges dock alltid ut för minst 200 vardagar. Om barnet tas i vård senare än 54 vardagar efter födelsen, ges föräldrapenning ut för 200 vardagar. Föräldrapenning betalas dock praktiskt taget aldrig ut för 234 vardagar och sällan för fler än 200, eftersom nyfödda barn inte placeras hos adoptivföräldrar i adoptionssyfte.

I paragrafen föreslås 1 mom. bli ändrat så att föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar alltid betalas ut för minst 233 vardagar räknat från det att barnet togs i vård. Antalet föräldrapenningsdagar är således inte beroende av i vilken ålder barnet tas i vård. Vidare föreslås 1 mom. få ett tillägg om att föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar förlängs på samma sätt som det föreslås bli föreskrivet i 10 § 5 mom. om föräldrapenningsperioden för biologiska föräldrar.

14 §. Hur barnets död eller lämnande av barnet för adoption inverkar på föräldradagpenningen. I 1 mom. ingår det bestämmelser om rätt till föräldradagpenning i situationer när barnet är dödfött eller dör senare under en pågående föräldrapenningsperiod. Bestämmelsen i 1 mom. 1 punkten föreslås bli ändrad så att den bara gäller utbetalning av moderskapspenning. Vidare föreslås momentet få en ny 4 punkt, som avser utbetalning av faderskapspenning för 18 vardagar efter dagen för barnets död, dock högst till utgången av faderskapspenningsperioden eller av ett avsnitt av perioden. Förlängning av faderskapspenningen enligt 7 § 2 mom. ska dock bara betalas ut till överlevande barn. Med andra ord ges förlängningen på 18 dagar av faderskapspenningsperioden inte ut om det exempelvis föds tvillingar och den ena av dem föds död eller dör efter förlossningen.

11 kap. **Beloppet av dagpenningförmånerna**

7 §. Sjuk- och föräldradagpenningens samt specialvårdspenningens minimibelopp. Det föreslås att sjukförsäkringslagens bestämmelse om minimibeloppet av dagpenningförmåner som betalas till ett minimibelopp, dvs. sjukdagpenning, föräldradagpenning och specialvårdspenning, ändras så att minimibeloppet av dagpenningen är 25,88 euro enligt nivån på folkpensionsindex 2010. Efter den indexjustering som görs vid ingången av 2019 är det föreslagna minimibeloppet 27,86 euro per vardag. Enligt den hänvisning som ingår i rehabiliteringslagen gäller höjningen även rehabiliteringspenningen.

8 §. *Hur förvärvsarbete och eget arbete inverkar på föräldradagpenningens belopp.* Enligt paragrafen betalas minimibeloppet av moderskaps- eller föräldrapenning betalas till en förälder om personen samtidigt är i förvärvsarbete eller i eget arbete, med undantag för arbete som utförs i eget hushåll, eller studerar på heltid och får studiepenning enligt lagen om studiestöd. Paragrafen preciseras på samma sätt som 9 kap. 3 och 6 §, det vill säga att en förälders verksamhet som kommunal förtroendevald inte betraktas som förvärvsarbete. Under tiden för förtroendeuppdraget ges föräldrapenning ut till fullt belopp.

12 §. *Beloppet av partiell sjukdagpenning.* Paragrafen föreskriver om beloppet för partiell sjukdagpenning. Beloppet av partiell sjukdagpenning ska alltid vara hälften av beloppet av den sjukdagpenning som omedelbart föregår den partiella sjukdagpenningen eller hälften av beloppet av den sjukdagpenning som den försäkrade hade haft rätt till när rätten till partiell sjukdagpenning började. Beloppet av den partiella sjukdagpenningen är alltid minst hälften av beloppet av sjukdagpenningens minimibelopp, om arbetsförmågan till följd av sjukdom har pågått utan avbrott i 55 dagar. Paragrafen ändras så att det inte längre ska förskrivas att minimibeloppet av partiell sjukdagpenning betalas ut först efter en väntetid på 55 dagar. Följaktligen kan också partiell sjukdagpenning betalas ut till minimibelopp efter en självrisktid som innefattar som omfattar den dag när arbetsförmågan inträdde och de därpå följande nio vardagarna.

15 kap. **Verkställighet**

20 §. *Meddelande om förändrade förhållanden.* Om det i en förmånstagares förhållanden sker en förändring som påverkar rätten att få en förmån eller minskar förmånsbeloppet, ska förmånstagaren omedelbart lämna meddelande till Folkpensionsanstalten om förändringen. Enligt 1 mom. 2 punkten är en sådan förändring till exempel att den som får föräldrapenning för adoptivföräldrar avbryter vården av adoptivbarnet. Till följd av ändringen i 9 kap. 11 § 1 mom. är 2 punkten onödig eftersom det inte längre ska krävas att en adoptivförälder för att få föräldrapenning måste vårda barnet. Punkten kan därför strykas.

16 kap. **Arbetsplatskassor**

1 §. *Arbetsplatskassa.* Paragrafen reglerar arbetsplatskassornas verksamhet. Enligt 1 mom. har en arbetsplatskassa rätt att bevilja sina medlemmar eller dem och medlemmar i deras familjer ersättningar och förmåner enligt sjukförsäkringslagen, med undantag för den ersättning för semesterkostnader och ersättning för kostnader för familjeledighet som orsakas av föräldraskap som det föreskrivs om i 14 kap. Momentet kompletteras med att Folkpensionsanstalten ur sjukförsäkringsfonden betalar de dagpenningförmåner som hör till arbetsplatskassorna. Dagpenningförmåner ska fortfarande beviljas av arbetsplatskassorna.

2 §. *Finansiering av arbetsplatskassornas verksamhet.* Paragrafen reglerar finansieringen av arbetsplatskassornas verksamhet. Enligt 1 mom. ska Folkpensionsanstalten ur sjukförsäkringsfonden i förskott ställa ett belopp till arbetsplatskassans förfogande som kassan beräknas behöva för att betala ut ersättningar och dagpenningförmåner enligt denna lag. Dagpenningförmåner ska i fortsättningen betalas ut av Folkpensionsanstalten så arbetsplatskassorna behöver inga medel för dem. Följaktligen ska Folkpensionsanstalten bara betala ut det belopp i förskott som kassorna behöver för att ge ut andra ersättningar enligt denna lag.

19 kap. **Bestämmelser om erhållande och utlämnande av uppgifter**

5 §. *Utlämnande av uppgifter i vissa fall.* Paragrafen anger vem Folkpensionsanstalten har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar lämna ut uppgifter till

och vilka uppgifter det gäller. I 1 mom. föreslås en ny 7 punkt om rätt att lämna ut uppgifter till arbetsplatskassor.

10 §. Teknisk anslutning. Paragrafen reglerar Folkpensionsanstaltens rätt att öppna en teknisk anslutning och att lämna ut och ta emot uppgifter via den. I paragrafen ändras 1 mom. till att Folkpensionsanstalten har rätt att öppna en teknisk anslutning också för arbetsplatskassor. Ändringen hänför sig till ändringen i 19 kap. 5 §.

1.2 Lagen om garantipension

8 §. Garantipensionens belopp. I 1 mom. ingår det bestämmelser om garantipensionens belopp. Enligt förslaget höjs den fulla garantipensionen till 631,69 euro i månaden från och med 2019. Beloppen i lagen motsvarar det poängtal i folkpensionsindex som storleken på de folkpensioner som betalades ut i januari 2001 har räknats ut enligt.

1.3 Lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

35 §. Minimibeloppet av rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering och för unga. Paragrafen föreskriver om minimibeloppet av rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering och för unga. Den föreslås bli ändrad. För att säkerställa att rehabiliteringen genomförs föreslås beloppet bli höjt så mycket att det i fortsättningen är lika stort som garantipension till fullt belopp. Minimibeloppet för rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringspenning för unga föreslås vara 29,16 euro per vardag enligt indexnivån 2010, om inte rehabiliteringsklienten med stöd av andra bestämmelser i rehabiliteringslagen har rätt till en större rehabiliteringspenning. Räknat i indexnivån 2019 uppgår minimibeloppet till 31,39 euro per vardag. Minimibeloppet ska också gälla yrkesinriktad rehabilitering enligt 19 § 2 mom. som grundar sig på läroavtal och ges i form av läroavtalsutbildning.

1.4 Lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete

3 §. Inkomstgräns vid invalidpension enligt arbetspensionslagarna. De fasta beloppen för inkomstgränserna föreslås bli ersatta med en hänvisning till det fulla beloppet för garantipension enligt lagen om garantipension. Då är den fasta undre gränsen för att lämna pension vilande lika stor som garantipension till fullt belopp utan att det föreskrivs särskilt om det.

4 §. Vilande invalidpension enligt arbetspensionslagarna. De fasta beloppen för inkomstgränserna i 1 och 2 mom. föreslås bli ersatta med en hänvisning till det fulla beloppet för garantipension enligt lagen om garantipension. Då är den fasta undre gränsen för att lämna pension vilande lika stor som garantipension till fullt belopp utan att det föreskrivs särskilt om det.

5 §. Inkomstgräns vid sjukpension som beviljas av Folkpensionsanstalten och vilande pension. Det fasta beloppet för inkomstgränsen föreslås bli ersatt med en hänvisning till det fulla beloppet för garantipension enligt lagen om garantipension. Då är den fasta undre gränsen för att lämna pension vilande lika stor som garantipension till fullt belopp utan att det föreskrivs särskilt om det.

10 a §. Indexbindning. Paragrafen föreslås bli upphävd eftersom den inte längre behövs. Beloppen i 3—5 § ersätts med en hänvisning till det fulla beloppet för garantipension enligt lagen om garantipension och det finns inga andra indexbundna belopp i denna lag.

1.5 Lagen om allmänt bostadsbidrag

51 §. Indexbindning. I 3 mom. föreskrivs det om justering av de maximala boendeutgifterna. Momentet har ändrats genom lag 1143/2017 så att de maximala boendeutgifterna från och med 2019 binds vid levnadskostnadsindex i stället för vid hyresindex. Den årliga förändringen räknas ut enligt utvecklingen i poängtalerna för levnadskostnadsindex i oktober det innevarande året och oktober det föregående året. På grund av besluten om besparingar i statsfinanserna justeras de maximala boendeutgifterna enligt förändringen i levnadskostnadsindex från och med 2019. Följaktligen tillämpas de maximala boendeutgifterna för 2017 fortfarande 2018. Sparbesluten var avsedda att vara permanenta, men i lagen är beloppen felaktigt reglerade för att motsvara poängtalet för levnadskostnadsindex (1951:10 = 100) i oktober 2016. Följaktligen justeras de maximala boendeutgifterna från och med 2019 enligt förändringen i oktober 2016 och i oktober 2018, det vill säga utifrån två förändringar. Lagrummet föreslås bli ändrat i motsvarighet till motiveringen till den tidigare ändringen så att de maximala boendeutgifterna motsvarar poängtalet i levnadskostnadsindex (1951:10 = 100) i oktober 2017.

1.6 Lagen om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i lagen om temporär ändring av 4 kap. i sjukförsäkringslagen

Genom lagen förlängs giltighetstiden för lagen om temporär ändring av 4 kap. i sjukförsäkringslagen till och med 2021. Om giltighetstiden inte förlängs, skulle det maximipris som Folkpensionsanstalten kommit överens om med tjänsteproducenterna tillämpas som ersättningsgrund från och med 2019. Finns ingen sådan taxi tillgänglig, måste Folkpensionsanstalten ersätta den försäkrade för skäligena resekostnader. Giltighetstiden för den temporära regleringen föreslås bli förlängd för att det fortfarande ska finnas ett maximipris för de taxiresor som ersätts från sjukförsäkringen.

1.7 Lagen om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av sjukförsäkringslagen

Genom lagen ändras tidpunkten för ikraftträdandet för bestämmelsen om grunden för ersättning av taxianvändning enligt sjukförsäkringslagen från den 1 januari 2019 till den 1 januari 2022. Ändringen beror på att giltighetstiden för lagen om temporär ändring av 4 kap. i sjukförsäkringslagen har förlängts.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

Den höjda inkomstgränsen kommer också att tillämpas på invalid- och sjukpensioner som villar när lagen träder i kraft. Pensioner som tidigare lämnats vilande börjar betalas ut på nytt om personens förvärvsinkomster är lägre än garantipension till fullt belopp.

Sjukförsäkringslagens 9 kap. 7 §, 10 § 5 mom., 11 §, 12 § 1 mom. och 14 § föreslås dock träda i kraft först den 1 april 2019 och de kommer att tillämpas, när den första föräldradagpenningdagen som ges ut på grundval av samma barn infaller när lagen har trätt i kraft.

Sjukförsäkringslagens 2 kap. 3 § avses vara i kraft temporärt fram till den 31 december 2022. Regeringen har lämnat en proposition till riksdagen med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården och till vissa lagar som har samband med den (RP 16/2018 rd). I regeringens bemötande till social- och hälsovårdsutskottet från den 19 juni 2018 föreslår social- och hälsovårdsministeriet att bestämmelserna om direktvalstjänster genomförs i sin helhet från och med den 1 januari 2022. Landskapen ska dock kunna ansöka om tillstånd att införa tjänsterna tidigare eller att förlänga fristen fram till den 1 januari 2023. Följaktligen kommer

direktvalstjänsterna att fungera i full skala över hela landet senast den 1 januari 2023. Enligt regeringens riktlinjer upphör ersättningar från sjukförsäkringen för kostnader för privat hälso- och sjukvård att gälla, när social- och hälsocentralerna som ska stå för direktvalstjänsterna inom valfrihetssystemet har startat upp verksamheten i full skala. Det vore lämpligt att bestämmelserna om privat hälso- och sjukvård som tillhandahålls i offentliga lokaler fortsätter att gälla fram till dess att ersättningarna avvecklas. En proposition med förslag till lag om ändring av sjukförsäkringslagen, där ersättningarna för privat sjukvård avskaffas, ska enligt planerna lämnas till riksdagen hösten 2018.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I propositionen höjs minimidagpenningarna enligt sjukförsäkringslagen samt garantipensionen. Dessutom förlängs faderskapspenningsperioden för pappor i flerlingsfamiljer, föräldradagpenningsperioden för mammor som vårdar sina barn ensamma och föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar. Den årliga självriskan för läkemedel sänks. Vidare förlängs giltighetstiden för bestämmelserna om ersättning för privat vård som tillhandahålls i offentliga lokaler och om maximipriset för taxiresor som ersätts från sjukförsäkringen.

De föreslagna ändringarna är betydelsefulla med avseende på 6§ och 19 § 2 mom. i grundlagen.

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Den allmänna principen om likabehandling kompletteras genom diskrimineringsförbudet i 6 § 2 mom. i grundlagen, där det sägs att ingen utan godtagbart skäl får särbehandlas på grund av de uppräknade diskrimineringsgrunderna eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. En sådan annan orsak kan vara till exempel hemort (RP 309/1993 rd, GrUU 31/2014). Enligt 6 § 3 mom. i grundlagen ska barn bemötas som jämlika individer. Enligt 6 § 4 mom. främjas jämställdhet mellan könen i samhällelig verksamhet och i arbetslivet enligt vad som närmare bestäms genom lag, särskilt vad gäller lönesättning och andra anställningsvillkor.

Enligt 19 § 2 mom. i grundlagen ska var och en genom lag garanteras rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad vid arbetslöshet, sjukdom, arbetsoförmåga och under ålderdomen samt vid barnafödelse och förlust av en försörjare. Bestämmelsen kräver att lagstiftaren garanterar var och en som behöver grundläggande försörjning en subjektiv rätt till den trygghet som det allmänna genom lag är skyldig att ordna. Den sociala tryggheten är förknippad med vissa sociala risksituationer, men också med respektive lagbestämmelser om bidragskriterier, behovsprövning och procedurer (RP 309/1993 rd, s. 74, samt bl.a. GrUB 55/2016 rd, s. 3, och GrUU 48/2006 rd, s. 2). Systemen för grundläggande försörjning bör vara så heltäckande att det inte uppstår några marginalgrupper (RP 309/1993 rd, s. 75, GrUU 48/2006 rd, s. 2, GrUU 6/2009 rd, s. 7).

Enligt 19 § 3 mom. i grundlagen ska det allmänna tillförsäkra var och en tillräckliga socialtjänster samt hälsovårds- och sjukvårdstjänster och främja befolkningens hälsa. Bestämmelsen förpliktar det allmänna att säkerställa tillgången till tjänster. Vid bedömning av om servicen är tillräcklig har grundlagsutskottet utgått från en servicenivå som ger alla människor förutsättningar att fungera som fullvärdiga medlemmar i samhället (RP 309/1993 rd, GrUU 30/2018 rd). Grundlagsutskottet har dessutom tidigare påpekat att de klientavgifter som tas ut för social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster är kopplade till 19 § 3 mom. i grundlagen och inte får vara så stora att de behövande saknar möjlighet att få dem (GrUU 8/1999 rd, GrUU 39/1996 rd). Enligt grundlagsutskottet inverkar också andra bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter, såsom bestämmelserna om jämlikhet och förbud mot diskriminering, indirekt på tillgången till och sättet att ordna tjänster (GrUU 67/2014 rd, GrUU 63/2016 rd).

De föreslagna ändringarna av föräldradagpenningarna medverkar till att göra familjerna och barnen mer jämlika i samhället. I familjer med en förälder har också mammorna i fortsättningen rätt att få förlängd föräldrapenningsperiod. Adoptivfamiljer kommer efter ändringen att få föräldradagpenning oberoende av barnets ålder och en adoptivförälders dagpenningsperiod kommer inte längre att avbrytas av att föräldern har förvärvsarbete eller studerar på heltid.

Den grundläggande tryggheten enligt 19 § 2 mom. i grundlagen stärks av att minimidagpenningarna enligt sjukförsäkringslagen och garantipensionen höjs, väntetiden på 55 dagar för minimisjukdagpenning slopas och den årliga självriskan för läkemedel sänks. Samtidigt minskar behovet av utkomststöd som är en förmån i sista hand och ingår i det som föreskrivs i 19 § 1 mom. i grundlagen.

Sjukförsäkringslagen uppfyller också det krav på tillräckliga socialvårds-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster som grundlagen ställer. Syftet med läkemedelsersättningarna enligt sjukförsäkringslagen är att säkerställa att personer bosatta i Finland har tillgång till läkemedel som behövs för att behandla sjukdomar inom öppenvården och till skäligen kostnader. I och med att den årliga självriskan för läkemedel sjunker, får personer som använder mycket läkemedel lägre självrisk för sina läkemedelskostnader. Det i sin tur medverkar till att uppfylla kravet på tillräckliga socialvårds-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster. Syftet med reseersättningarna enligt sjukförsäkringslagen är att garantera de försäkrade lika rätt att få undersökningar och vård oberoende av bostadsort. Därför får de ersättning en del av nödvändiga kostnader för resor som görs på grund av sjukdom, graviditet eller förlossning. I värsta fall kan resekostnaderna vara så höga att ett verkligt hinder för att anlita vård. Därmed sätter kostnaderna de grundläggande fri- och rättigheterna på spel (GrUU 52/2017 rd).

Bestämmelserna om maximipriset på taxiresor som ersätts från sjukförsäkringen och ersättningsgrunderna är av betydelse med avseende på 80 § 1 mom. i grundlagen, eftersom bestämmelser om maximipriset kommer att utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter ska utfärdas genom lag. Dessutom begränsas näringsfriheten av regleringen av maximipriset och de föreslagna bestämmelserna är därför av betydelse för egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen.

Grundlagsutskottet har tidigare gjort en bedömning av systemet med maximipriser inom taxitrafiken, som gällde till och med juni 2018, och ansåg då att det inte var något problem med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 31/2006 rd). Taxitrafik är en särskild form av affärsverksamhet, där kunden vanligen inte i förväg fritt kan välja vem som tillhandahåller tjänsten eller göra prisjämförelser mellan tjänsterna, ansåg grundlagsutskottet. De konsumentskyddsrelaterade motiven är särskilt viktiga för att skydda äldre, personer med funktionsnedsättning och dem som är svagare på grund av sitt hälsotillstånd. Ur en näringsidkares perspektiv är det väsentligt att konsumentpriserna är kostnadsorienterade i den meningen att de innefattar en skälig vinst. Utskottet påpekar att priskriterierna är tillräckligt exakt reglerade, att förändringarna i kostnadsnivån granskas med hjälp av ett kostnadsindex för taxitrafiken och att förändringar i priserna årligen regleras i en förordning. Därmed påverkas inte trafikidkarnas resultat oskäligt mycket av eventuella kostnadsökningar.

Grundlagsutskottet har tidigare bedömt bestämmelserna i transportservicelagen som i juli 2018 ersatte den allmänna regleringen av maximipriser inom taxitrafiken. De nya bestämmelserna innebär att Trafiksäkerhetsverket har rätt att bestämma maximipriset på de mest anlitade typerna av taxitrafiktjänster, inklusive taxitrafiktjänster till grupper med särskilda behov, om totalpriserna stiger avsevärt mer än den allmänna konsumentprisnivån och kostnadsindex för taxitrafiken stiger (GrUU 46/2016 rd). I sin bedömning hänvisar grundlagsutskottet till sina tidigare synpunkter på lagen om taxitrafik.

RP 206/2018 rd

Grundlagsutskottet har också tidigare gjort en konstitutionell bedömning av de temporära bestämmelserna om ersättning från sjukförsäkringen för maximipriset för taxiresor (GrUU 52/2017 rd). Förslaget kan enligt utskottet anses vara proportionerligt och godtagbart om man beaktar att bestämmelserna har en begränsad giltighetstid, att de har ett samband med ikraftträdandet och verkställigheten av lagen om transportservice och att de är kopplade till skyldigheten att tillgodose grundläggande sociala rättigheterna.

I propositionen föreslås det att giltighetstiden för bestämmelserna om maximipris för taxiresor som ersätts från sjukförsäkringen förlängs med tre år. Tanken är att regleringen ska säkerställa att de försäkrades grundläggande fri och rättigheter tillgodoses i en eventuell situation som innebär att det inte finns någon beställningscentral som ingått avtal med Folkpensionsanstalten om direktersättningsförfarande och inget upphandlat pris för användning av taxi. Regleringen ska fortfarande vara temporär och gälla fram till dess att reseersättningarna i överensstämmelse med riktlinjerna från regeringen Sipiläs reformministergrupp tas över av landskapen, som ska både ordna och finansiera reseersättningarna.

Regeringen anser att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning eftersom de inte innehåller några ändringar som hindrar det.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring och temporär ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i sjukförsäkringslagen (1224/2004) 8 kap. 7 § 4 mom., sådant det lyder i lag 532/2009,

ändras 2 kap. 3 § temporärt, 5 kap. 8 § 1 mom., 9 kap. 2 §, 3 § 2 mom., 6 § 1 mom., 7 och 11 §, 12 § 1 mom. och 14 § 1 mom., 11 kap. 7 §, 8 § och 12 §, 15 kap. 20 § 1 mom., 16 kap. 1 § 1 mom. och 2 § 1 mom. samt 19 kap. 5 § 1 mom. 6 punkten och 10 § 1 mom.,

av dem 2 kap. 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1203/2013, 5 kap. 8 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1656/2015, 9 kap. 7 § sådan den lyder i lagarna 903/2012 och 6/2017, 9 kap. 11 § sådan den lyder i lag 6/2017, 9 kap. 12 § 1 mom., 11 kap. 8 § och 19 kap. 5 § 1 mom. 6 punkten sådana de lyder i lag 678/2014, 9 kap. 14 § 1 mom. sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 903/2012 och 678/2014, 11 kap. 7 § sådan den lyder i lag 1135/2017, 11 kap. 12 § sådan den lyder i lag 532/2009, 15 kap. 20 § 1 mom. sådan den lyder i lag 459/2006 och 19 kap. 10 § 1 mom. sådant det lyder i lag 943/2016, samt

fogas till 7 kap. 4 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 994/2008, 532/2009, 655/2010 och 972/2013, ett nytt 5 mom., till 9 kap. 10 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 678/2014 och 6/2017, ett nytt 5 mom. och till 19 kap. 5 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 890/2006, 1203/2007, 437/2010, 1203/2013, 678/2014 och 252/2015 en ny 7 punkt som följer:

2 kap.

Gemensamma bestämmelser om sjukvårdsersättningar

3 §

Begränsningar i fråga om erhållande av ersättning

Med stöd av denna lag ersätts inte

1) avgifter som med stöd av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) tagits ut för kommunala hälsovårdstjänster,

2) kostnader för sjukvård som en kommun eller en samkommun anordnat i enlighet med 4 § i lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården (733/1992),

3) kostnader för läkemedelsbehandling som ges vid öppen mottagning i samband med kommunal sjukvård,

4) sjukvårdskostnader för den tid en försäkrad får offentlig institutionsvård eller motsvarande vård,

5) sjukvårdskostnader, om kostnaderna ersätts enligt 10 kap. 7 § i fängelselagen (767/2005),

6) kostnader för anskaffning av vårdtillbehör, hjälpmedel och proteser i samband med sjukvård eller som en försäkrad annars behöver,

7) vårddags-, poliklinik- och expeditionsavgifter eller andra motsvarande avgifter som har tagits ut för privata hälso- och sjukvårdstjänster,

RP 206/2018 rd

8) kostnader för psykoterapi som ges av läkare, om kostnaderna ersätts enligt 11 a eller 12 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005),

9) sjukvårdskostnader, om kostnaderna hänför sig till vård som inte hör till det tjänsteutbud inom hälso- och sjukvården som avses i 7 a § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010).

I 1 mom. 4 och 5 punkten avses med sjukvårdskostnader även kostnader för läkemedel.

För att kostnader för privata hälso- och sjukvårdstjänster som ordnas i den kommunala social- och hälsovårdens lokaler ska ersättas förutsätts att hyresvärden har lämnat specificerade uppgifter till Folkpensionsanstalten om den tillhandahållare av service som ingått hyresavtalet samt uppgifter om verksamhetsstället och hyresavtalets längd. Den som hyr ut lokalerna ska se till att uthyrningen inte äventyrar den lagstadgade verksamheten inom den kommunala social- och hälsovården.

Ett aktiebolag där en eller flera kommuner eller samkommuner är majoritetsaktieägare betraktas som en privat tillhandahållare av hälso- och sjukvårdstjänster enligt denna paragraf om minst 25 procent av bolagets aktiekapital ägs av andra än kommuner eller samkommuner. Om bolagiseringen har genomförts för att uppfylla bolagiseringsskyldigheten enligt 126 § 1 mom. i kommunallagen (410/2015), krävs dock inte att någon annan än en kommun eller samkommun har ägarandel i bolaget.

5 kap.

Läkemedelsersättningar

8 §

Årssjälvrisk och rätt till tilläggsersättning

Om det sammanlagda beloppet av initialsjälvriskerna och de icke ersatta kostnader som utgör grund för ersättningen och som den försäkrade under ett och samma kalenderår har haft för sådana läkemedel, kliniska näringspreparat och salvbaser som ersätts den försäkrade enligt detta kapitel överstiger 576,60 euro (*årssjälvrisk*), har den försäkrade rätt till en tilläggsersättning för det överstigande beloppet. Tilläggsersättningen är 100 procent av det belopp som överstiger den läkemedelsspecifika självriskerna på 2,50 euro.

7 kap.

Allmänna förutsättningar för erhållande av dagpenningförmåner

4 §

Arbetsgivares rätt till dagpenningförmån

Vad som ovan föreskrivs om arbetsgivare och anställningsförhållande tillämpas också när den försäkrade har rätt att avbryta skötseln av ett förtroendeuppdrag på grund av arbetsoförmåga, graviditet eller förlösning eller vård av barn och få arvode för förtroendeuppdraget för denna tid.

9 kap.

Föräldradagpenningar

RP 206/2018 rd

2 §

Moderskapspenning

En försäkrad vars graviditet har varat i minst 154 dagar har rätt till moderskapspenning vid graviditet och förlossning.

3 §

Moderskapspenningsperiod

För utbetalning av förtida moderskapspenning för 31—50 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten förutsätts att den försäkrade inte är i förvärvsarbete eller annat eget arbete under denna tid, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet. Som förvärvsarbete betraktas inte förälders verksamhet som förtroendevald enligt 69 § i kommunallagen, med undantag för verksamhet som förtroendevald på hel- eller deltid enligt 80 § i den lagen.

6 §

Faderskapspenning

Rätt till faderskapspenning har barnets fader, om han deltar i vård av ett barn som berättigar till föräldrapenning och under denna tid inte är i förvärvsarbete eller annat eget arbete, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet. En studerande har dock rätt till faderskapspenning, om det kan anses att han trots erhållande av studiepenning enligt lagen om studiestöd deltar i vården av barnet. Som förvärvsarbete betraktas inte försäkrads verksamhet som förtroendevald enligt 69 § i kommunallagen, med undantag för verksamhet som förtroendevald på hel- eller deltid enligt 80 § i den lagen.

7 §

Faderskapspenningsperiod

Faderskapspenning betalas sammanlagt för högst 54 vardagar, dock så att den under moderskaps- och föräldrapenningsperioden betalas för högst 18 vardagar sammanlagt. Betalningen av faderskapspenning under moderskaps- och föräldrapenningsperioden kan uppdelas på högst fyra avsnitt. Betalningen av faderskapspenning utanför moderskaps- och föräldrapenningsperioden kan uppdelas på högst två avsnitt. Rätten till faderskapspenning gäller tills barnet fyller två år eller det har gått två år sedan adoptivbarnet togs i vård.

Om flera än ett barn föds eller adopteras på samma gång, förlängs faderskapspenningsperioden med 18 vardagar för varje barn utöver ett. Faderskapspenning betalas dock sammanlagt för högst 105 vardagar. I detta moment avsedda faderskapspenningsdagar får användas under moderskaps- och föräldrapenningsperioden, dock med beaktande av bestämmelserna om antalet faderskapspenningsavsnitt i 1 mom.

Under den moderskaps- och föräldrapenningsperiod som baserar sig på födelsen eller adoptionen av ett nytt barn betalas faderskapspenning på basis av ett eller flera tidigare barn för högst 24 vardagar. I detta fall ska de faderskapspenningsdagar som baserar sig på födelsen eller adoptionen av ett eller flera tidigare barn tas ut under ett enda avsnitt.

Om föräldrapenning har betalats till barnets moder på basis av 10 § 5 mom., föreligger rätt till faderskapspenning endast till den del som det återstår föräldrapenningsdagar enligt 10 § 5

mom. Om en försäkrad fått rätt till faderskapspenning på basis av fastställande av faderskap eller adoption efter det att föräldrapenning redan betalats till modern på basis av 10 § 5 mom., har den föräkrade dock rätt till faderskapspenningensdagar enligt denna paragraf.

10 §

Föräldrapenningsperiod

Moderns föräldrapenningsperiod förlängs på ansökan med 54 vardagar, om det när föräldrapenningsperioden enligt 1—3 mom. upphör inte finns en i 1 § 2 mom. eller 6 § 2 mom. avsedd försäkrad som bestämmelserna om faderskapspenning är tillämpliga på. Om faderskapspenning redan har betalats till en försäkrad som har rätt till faderskapspenning, har modern dock rätt till i detta moment avsedda föräldrapenningsdagar endast till den del som det återstår faderskapspenningensdagar. Moderns rätt till i detta moment avsedda föräldrapenningsdagar upphör, om en i 1 § 2 mom. eller 6 § 2 mom. avsedd försäkrad får rätt till faderskapspenningensdagar. Om flera än ett barn föds eller adopteras på samma gång, förlängs moderns föräldrapenningsperiod på det sätt som i 7 § 2 mom. föreskrivs i fråga om förlängning av faderskapspenningensperioden.

11 §

Föräldra- och faderskapspenning för adoptivföräldrar

Rätt till föräldrapenning och partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar har en försäkrad som i sin vård har tagit ett barn i avsikt att adoptera barnet. Rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar har enligt överenskommelse endera adoptivföräldern eller en försäkrad som är gift med adoptivföräldern och som inte lever åtskils från denna på grund av särdrag i äktenskapet. Rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar har dock inte en försäkrad som har adopterat ett barn och som är gift med adoptivbarnets förälder eller adoptivförälder.

En adoptivfar som är berättigad till föräldrapenning för adoptivföräldrar har rätt till faderskapspenning i enlighet med 6 och 7 §.

Om två adoptivfäder eller adoptivmödrar som är berättigade till föräldrapenning för adoptivföräldrar tillsammans har adopterat ett barn, har den ena adoptivföräldern med avvikelse från 2 mom. rätt till faderskapspenning i enlighet med föräldrarnas överenskommelse. Om två adoptivfäder eller två adoptivmödrar inte längre är gifta med varandra eller på grund av särdrag lever åtskils, har den adoptivförälder som ansvarar för vården av barnet rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar. Det som föreskrivs om fäder i 6 och 7 § samt i 11 kap. 9 § tillämpas också på adoptivmödrar som är berättigade till faderskapspenning.

En förutsättning för föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar är att adoptivföräldern visar upp ett sådant intyg över att barnet tagits i vård som getts av den som tillhandahåller adoptionsrådgivning eller internationell adoptionstjänst och som avses i adoptionslagen (22/2012). Om ett barn adopteras till Finland från en främmande stat utan adoptionstjänstorgan, är en förutsättning för föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för adoptivföräldern att den sökande har beviljats adoptionstillstånd i enlighet med 42 § i adoptionslagen och att den sökande lägger fram en utredning om adoptionen av barnet och om tagandet av barnet i vård.

12 §

Föräldrapenningsperiod för adoptivföräldrar

RP 206/2018 rd

Med anledning av vården av ett adoptivbarn betalas till adoptivföräldern eller dennes make föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för högst 233 vardagar från det att barnet tagits i vård. Föräldrapenningsperioden förlängs i enlighet med 10 § 3 mom., om flera adoptivbarn har tagits samtidigt. Adoptivmoderns föräldrapenningsperiod förlängs i enlighet med 10 § 5 mom., om det när föräldrapenningsperioden enligt detta moment upphör inte finns en i 1 § 2 mom., 6 § 2 mom. eller 11 § 2 mom. avsedd försäkrad som bestämmelserna om faderskapspenning är tillämpliga på.

14 §

Hur barnets död eller lämnande av barnet för adoption inverkar på föräldradagpenningen

Om ett barn är dödfött eller om ett barn eller adoptivbarn dör

- 1) betalas moderskapspenning till utgången av moderskapspenningsperioden,
 - 2) betalas föräldrapenning och partiell föräldrapenning för 12 vardagar efter dagen för barnets död, dock högst till utgången av föräldrapenningsperioden,
 - 3) betalas föräldrapenning till utgången av den förlängda föräldrapenningsperioden, om minst två barn som har fötts samtidigt lever då föräldrapenningsperioden börjar.
 - 4) betalas faderskapspenning för 18 vardagar efter dagen för barnets död, dock högst till utgången av faderskapspenningsperioden eller av ett avsnitt av perioden; om ett eller flera barn som har fötts samtidigt dör, betalas förlängning av faderskapspenningen enligt 7 § 2 mom. endast för överlevande barn.
-

11 kap.

Beloppet av dagpenningförmånerna

7 §

Sjuk- och föräldradagpenningens samt specialvårdspenningens minimibelopp

Minimibeloppet av sjuk- och föräldradagpenningen samt specialvårdspenningen är 25,88 euro per vardag. Detta belopp justeras på det sätt som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex. Minimibeloppet av dagpenningen motsvarar det poängtal för folkpensionsindexet enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalades ut i januari 2010 har räknats ut.

8 §

Hur förvärvsarbete och eget arbete inverkar på föräldradagpenningens belopp

Minimibeloppet av moderskaps- eller föräldrapenning betalas till en mor om hon samtidigt är i förvärvsarbete eller i eget arbete, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet, eller studerar på heltid och får studiepenning enligt lagen om studiestöd. Detsamma gäller för föräldrapenning som betalas till fadern. Vad som föreskrivs i denna paragraf tillämpas dock inte på partiell föräldrapenning. Som förvärvsarbete betraktas inte förälders verksamhet som förtroendevald enligt 69 § i kommunallagen, med undantag för verksamhet som förtroendevald på hel- eller deltid enligt 80 § i den lagen.

12 §

Beloppet av partiell sjukdagpenning

Trots av bestämmelserna i 1—7 § i detta kapitel är beloppet av den partiella sjukdagpenningen dock alltid hälften av beloppet av den sjukdagpenning som omedelbart föregår den partiella sjukdagpenningen eller hälften av beloppet av den sjukdagpenning som den försäkrade hade haft rätt till när rätten till partiell sjukdagpenning började. I beloppet av sjukdagpenningen beaktas dock inte sådana i 12 kap. avsedda förmåner som är primära i förhållande till sjukdagpenningen. Beloppet av den partiella sjukdagpenningen är alltid minst hälften av beloppet av sjukdagpenningens minimibelopp enligt 7 § i detta kapitel.

15 kap.

Verkställighet

20 §

Meddelande om förändrade förhållanden

Om det i en förmånstagares förhållanden sker en förändring som påverkar rätten att få en förmån eller minskar förmånsbeloppet, ska förmånstagaren omedelbart lämna meddelande till Folkpensionsanstalten om förändringen. Följande förändringar i förhållandena ska meddelas:

- 1) den försäkrade börjar utföra förvärvsarbete eller eget arbete under dagpenningsperioden,
 - 2) det önskas att moderskapspenning betalas till fadern i form av föräldrapenning i de fall som avses i 9 kap.13 § 1 mom. eller på grund av moderns död,
 - 3) rätt inträder till en sådan förmån som betalas med stöd av en annan lag och som begränsar rätten till en förmån enligt denna lag eller minskar förmånen,
 - 4) den försäkrade börjar få ersättning med stöd av en annan lag för kostnader som är ersättningsgilla enligt denna lag,
 - 5) den försäkrades rätt till dagpenning upphör på grund av en begränsning som avses i 8 kap. 5 § eller 9 kap.15 § i denna lag,
 - 6) den försäkrade flyttar från Finland,
 - 7) en försäkring enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare upphör att gälla eller beloppet av den försäkrades arbetsinkomst förändras under lönebetalningsperioden,
 - 8) den försäkrades avtal om deltidsarbete upphör under den period för vilken partiell sjukdagpenning beviljats, samt
 - 9) någon annan med de i 1—8 punkten avsedda förändringarna jämförbar förändring i de förhållandena som den försäkrade var skyldig att uppge när han eller hon ansökte om förmånen.
-

16 kap.

Arbetsplatskassor

1 §

Arbetsplatskassa

Med en arbetsplatskassa avses i denna lag en försäkringskassa enligt lagen om försäkringskassor (1164/1992) vars verksamhetsområde omfattar arbetstagarna hos en och samma arbetsgivare och dessutom, såsom mottagare av tilläggsförmåner, kan omfatta de arbetstagare som

avgått med pension från arbetsgivarens tjänst. En arbetsplatskassa har rätt att bevilja sina medlemmar eller dem och medlemmarna av deras familjer ersättningar och förmåner enligt denna lag, med undantag för den ersättning för semesterkostnader och ersättning för kostnader för familjeledighet som orsakas av föräldraskap om vilka föreskrivs i 14 kap. Folkpensionsanstalten betalar ur sjukförsäkringsfonden de dagpenningförmåner enligt denna lag som arbetsplatskassan beviljat. I fråga om arbetsplatskassorna gäller i tillämpliga delar vad som i denna lag eller i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) bestäms om Folkpensionsanstalten. I övrigt tillämpas lagen om försäkringskassor.

2 §

Finansiering av arbetsplatskassornas verksamhet

Folkpensionsanstalten ska ur sjukförsäkringsfonden till arbetsplatskassans förfogande i förskott ställa ett belopp som kassan beräknas behöva för utbetalning av ersättningar enligt denna lag, ökat med ett belopp för administrationskostnader som motsvarar det belopp som Folkpensionsanstalten enligt beräkning åsamkas i sådana kostnader. De medel som Folkpensionsanstalten ställt till arbetsplatskassans förfogande för utbetalning av förmåner ska kassan årligen redovisa så som närmare föreskrivs genom förordning av statsrådet.

19 kap.

Bestämmelser om erhållande och utlämnande av uppgifter

5 §

Utlämnande av uppgifter i vissa fall

Folkpensionsanstalten har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att

6) till enheter som tillhandahåller offentliga hälsovårdstjänster för ersättande av de kostnader som avses i 20 § i lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård (1201/2013) lämna upplysningar om huruvida en person omfattas av systemet för social trygghet i en annan stat,

7) till en arbetsplatskassa som avses i 16 kap. lämna namn och personbeteckning för en medlem i arbetsplatskassan samt nödvändiga uppgifter för beviljande av en förmån eller tilläggsförmån enligt denna lag. Om arbetsplatskassan beviljar nämnda förmåner också till en medlems familjemedlem, har Folkpensionsanstalten också rätt att lämna arbetsplatskassan ovan nämnda uppgifter om familjemedlemmens.

10 §

Teknisk anslutning

Utöver vad som föreskrivs i 29 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet har Folkpensionsanstalten rätt att på de villkor som anges i det momentet öppna en teknisk anslutning till sådana uppgifter i sina personregister som den med stöd av 5 § 1 mom. 2—5 och 7 punkten, 2 mom. eller 6 § i detta kapitel har rätt att utlämna till de mottagare som avses i de paragraferna.

RP 206/2018 rd

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 9 kap. 7 §, 10 § 5 mom., 11 §, 12 § 1 mom. och 14 § träder dock i kraft den 1 april 2019. Bestämmelserna i 2 kap. 3 § gäller till och med den 31 december 2022.

Om arbetsförmågan har börjat före den 1 januari 2019, tillämpas 8 kap. 7 § och 11 kap. 12 § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Om den första dagen under vilken föräldradagpenning betalas för samma barn infaller före den 1 april 2019, tillämpas de bestämmelser i denna lag som gällde den 31 mars 2019.

2.

Lag

om ändring av 8 § i lagen om garantipension

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om garantipension (703/2010) 8 § 1 mom., sådant det lyder i lag 988/2017,
som följer:

8 §

Garantipensionens belopp

Den fulla garantipensionen är 631,69 euro i månaden.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 35 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) 35 §, sådan den lyder i lag 990/2017, som följer:

35 §

Minimibeloppet av rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering och för unga

För att genomförandet av rehabilitering ska tryggas utgör rehabiliteringspenningens minimibelopp för yrkesinriktad rehabilitering och för unga 29,16 euro per vardag, om inte rehabiliteringsklienten med stöd av andra bestämmelser i denna lag har rätt till en större rehabiliteringspenning.

Denna lag träder i kraft den

20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) 10 a §, så-
dan den lyder i lag 1051/2014, och
ändras 3 och 4 § samt 5 § 1 mom.,
sådana de lyder, 3 och 4 § i lag 1051/2014 samt 5 § 1 mom. i lag 87/2016, som följer:

3 §

Inkomstgräns vid invalidpension enligt arbetspensionslagarna

Arbetsinkomsterna för den som får invalidpension enligt arbetspensionslagarna påverkar inte utbetalningen av invalidpensionen, om

1) arbetsinkomsterna för den som får full invalidpension är högst 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började eller, om dessa 40 procent av de stabiliserade genomsnittliga inkomsterna är mindre än den fulla garantipensionen enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension (703/2010), högst lika stora som den fulla garantipensionen per månad, eller

2) arbetsinkomsterna för den som får delinvalidpension är högst 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började eller, om dessa 60 procent av de stabiliserade genomsnittliga inkomsterna är mindre än den fulla garantipensionen enligt 8 § 1 mom. i lagen om garantipension, högst lika stora som den fulla garantipensionen per månad.

4 §

Vilande invalidpension enligt arbetspensionslagarna

Om den som får invalidpension enligt arbetspensionslagarna förvärvsarbetar och arbetsinkomsterna för detta arbete överstiger både den gräns motsvarande full garantipension som avses i 3 § och 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började, ska utbetalningen av invalidpensionen efter meddelande från pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ avbrytas och pensionen lämnas vilande.

Utbetalningen av invalidpensionen återupptas efter meddelande från pensionstagaren, när denne slutar arbeta eller hans eller hennes arbetsinkomster minskar så att de ligger under de gränser som nämns i 1 mom.

Om det uppskattas att arbetsinkomsterna enligt 1 mom. i ett års tid överstiger både den gräns motsvarande i 3 § avsedd full garantipension och 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började, ändras full invalidpension till delinvalidpension från ingången av den månad som följer på förändringen.

5 §

Inkomstgräns vid sjukpension som beviljas av Folkpensionsanstalten och vilande pension

RP 206/2018 rd

Utbetalningen av sjukpension enligt folkpensionslagen och av garantipension enligt 7 § 1 mom. 3 och 4 punkten och 2 mom. 2 punkten i lagen om garantipension påverkas inte, om pensionstagarens arbetsinkomster är högst lika stora som den i 3 § avsedda fulla garantipensionen per månad. Om pensionstagaren tjänar mer än den i 3 § avsedda fulla garantipensionen per månad, ska utbetalningen av sjukpensionen och garantipensionen efter meddelande från pensionstagaren eller på Folkpensionsanstaltens initiativ avbrytas och pensionen lämnas vilande.

Denna lag träder i kraft den

20 .

5.

Lag

om ändring av 51 § i lagen om allmänt bostadsbidrag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) 51 § 3 mom., sådant det lyder i lag
1143/2017, som följer:

51 §

Indexbindning

De ovannämnda maximala boendeutgifter som avses i 10 § ska dock justeras kalenderårsvis från ingången av året i enlighet med förändringen i levnadskostnadsindex (oktober 1951=100). De i 10 § angivna beloppen av de maximala boendeutgifterna motsvarar poängtalet för levnadskostnadsindexet för oktober 2017. Den årliga förändringen beräknas enligt poängtalet för levnadskostnadsindexet för oktober innevarande år och för oktober det föregående året. De maximala boendeutgifterna justeras första gången vid ingången av 2019 i enlighet med förändringen i levnadskostnadsindex.

Denna lag träder i kraft den

20 .

6.

Lag

om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om temporär ändring av 4 kap. i sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras ikraftträdandebestämmelsen i lagen om temporär ändring av 4 kap. i sjukförsäkringslagen (1144/2017) som följer:

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018. Den gäller till och med den 31 december 2021.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av sjukförsäkringslagen (1145/2017)
som följer:

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018. Lagens 19 kap. 1 § 5 mom. och 20 kap. 5 § träder emellertid i kraft redan den 1 januari 2018 och 4 kap. 8 § 2 mom. först den 1 januari 2022.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 18 oktober 2018

Statsminister

Juha Sipilä

Social- och hälsovårdsminister Pirkko Mattila

1.

Lag

om ändring och temporär ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i sjukförsäkringslagen (1224/2004) 8 kap. 7 § 4 mom., sådant det lyder i lag 532/2009,

ändras 2 kap. 3 § temporärt, 5 kap. 8 § 1 mom., 9 kap. 2 §, 3 § 2 mom., 6 § 1 mom., 7 och 11 §, 12 § 1 mom. och 14 § 1 mom., 11 kap. 7 §, 8 § och 12 §, 15 kap. 20 § 1 mom., 16 kap. 1 § 1 mom. och 2 § 1 mom. samt 19 kap. 5 § 1 mom. 6 punkten och 10 § 1 mom.,

av dem 2 kap. 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1203/2013, 5 kap. 8 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1656/2015, 9 kap. 7 § sådan den lyder i lagarna 903/2012 och 6/2017, 9 kap. 11 § sådan den lyder i lag 6/2017, 9 kap. 12 § 1 mom., 11 kap. 8 § och 19 kap. 5 § 1 mom. 6 punkten sådana de lyder i lag 678/2014, 9 kap. 14 § 1 mom. sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 903/2012 och 678/2014, 11 kap. 7 § sådan den lyder i lag 1135/2017, 11 kap. 12 § sådan den lyder i lag 532/2009, 15 kap. 20 § 1 mom. sådan den lyder i lag 459/2006 och 19 kap. 10 § 1 mom. sådant det lyder i lag 943/2016, samt

fogas till 7 kap. 4 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 994/2008, 532/2009, 655/2010 och 972/2013, ett nytt 5 mom., till 9 kap. 10 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 678/2014 och 6/2017, ett nytt 5 mom. och till 19 kap. 5 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 890/2006, 1203/2007, 437/2010, 1203/2013, 678/2014 och 252/2015 en ny 7 punkt som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 kap.

Gemensamma bestämmelser om sjukvårdsersättningar

Gemensamma bestämmelser om sjukvårdsersättningar

3 §

3 §

Begränsningar i fråga om erhållande av ersättning

Begränsningar i fråga om erhållande av ersättning

Med stöd av denna lag ersätts inte

Med stöd av denna lag ersätts inte

1) avgifter som med stöd av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) tagits ut för kommunala hälsovårdstjänster,

1) avgifter som med stöd av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) tagits ut för kommunala hälsovårdstjänster,

2) kostnader för sjukvård som en kommun eller en samkommun anordnat i enlighet med 4 § i lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården (733/1992),

2) kostnader för sjukvård som en kommun eller en samkommun anordnat i enlighet med 4 § i lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården (733/1992),

RP 206/2018 rd

Gällande lydelse

3) sjukvårdskostnader när tjänster inom den privata hälso- och sjukvården tillhandahålls i lokaler för den kommunala socialvården eller hälso- och sjukvården,

4) kostnader för läkemedelsbehandling som ges vid öppen mottagning i samband med kommunal sjukvård,

5) sjukvårdskostnader för den tid en försäkrad får offentlig institutionsvård eller motsvarande vård,

6) sjukvårdskostnader, om kostnaderna ersätts enligt 10 kap. 7 § i fängelselagen (767/2005),

7) kostnader för anskaffning av vårdtillbehör, hjälpmedel och proteser i samband med sjukvård eller som en försäkrad annars behöver,

8) vårddags-, poliklinik- och expeditonsavgifter eller andra motsvarande avgifter som har tagits ut för privata hälso- och sjukvårdstjänster,

9) kostnader för psykoterapi som ges av läkare, om kostnaderna ersätts enligt 11 a eller 12 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005),

10) sjukvårdskostnader, om kostnaderna har uppkommit för vård som inte hör till det tjänsteutbud inom hälso- och sjukvården som avses i 7 a § i hälso- och sjukvårdslagen.

I 5 och 6 punkten avses med sjukvårdskostnader även kostnader för läkemedel.

Föreslagen lydelse

3) kostnader för läkemedelsbehandling som ges vid öppen mottagning i samband med kommunal sjukvård,

4) sjukvårdskostnader för den tid en försäkrad får offentlig institutionsvård eller motsvarande vård,

5) sjukvårdskostnader, om kostnaderna ersätts enligt 10 kap. 7 § i fängelselagen (767/2005),

6) kostnader för anskaffning av vårdtillbehör, hjälpmedel och proteser i samband med sjukvård eller som en försäkrad annars behöver,

7) vårddags-, poliklinik- och expeditonsavgifter eller andra motsvarande avgifter som har tagits ut för privata hälso- och sjukvårdstjänster,

8) kostnader för psykoterapi som ges av läkare, om kostnaderna ersätts enligt 11 a eller 12 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005),

9) sjukvårdskostnader, om kostnaderna hänför sig till vård som inte hör till det tjänsteutbud inom hälso- och sjukvården som avses i 7 a § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010).

I 1 mom. 4 och 5 punkten avses med sjukvårdskostnader även kostnader för läkemedel.

För att kostnader för privata hälso- och sjukvårdstjänster som ordnas i den kommunala social- och hälsovårdens lokaler ska ersättas förutsätts att hyresvärden har lämnat specificerade uppgifter till Folkpensionsanstalten om den tillhandahållare av service som ingått hyresavtalet samt uppgifter om verksamhetsstället och hyresavtalets längd. Den som hyr ut lokalerna ska se till att uthyrningen inte äventyrar den lagstadgade verksamheten inom den kommunala social- och hälsovården.

Ett aktieföretag där en eller flera kommuner eller samkommuner är majoritetsaktieägare betraktas som en privat tillhandahållare av hälso- och sjukvårdstjänster enligt denna paragraf om minst 25 procent av bolagets aktiekapital ägs av andra än kommuner eller samkommuner. Om bolagiseringen har

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*genomförts för att uppfylla bolagiserings-
skyldigheten enligt 126 § 1 mom. i kommu-
nallagen (410/2015), krävs dock inte att nå-
gon annan än en kommun eller samkommun
har ägarandel i bolaget.*

5 kap.

5 kap.

Läkemedelsersättningar

Läkemedelsersättningar

8 §

8 §

Årssjälvrisk och rätt till tilläggsersättning

Årssjälvrisk och rätt till tilläggsersättning

Om det sammanlagda beloppet av initial-
självrisken och de icke ersatta kostnader
som utgör grund för ersättningen och som
den försäkrade under ett och samma kalen-
derår har haft för sådana läkemedel, kliniska
näringspreparat och salvbaser som ersätts
den försäkrade enligt detta kapitel överstiger
610 euro (*årssjälvrisk*), har den försäkrade
rätt till en tilläggsersättning för det översti-
gande beloppet. Tilläggsersättningen är 100
procent av det belopp som överstiger den
läkemedelsspecifika självrisken på 2,50
euro.

Om det sammanlagda beloppet av initial-
självrisken och de icke ersatta kostnader
som utgör grund för ersättningen och som
den försäkrade under ett och samma kalen-
derår har haft för sådana läkemedel, kliniska
näringspreparat och salvbaser som ersätts
den försäkrade enligt detta kapitel överstiger
576,60 euro (*årssjälvrisk*), har den försäk-
rade rätt till en tilläggsersättning för det
överstigande beloppet. Tilläggsersättningen
är 100 procent av det belopp som överstiger
den läkemedelsspecifika självrisken på 2,50
euro.

7 kap.

7 kap.

**Allmänna förutsättningar för erhållande
av dagpenningförmåner**

**Allmänna förutsättningar för erhållande
av dagpenningförmåner**

4 §

4 §

Arbetsgivares rätt till dagpenningförmån

Arbetsgivares rätt till dagpenningförmån

*Vad som ovan föreskrivs om arbetsgivare
och anställningsförhållande tillämpas också
när den försäkrade har rätt att avbryta sköt-
seln av ett förtroendeuppdrag på grund av
arbetsoförmåga, graviditet eller förlossning
eller vård av barn och få arvode för förtro-
endeuppdraget för denna tid.*

RP 206/2018 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

8 kap.

Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning

Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning

7 §

7 §

Självrisktid

Självrisktid

Sjukdagpenningens minimibelopp betalas på grund av arbetsförmåga till följd av sjukdom dock först efter det att arbetsförmågan till följd av sjukdom har varat i minst 55 dagar utan avbrott. Om det vid arbetsförmågans inträde är uppenbart att arbetsförmågan kommer att vara minst den maximetid som anges i 8 §, ska sjukdagpenningens minimibelopp betalas efter självrisktiden enligt 1 eller 2 mom.

(upphävs)

9 kap.

9 kap.

Föräldradagpenningar

Föräldradagpenningar

2 §

2 §

Moderskapspenning

Moderskapspenning

En kvinna vars graviditet har varat i minst 154 dagar har rätt till moderskapspenning vid graviditet och förlossning.

En *försäkrad* vars graviditet har varat i minst 154 dagar har rätt till moderskapspenning vid graviditet och förlossning.

Rätt till moderskapspenning föreligger dock inte om graviditeten har avbrutits med stöd av lagen om avbrytande av havandeskap (239/1970).

3 §

3 §

Moderskapspenningsperiod

Moderskapspenningsperiod

För utbetalning av förtida moderskapspenning för 31—50 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten förut-

För utbetalning av förtida moderskapspenning för 31—50 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten förut-

Gällande lydelse

sätts att den försäkrade inte är i förvärvsarbete eller annat eget arbete under denna tid, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet.

Föreslagen lydelse

sätts att den försäkrade inte är i förvärvsarbete eller annat eget arbete under denna tid, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet. *Som förvärvsarbete betraktas inte förälders verksamhet som förtroendevald enligt 69 § i kommunallagen, med undantag för verksamhet som förtroendevald på hel- eller deltid enligt 80 § i den lagen.*

6 §

Faderskapspenning

Rätt till faderskapspenning har barnets fader, om han deltar i vård av ett barn som berättigar till föräldradagpenning och under denna tid inte är i förvärvsarbete eller annat eget arbete, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet. En studerande har dock rätt till faderskapspenning, om det kan anses att han trots erhållande av studiepenning enligt lagen om studiestöd deltar i vården av barnet.

6 §

Faderskapspenning

Rätt till faderskapspenning har barnets fader, om han deltar i vård av ett barn som berättigar till föräldradagpenning och under denna tid inte är i förvärvsarbete eller annat eget arbete, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet. En studerande har dock rätt till faderskapspenning, om det kan anses att han trots erhållande av studiepenning enligt lagen om studiestöd deltar i vården av barnet. *Som förvärvsarbete betraktas inte försäkrads verksamhet som förtroendevald enligt 69 § i kommunallagen, med undantag för verksamhet som förtroendevald på hel- eller deltid enligt 80 § i den lagen.*

7 §

Faderskapspenningsperiod

Faderskapspenning betalas sammanlagt för högst 54 vardagar, dock så att den under moderskaps- och föräldrapenningsperioden betalas för högst 18 vardagar sammanlagt. Betalningen av faderskapspenning under moderskaps- och föräldrapenningsperioden kan uppdelas på högst fyra avsnitt. Betalningen av faderskapspenning utanför moderskaps- och föräldrapenningsperioden kan uppdelas på högst två avsnitt. Rätten till faderskapspenning gäller tills barnet fyller två år eller det har gått två år sedan adoptivbarnet togs i vård.

7 §

Faderskapspenningsperiod

Faderskapspenning betalas sammanlagt för högst 54 vardagar, dock så att den under moderskaps- och föräldrapenningsperioden betalas för högst 18 vardagar sammanlagt. Betalningen av faderskapspenning under moderskaps- och föräldrapenningsperioden kan uppdelas på högst fyra avsnitt. Betalningen av faderskapspenning utanför moderskaps- och föräldrapenningsperioden kan uppdelas på högst två avsnitt. Rätten till faderskapspenning gäller tills barnet fyller två år eller det har gått två år sedan adoptivbarnet togs i vård.

Om flera än ett barn föds eller adopteras på samma gång, förlängs faderskapspenningsperioden med 18 vardagar för varje barn utöver ett. Faderskapspenning betalas

Gällande lydelse

Under den moderskaps- och föräldrapenningsperiod som baserar sig på födelsen av ett nytt barn betalas faderskapspenning sammanlagt för högst 42 vardagar så att högst 24 vardagar kan basera sig på födelsen av ett tidigare barn och högst 18 vardagar på födelsen av det nya barnet. I detta fall ska de faderskapspenningssdagarna som baserar sig på födelsen av det tidigare barnet tas ut under ett enda avsnitt.

10 §

Föräldrapenningsperiod

Föreslagen lydelse

dock sammanlagt för högst 105 vardagar. I detta moment avsedda faderskapspenningssdagarna får användas under moderskaps- och föräldrapenningsperioden, dock med beaktande av bestämmelserna om antalet faderskapspenningssavsnitt i 1 mom.

Under den moderskaps- och föräldrapenningsperiod som baserar sig på födelsen eller adoptionen av ett nytt barn betalas faderskapspenning på basis av ett eller flera tidigare barn för högst 24 vardagar. I detta fall ska de faderskapspenningssdagarna som baserar sig på födelsen eller adoptionen av ett eller flera tidigare barn tas ut under ett enda avsnitt.

Om föräldrapenning har betalats till barnets moder på basis av 10 § 5 mom., föreligger rätt till faderskapspenning endast till den del som det återstår föräldrapenningsdagarna enligt 10 § 5 mom. Om en försäkrad fått rätt till faderskapspenning på basis av fastställande av faderskap eller adoption efter det att föräldrapenning redan betalats till modern på basis av 10 § 5 mom., har den föräkrade dock rätt till faderskapspenningssdagarna enligt denna paragraf.

10 §

Föräldrapenningsperiod

Moderns föräldrapenningsperiod förlängs på ansökan med 54 vardagar, om det när föräldrapenningsperioden enligt 1—3 mom. upphör inte finns en i 1 § 2 mom. eller 6 § 2 mom. avsedd försäkrad som bestämmelserna om faderskapspenning är tillämpliga på. Om faderskapspenning redan har betalats till en försäkrad som har rätt till faderskapspenning, har modern dock rätt till i detta moment avsedda föräldrapenningsdagarna endast till den del som det återstår faderskapspenningssdagarna. Moderns rätt till i detta moment avsedda föräldrapenningsdagarna upphör, om en i 1 § 2 mom. eller 6 § 2 mom. avsedd försäkrad får rätt till faderskapspenningssdagarna. Om flera än ett barn föds eller adopteras på samma gång, förlängs moderns föräldrapenningsperiod på det sätt som i 7 § 2 mom. föreskrivs i fråga om förlängning av faderskapspenningsspe-

Gällande lydelse

11 §

Föräldra- och faderskapspenning för adoptivföräldrar

Rätt till föräldrapenning och partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar har en försäkrad som i sin vård har tagit ett barn under sju år i avsikt att adoptera barnet, förutsatt att den försäkrade deltar i vården av barnet och inte är i förvärsarbete eller annat eget arbete, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet. Rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar har enligt överenskommelse endera adoptivföräldern eller en försäkrad som är gift med adoptivföräldern och som inte lever åtskild från denna på grund av särdrag i äktenskapet. Rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar har dock inte en försäkrad som har adopterat ett barn och som är gift med adoptivbarnets förälder eller adoptivförälder.

En adoptivfar som är berättigad till föräldrapenning för adoptivföräldrar har rätt till faderskapspenning i enlighet med 6 och 7 §.

Om två adoptivfäder eller adoptivmödrar som är berättigade till föräldrapenning för adoptivföräldrar tillsammans har adopterat ett barn, har den ena adoptivföräldern med avvikelse från 2 mom. rätt till faderskapspenning i enlighet med föräldrarnas överenskommelse. Om två adoptivfäder eller två adoptivmödrar inte längre är gifta med varandra eller på grund av särdrag lever åtskild, har den adoptivförälder som ansvarar för vården av barnet rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar. Det som föreskrivs om fäder i 6 och 7 § samt i 11 kap. 9 § tillämpas också på adoptivmödrar som är berättigade till faderskapspenning.

En förutsättning för föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar är att adoptivföräldern visar upp ett sådant intyg över att barnet tagits i vård som getts av den som tillhandahåller adoptionsrådgivning eller internationell adoptionsrådgivning och som avses i adoptionslagen (22/2012). Vid internationell adoption förutsätter erhållande av föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar

Föreslagen lydelse

rioden.

11 §

Föräldra- och faderskapspenning för adoptivföräldrar

Rätt till föräldrapenning och partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar har en försäkrad som i sin vård har tagit *ett barn i avsikt att adoptera barnet*. Rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar har enligt överenskommelse endera adoptivföräldern eller en försäkrad som är gift med adoptivföräldern och som inte lever åtskild från denna på grund av särdrag i äktenskapet. Rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar har dock inte en försäkrad som har adopterat ett barn och som är gift med adoptivbarnets förälder eller adoptivförälder.

En adoptivfar som är berättigad till föräldrapenning för adoptivföräldrar har rätt till faderskapspenning i enlighet med 6 och 7 §.

Om två adoptivfäder eller adoptivmödrar som är berättigade till föräldrapenning för adoptivföräldrar tillsammans har adopterat ett barn, har den ena adoptivföräldern med avvikelse från 2 mom. rätt till faderskapspenning i enlighet med föräldrarnas överenskommelse. Om två adoptivfäder eller två adoptivmödrar inte längre är gifta med varandra eller på grund av särdrag lever åtskild, har den adoptivförälder som ansvarar för vården av barnet rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar. Det som föreskrivs om fäder i 6 och 7 § samt i 11 kap. 9 § tillämpas också på adoptivmödrar som är berättigade till faderskapspenning.

En förutsättning för föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för adoptivföräldrar är att adoptivföräldern visar upp ett sådant intyg över att barnet tagits i vård som getts av den som tillhandahåller adoptionsrådgivning eller internationell adoptionsrådgivning och som avses i adoptionslagen (22/2012). *Om ett barn adopteras till Finland från en främmande stat utan adoptionsrådgivning, är en förutsättning för föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för adoptivförälder*

Gällande lydelse

att adoptivföräldern eller adoptanten har beviljats ett sådant tillstånd av adoptionsnämnden som avses i 41 § i adoptionslagen.

12 §

Föräldrapenningsperiod för adoptivföräldrar

Med anledning av vården av ett adoptivbarn betalas till adoptivföräldern eller dennes make föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för den tid vården av barnet fortgår tills 234 vardagar har förflutit från barnets födelse. Föräldrapenning betalas likväl alltid för minst 200 vardagar. Om ett barn tas i vård senare än 54 vardagar efter födelsen, betalas föräldrapenning för 200 vardagar. Föräldrapenningsperioden förlängs i enlighet med 10 § 3 mom., om flera adoptivbarn har tagits samtidigt.

Föreslagen lydelse

dern att den sökande har beviljats adoptionsstillstånd i enlighet med 42 § i adoptionslagen och att den sökande lägger fram en utredning om adoptionen av barnet och om tagandet av barnet i vård.

12 §

Föräldrapenningsperiod för adoptivföräldrar

Med anledning av vården av ett adoptivbarn betalas till adoptivföräldern eller dennes make föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för *högst 233 vardagar från det att barnet tagits i vård. Föräldrapenningsperioden förlängs i enlighet med 10 § 3 mom., om flera adoptivbarn har tagits samtidigt. Adoptivmoderns föräldrapenningsperiod förlängs i enlighet med 10 § 5 mom., om det när föräldrapenningsperioden enligt detta moment upphör inte finns en i 1 § 2 mom., 6 § 2 mom. eller 11 § 2 mom. avsedd försäkrad som bestämmelserna om faderskapspenning är tillämpliga på.*

14 §

Hur barnets död eller lämnande av barnet för adoption inverkar på föräldradagpenningen

Om ett barn är dödfött eller om ett barn eller adoptivbarn dör

1) betalas moderskapspenning till utgången av moderskapspenningsperioden *och faderskapspenning för 18 vardagar efter dagen för barnets död, dock högst till utgången av faderskapspenningsperioden eller av ett avsnitt av perioden,*

2) betalas föräldrapenning och partiell föräldrapenning för 12 vardagar efter dagen för barnets död, dock högst till utgången av föräldrapenningsperioden,

3) betalas föräldrapenning till utgången av den förlängda föräldrapenningsperioden, om minst två barn som har fötts samtidigt lever då föräldrapenningsperioden börjar.

14 §

Hur barnets död eller lämnande av barnet för adoption inverkar på föräldradagpenningen

Om ett barn är dödfött eller om ett barn eller adoptivbarn dör

1) betalas moderskapspenning till utgången av moderskapspenningsperioden,

2) betalas föräldrapenning och partiell föräldrapenning för 12 vardagar efter dagen för barnets död, dock högst till utgången av föräldrapenningsperioden,

3) betalas föräldrapenning till utgången av den förlängda föräldrapenningsperioden, om minst två barn som har fötts samtidigt lever då föräldrapenningsperioden börjar.

4) betalas faderskapspenning för 18 vardagar efter dagen för barnets död, dock

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

högst till utgången av faderskapspenningssperioden eller av ett avsnitt av perioden; om ett eller flera barn som har fötts samtidigt dör, betalas förlängning av faderskapspenningen enligt 7 § 2 mom. endast för överlevande barn.

11 kap.

11 kap.

Beloppet av dagpenningförmånerna

Beloppet av dagpenningförmånerna

7 §

7 §

Sjuk- och föräldradagpenningens samt specialvårdspenningens minimibelopp

Sjuk- och föräldradagpenningens samt specialvårdspenningens minimibelopp

Minimibeloppet av sjuk- och föräldradagpenningen samt specialvårdspenningen är 22,89 euro per vardag. Detta belopp justeras på det sätt som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex. Minimibeloppet av dagpenningen motsvarar det poängtal för folkpensionsindexet enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalades ut i januari 2010 har räknats ut.

Minimibeloppet av sjuk- och föräldradagpenningen samt specialvårdspenningen är 25,88 euro per vardag. Detta belopp justeras på det sätt som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex. Minimibeloppet av dagpenningen motsvarar det poängtal för folkpensionsindexet enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalades ut i januari 2010 har räknats ut.

8 §

8 §

Hur förvärvsarbete och eget arbete inverkar på föräldradagpenningens belopp

Hur förvärvsarbete och eget arbete inverkar på föräldradagpenningens belopp

Minimibeloppet av moderskaps- eller föräldrapenning betalas till en mor om hon samtidigt är i förvärvsarbete eller i eget arbete, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet, eller studerar på heltid och får studiepenning enligt lagen om stöd. Detsamma gäller för föräldrapenning som betalas till fadern. Vad som bestäms i denna paragraf tillämpas dock inte på partiell föräldrapenning.

Minimibeloppet av moderskaps- eller föräldrapenning betalas till en mor om hon samtidigt är i förvärvsarbete eller i eget arbete, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet, eller studerar på heltid och får studiepenning enligt lagen om stöd. Detsamma gäller för föräldrapenning som betalas till fadern. Vad som föreskrivs i denna paragraf tillämpas dock inte på partiell föräldrapenning. *Som förvärvsarbete betraktas inte förälders verksamhet som för-*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

troendevald enligt 69 § i kommunallagen, med undantag för verksamhet som förtroendevald på hel- eller deltid enligt 80 § i den lagen.

12 §

12 §

Beloppet av partiell sjukdagpenning

Beloppet av partiell sjukdagpenning

Utän hinder av bestämmelserna i 1—7 § i detta kapitel är beloppet av den partiella sjukdagpenningen dock alltid hälften av beloppet av den sjukdagpenning som omedelbart föregår den partiella sjukdagpenningen eller hälften av beloppet av den sjukdagpenning som den försäkrade hade haft rätt till när rätten till partiell sjukdagpenning började. I beloppet av sjukdagpenningen beaktas dock inte sådana i 12 kap. avsedda förmåner som är primära i förhållande till sjukdagpenningen. Beloppet av den partiella sjukdagpenningen är alltid minst hälften av beloppet av sjukdagpenningens minimibelopp i enlighet med 7 § i detta kapitel, om arbetsförmågan till följd av sjukdom har varat i minst 55 dagar utan avbrott.

Trots av bestämmelserna i 1—7 § i detta kapitel är beloppet av den partiella sjukdagpenningen dock alltid hälften av beloppet av den sjukdagpenning som omedelbart föregår den partiella sjukdagpenningen eller hälften av beloppet av den sjukdagpenning som den försäkrade hade haft rätt till när rätten till partiell sjukdagpenning började. I beloppet av sjukdagpenningen beaktas dock inte sådana i 12 kap. avsedda förmåner som är primära i förhållande till sjukdagpenningen. Beloppet av den partiella sjukdagpenningen är alltid minst hälften av beloppet av sjukdagpenningens minimibelopp enligt 7 § i detta kapitel.

15 kap.

15 kap.

Verkställighet

Verkställighet

20 §

20 §

Meddelande om förändrade förhållanden

Meddelande om förändrade förhållanden

Om det i en förmånstagares förhållanden inträffar en sådan förändring som påverkar rätten att få en förmån eller minskar förmånsbeloppet, skall han eller hon omedelbart meddela Folkpensionsanstalten om förändringen. Sådana förändringar i förhållandena är följande:

Om det i en förmånstagares förhållanden sker en förändring som påverkar rätten att få en förmån eller minskar förmånsbeloppet, ska förmånstagaren omedelbart lämna meddelande till Folkpensionsanstalten om förändringen. Följande förändringar i förhållandena ska meddelas:

1) den försäkrade börjar utföra förvävsarbete eller eget arbete under dagpenningsperioden,

1) den försäkrade börjar utföra förvävsarbete eller eget arbete under dagpenningsperioden,

Gällande lydelse

2) en adoptivförälder som får föräldrapenning avbryter vården av adoptivbarnet,

3) det önskas att moderskapspenning betalas till fadern i form av föräldrapenning i de fall som avses i 9 kap. 13 § 1 mom. eller på grund av moderns död,

4) rätt inträder till en sådan förmån som betalas med stöd av en annan lag och som begränsar rätten till en förmån enligt denna lag eller minskar förmånen,

5) den försäkrade börjar få ersättning med stöd av en annan lag för kostnader som är ersättningsgilla enligt denna lag,

6) den försäkrades rätt till dagpenning upphör på grund av en begränsning som avses i 8 kap. 5 § eller 9 kap. 15 § i denna lag,

7) den försäkrade flyttar från Finland,

8) en försäkring enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare upphör att gälla eller beloppet av den försäkrades arbetsinkomst förändras under lönebetalningsperioden,

9) den försäkrades avtal om deltidsarbete upphör under den period för vilken partiell sjukdagpenning beviljats, samt

10) någon annan liknande förändring i förhållandena som den försäkrade borde ha uppgett när han eller hon ansökte om förmånen.

Föreslagen lydelse

2) det önskas att moderskapspenning betalas till fadern i form av föräldrapenning i de fall som avses i 9 kap.13 § 1 mom. eller på grund av moderns död,

3) rätt inträder till en sådan förmån som betalas med stöd av en annan lag och som begränsar rätten till en förmån enligt denna lag eller minskar förmånen,

4) den försäkrade börjar få ersättning med stöd av en annan lag för kostnader som är ersättningsgilla enligt denna lag,

5) den försäkrades rätt till dagpenning upphör på grund av en begränsning som avses i 8 kap. 5 § eller 9 kap.15 § i denna lag,

6) den försäkrade flyttar från Finland,

7) en försäkring enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare upphör att gälla eller beloppet av den försäkrades arbetsinkomst förändras under lönebetalningsperioden,

8) den försäkrades avtal om deltidsarbete upphör under den period för vilken partiell sjukdagpenning beviljats, samt

9) någon annan *med de i 1—8 punkten avsedda förändringarna jämförbar* förändring i de förhållandena som den försäkrade *var skyldig att uppge* när han eller hon ansökte om förmånen.

16 kap.

Arbetsplatskassor

1 §

Arbetsplatskassa

Med en arbetsplatskassa avses i denna lag en försäkringskassa enligt lagen om försäkringskassor (1164/1992) vars verksamhetsområde omfattar arbetstagarna hos en och samma arbetsgivare och dessutom, såsom mottagare av tilläggsförmåner, kan omfatta de arbetstagare som avgått med pension från arbetsgivarens tjänst. En arbetsplatskassa har rätt att bevilja sina medlemmar eller dem och medlemmarna av de-

16 kap.

Arbetsplatskassor

1 §

Arbetsplatskassa

Med en arbetsplatskassa avses i denna lag en försäkringskassa enligt lagen om försäkringskassor (1164/1992) vars verksamhetsområde omfattar arbetstagarna hos en och samma arbetsgivare och dessutom, såsom mottagare av tilläggsförmåner, kan omfatta de arbetstagare som avgått med pension från arbetsgivarens tjänst. En arbetsplatskassa har rätt att bevilja sina medlemmar eller dem och medlemmarna av deras familjer er-

Gällande lydelse

ras familjer ersättningar och förmåner enligt denna lag, med undantag för den ersättning för semesterkostnader om vilken föreskrivs i 14 kap. I fråga om arbetsplatskassorna gäller i tillämpliga delar vad som i denna lag eller i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) bestäms om Folkpensionsanstalten. I övrigt tillämpas lagen om försäkringskassor.

Föreslagen lydelse

sättningar och förmåner enligt denna lag, med undantag för den ersättning för semesterkostnader *och ersättning för kostnader för familjeledighet som orsakas av föräldraskap* om vilka föreskrivs i 14 kap. *Folkpensionsanstalten betalar ur sjukförsäkringsfonden de dagpenningförmåner enligt denna lag som arbetsplatskassan beviljat.* I fråga om arbetsplatskassorna gäller i tillämpliga delar vad som i denna lag eller i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) bestäms om Folkpensionsanstalten. I övrigt tillämpas lagen om försäkringskassor.

2 §

Finansiering av arbetsplatskassornas verksamhet

Folkpensionsanstalten skall ur sjukförsäkringsfonden till arbetsplatskassans förfogande i förskott ställa ett belopp som kassan beräknas behöva för utbetalning av ersättningar *och dagpenningförmåner* enligt denna lag, ökat med ett belopp för administrationskostnader som motsvarar det belopp som Folkpensionsanstalten enligt beräkning åsamkas i sådana kostnader. De medel som Folkpensionsanstalten ställt till arbetsplatskassans förfogande för utbetalning av förmåner skall kassan årligen redovisa så som närmare föreskrivs genom förordning av statsrådet.

2 §

Finansiering av arbetsplatskassornas verksamhet

Folkpensionsanstalten *ska* ur sjukförsäkringsfonden till arbetsplatskassans förfogande i förskott ställa ett belopp som kassan beräknas behöva för utbetalning av ersättningar enligt denna lag, ökat med ett belopp för administrationskostnader som motsvarar det belopp som Folkpensionsanstalten enligt beräkning åsamkas i sådana kostnader. De medel som Folkpensionsanstalten ställt till arbetsplatskassans förfogande för utbetalning av förmåner ska kassan årligen redovisa så som närmare föreskrivs genom förordning av statsrådet.

19 kap.

Bestämmelser om erhållande och utlämnande av uppgifter

5 §

Utlämnande av uppgifter i vissa fall

Folkpensionsanstalten har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av upp-

19 kap.

Bestämmelser om erhållande och utlämnande av uppgifter

5 §

Utlämnande av uppgifter i vissa fall

Folkpensionsanstalten har utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av upp-

Gällande lydelse

gifter rätt att

6) till enheter som tillhandahåller offentliga hälsovårdstjänster för ersättande av de kostnader som avses i 20 § i lagen om gränsoverskridande hälso- och sjukvård (1201/2013) lämna upplysningar om huruvida en person omfattas av systemet för social trygghet i en annan stat.

10 §

Teknisk anslutning

Utöver vad som föreskrivs i 29 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet har Folkpensionsanstalten rätt att på de villkor som anges i det momentet öppna en teknisk anslutning till sådana uppgifter i sina personregister som den med stöd av 5 § 1 mom. 2—5 punkten, 2 mom. eller 6 § i detta kapitel har rätt att utlämna till de mottagare som avses i de paragraferna.

Föreslagen lydelse

ter rätt att

6) till enheter som tillhandahåller offentliga hälsovårdstjänster för ersättande av de kostnader som avses i 20 § i lagen om gränsoverskridande hälso- och sjukvård (1201/2013) lämna upplysningar om huruvida en person omfattas av systemet för social trygghet i en annan stat,

7) till en arbetsplatskassa som avses i 16 kap. lämna namn och personbeteckning för en medlem i arbetsplatskassan samt nödvändiga uppgifter för beviljande av en förmån eller tilläggsförmån enligt denna lag. Om arbetsplatskassan beviljar nämnda förmåner också till en medlems familjemedlem, har Folkpensionsanstalten också rätt att lämna arbetsplatskassan ovan nämnda uppgifter om familjemedlemmens.

10 §

Teknisk anslutning

Utöver vad som föreskrivs i 29 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet har Folkpensionsanstalten rätt att på de villkor som anges i det momentet öppna en teknisk anslutning till sådana uppgifter i sina personregister som den med stöd av 5 § 1 mom. 2—5 och 7 punkten, 2 mom. eller 6 § i detta kapitel har rätt att utlämna till de mottagare som avses i de paragraferna.

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 9 kap. 7 §, 10 § 5 mom., 11 §, 12 § 1 mom. och 14 § träder dock i kraft den 1 april 2019. Bestämmelserna i 2 kap. 3 § gäller till och med den 31 december 2022.

Om arbetsoförmågan har börjat före den 1 januari 2019, tillämpas 8 kap. 7 § och 11 kap. 12 § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Om den första dagen under vilken föräldradagpenning betalas för samma barn infaller före den 1 april 2019, tillämpas de be-

RP 206/2018 rd

*stämmelser i denna lag som gällde den
31 mars 2019.*

2.

Lag

om ändring av 8 § i lagen om garantipension

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om garantipension (703/2010) 8 § 1 mom., sådant det lyder i lag 988/2017,
som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

8 §

Garantipensionens belopp

Garantipensionens belopp

Den fulla garantipensionen är 624,24 euro
i månaden.

Den fulla garantipensionen är 631,69 euro
i månaden.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 35 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) 35 §, sådan den lyder i lag 990/2017, som följer:

Gällande lydelse

35 §

Minimibeloppet av rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering och för unga

För att genomförandet av rehabilitering ska tryggas utgör rehabiliteringspenningens minimibelopp för yrkesinriktad rehabilitering och för unga 28,81 euro per vardag, om inte rehabiliteringsklienten med stöd av andra bestämmelser i denna lag har rätt till en större rehabiliteringspenning.

Föreslagen lydelse

35 §

Minimibeloppet av rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering och för unga

För att genomförandet av rehabilitering ska tryggas utgör rehabiliteringspenningens minimibelopp för yrkesinriktad rehabilitering och för unga 29,16 euro per vardag, om inte rehabiliteringsklienten med stöd av andra bestämmelser i denna lag har rätt till en större rehabiliteringspenning.

Denna lag träder i kraft den

20

4.

Lag

om ändring av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) 10 a §, så-
dan den lyder i lag 1051/2014, och
ändras 3 och 4 § samt 5 § 1 mom.,
sådana de lyder, 3 och 4 § i lag 1051/2014 samt 5 § 1 mom. i lag 87/2016, som följer:

Gällande lydelse

3 §

*Inkomstgräns vid invalidpension enligt ar-
betspensionslagarna*

Arbetsinkomsterna för den som får in-
validpension enligt arbetspensionslagarna på-
verkar inte utbetalningen av invalidpension-
en, om

1) arbetsinkomsterna för den som får full
invalidpension är högst 40 procent av den
stabiliserade genomsnittliga inkomsten för
tiden innan arbetsförmågan började eller,
om dessa 40 procent av de stabiliserade ge-
nomsnittliga inkomsterna är mindre än
687,74 euro, högst 687,74 euro i måna-
den, eller

2) arbetsinkomsterna för den som får del-
invalidpension är högst 60 procent av den
stabiliserade genomsnittliga inkomsten för
tiden innan arbetsförmågan började eller,
om dessa 60 procent av de stabiliserade ge-
nomsnittliga inkomsterna är mindre än
687,74 euro, högst 687,74 euro i månaden.

4 §

Föreslagen lydelse

3 §

*Inkomstgräns vid invalidpension enligt ar-
betspensionslagarna*

Arbetsinkomsterna för den som får in-
validpension enligt arbetspensionslagarna på-
verkar inte utbetalningen av invalidpension-
en, om

1) arbetsinkomsterna för den som får full
invalidpension är högst 40 procent av den
stabiliserade genomsnittliga inkomsten för
tiden innan arbetsförmågan började eller,
om dessa 40 procent av de stabiliserade ge-
nomsnittliga inkomsterna är mindre än *den*
fulla garantipensionen enligt 8 § 1 mom. i
lagen om garantipension (703/2010), högst
lika stora som den fulla garantipensionen
per månad, eller

2) arbetsinkomsterna för den som får del-
invalidpension är högst 60 procent av den
stabiliserade genomsnittliga inkomsten för
tiden innan arbetsförmågan började eller,
om dessa 60 procent av de stabiliserade ge-
nomsnittliga inkomsterna är mindre än *den*
fulla garantipensionen enligt 8 § 1 mom. i
lagen om garantipension, högst lika stora
som den fulla garantipensionen per månad.

4 §

Gällande lydelse

Vilande invalidpension enligt arbetspensionslagarna

Om den som får invalidpension enligt arbetspensionslagarna förvärvsarbetar och arbetsinkomsterna för detta arbete överstiger både den gräns på 687,74 euro i månaden som avses i 3 § och 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började, ska utbetalningen av invalidpensionen efter meddelande från pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ avbrytas och pensionen lämnas vilande.

Utbetalningen av invalidpensionen återupptas efter meddelande från pensionstagaren, när denne slutar arbeta eller hans eller hennes arbetsinkomster minskar så att de ligger under de gränser som nämns i 1 mom.

Om det uppskattas att arbetsinkomsterna enligt 1 mom. i ett års tid överstiger både den gräns på 687,74 euro i månaden som avses i 3 § 1 punkten och 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började, ändras full invalidpension till delinvalidpension från ingången av den månad som följer på förändringen.

5 §

Inkomstgräns vid sjukpension som beviljas av Folkpensionsanstalten och vilande pension

Utbetalningen av sjukpension enligt folkpensionslagen och av garantipension enligt 7 § 1 mom. 3 och 4 punkten och 2 mom. 2 punkten i lagen om garantipension påverkas inte, om pensionstagarens arbetsinkomster är högst 687,74 euro i månaden. Om pensionstagaren tjänar mer än 687,74 euro i månaden, ska utbetalningen av sjukpensionen och garantipensionen efter meddelande från pensionstagaren eller på Folkpensionsanstaltens initiativ avbrytas och pensionen lämnas vilande.

Föreslagen lydelse

Vilande invalidpension enligt arbetspensionslagarna

Om den som får invalidpension enligt arbetspensionslagarna förvärvsarbetar och arbetsinkomsterna för detta arbete överstiger både den gräns *motsvarande full garantipension som avses i 3 §* och 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började, ska utbetalningen av invalidpensionen efter meddelande från pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ avbrytas och pensionen lämnas vilande.

Utbetalningen av invalidpensionen återupptas efter meddelande från pensionstagaren, när denne slutar arbeta eller hans eller hennes arbetsinkomster minskar så att de ligger under de gränser som nämns i 1 mom.

Om det uppskattas att arbetsinkomsterna enligt 1 mom. i ett års tid överstiger både den gräns *motsvarande i 3 § avsedd full garantipension* och 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började, ändras full invalidpension till delinvalidpension från ingången av den månad som följer på förändringen.

5 §

Inkomstgräns vid sjukpension som beviljas av Folkpensionsanstalten och vilande pension

Utbetalningen av sjukpension enligt folkpensionslagen och av garantipension enligt 7 § 1 mom. 3 och 4 punkten och 2 mom. 2 punkten i lagen om garantipension påverkas inte, om pensionstagarens arbetsinkomster är högst *lika stora som den i 3 § avsedda fulla garantipensionen per månad*. Om pensionstagaren tjänar mer än *den i 3 § avsedda fulla garantipensionen per månad*, ska utbetalningen av sjukpensionen och garantipensionen efter meddelande från pensionstagaren eller på Folkpensionsanstaltens initiativ avbrytas och pensionen lämnas vi-

RP 206/2018 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

lande.

Denna lag träder i kraft den

20

5.

Lag

om ändring av 51 § i lagen om allmänt bostadsbidrag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) 51 § 3 mom., sådant det lyder i lag
1143/2017, som följer:

Gällande lydelse

51 §

Indexbindning

De ovannämnda maximala boendeutgifter som avses i 10 § ska dock justeras kalenderårsvis från ingången av året i enlighet med förändringen i levnadskostnadsindex (oktober 1951=100). De i 10 § angivna beloppen av de maximala boendeutgifterna motsvarar poängtalet för levnadskostnadsindexet (1951:10=100) för oktober 2016. Den årliga förändringen beräknas enligt poängtalet för levnadskostnadsindexet för oktober innevarande år och för oktober det föregående året. De maximala boendeutgifterna justeras första gången vid ingången av 2019 i enlighet med förändringen i levnadskostnadsindex.

Föreslagen lydelse

51 §

Indexbindning

De ovannämnda maximala boendeutgifter som avses i 10 § ska dock justeras kalenderårsvis från ingången av året i enlighet med förändringen i levnadskostnadsindex (oktober 1951=100). De i 10 § angivna beloppen av de maximala boendeutgifterna motsvarar poängtalet för levnadskostnadsindexet för oktober 2017. Den årliga förändringen beräknas enligt poängtalet för levnadskostnadsindexet för oktober innevarande år och för oktober det föregående året. De maximala boendeutgifterna justeras första gången vid ingången av 2019 i enlighet med förändringen i levnadskostnadsindex.

Denna lag träder i kraft den

20 .

6.

Lag

om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om temporär ändring av 4 kap. i sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras ikraftträdandebestämmelsen i lagen om temporär ändring av 4 kap. i sjukförsäkringslagen (1144/2017) som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.
Den gäller till och med den 31 december 2018.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.
Den gäller till och med den 31 december 2021.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av sjukförsäkringslagen (1145/2017)
som följer:

Gällande lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018. Lagens 19 kap. 1 § 5 mom. och 20 kap. 5 § träder emellertid i kraft redan den 1 januari 2018 och 4 kap. 8 § 2 mom. först den 1 januari 2019.

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018. Lagens 19 kap. 1 § 5 mom. och 20 kap. 5 § träder emellertid i kraft redan den 1 januari 2018 och 4 kap. 8 § 2 mom. först den 1 januari 2022.

Denna lag träder i kraft den 20 .